

ชุมชนเมืองอรัญประเทศ

การศึกษาสภาพชุมชนเมืองอรัญประเทศ เป็นการพิจารณาถึงโครงสร้าง องค์ประกอบ ส่วนต่าง ๆ ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและประชากร ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบแต่ละส่วน ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของชุมชนเมือง เพื่อใช้เป็น แนวทางในการพิจารณาประกอบการวางแผนพัฒนาชุมชนต่อไป

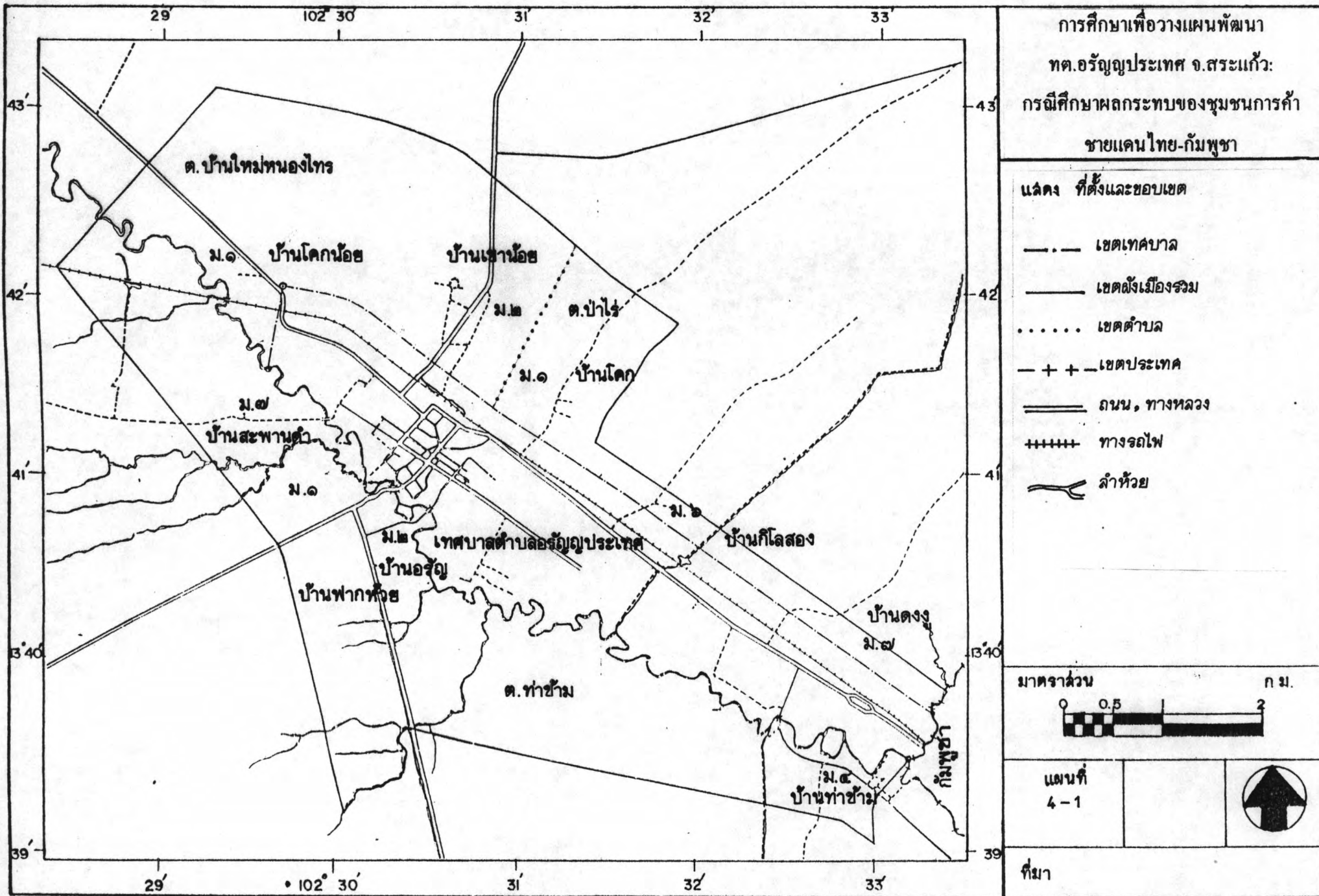
4.1 ลักษณะทางกายภาพ

4.1.1 ที่ตั้งและขอบเขตพื้นที่ศึกษา

ชุมชนที่ศึกษา ตั้งอยู่บริเวณเทศบาลตำบลอรัญประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ชุมชนเมืองอรัญประเทศนับว่าเป็นชุมชนชายแดนที่สำคัญมากของไทยชุมชนหนึ่ง ซึ่งมีอาณาเขตด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดต่อกับประเทศกัมพูชา มีคลองลึกเป็นเส้นกั้นพรมแดน บริเวณชายแดนด้านนี้จะได้รับผลกระทบจากการเมืองและการสงครามของประเทศกัมพูชาตลอดมา ส่วนชุมชนทางด้านตะวันตกจะมีการขยายตัวอย่างมาก ภายหลังจากมีการเปิดพรมแดนเพื่อค้าขาย กับประเทศกัมพูชา คือ มีการขยายตัวของชุมชนออกจากพื้นที่เทศบาลตำบลอรัญประเทศ ต่อเนื่อง ไปในเขตฝั่งเมืองรวมเมืองอรัญประเทศ ทางด้านเหนือ ตะวันตกและด้านใต้ของเทศบาล และ จากลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสมจะเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของประชากร ดังนั้นในการศึกษาเพื่อวางแผน พัฒนาชุมชนชายแดนด้านอำเภออรัญประเทศนี้ จึงได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาให้พื้นที่ครอบคลุม ชุมชนเมืองอรัญประเทศ หรือในเขตฝั่งเมืองรวมเมืองอรัญประเทศ ตามกฎกระทรวงผังเมืองรวม เมืองอรัญประเทศ ที่ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2534 เล่ม 108 ตอน 236 ซึ่งจะ หมดอายุการบังคับใช้ในวันที่ 27 ธันวาคม 2539 ประกอบด้วยพื้นที่ดังนี้

- 1) พื้นที่ทั้งหมดของเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศ คือตำบลอรัญประเทศ พื้นที่

ประมาณ 5 ตารางกิโลเมตร

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนา
 ทต.อรุณประเทศ จ.สระแก้ว:
 กรณีศึกษาผลกระทบของชุมชนการค้า
 ชายแดนไทย-กัมพูชา

แสดง ที่ตั้งและขอบเขต

- เขตเทศบาล
- เขตเมืองรวม
- เขตตำบล
- + + - เขตประเทศ
- == ถนน, ทางหลวง
- ++++ ทางรถไฟ
- ~ ลำห้วย

มาตราส่วน 0 0.5 2 กม.

แผนที่ 4-1

↑

2) พื้นที่บางส่วนของตำบลโคยรอบเขตเทศบาล ได้แก่

- ตำบลบ้านใหม่หนองไทร หมู่ที่ 1 บ้านโคกน้อย หมู่ที่ 2 บ้านเขาน้อย และหมู่ที่ 7 บ้านสะพานคำ พื้นที่ 10.1 ตารางกิโลเมตร
- ตำบลป่าไร่ หมู่ที่ 1 บ้านโคก หมู่ที่ 6 บ้านกิโลสอง และหมู่ที่ 7 บ้านดงสูง พื้นที่ 4.3 ตารางกิโลเมตร
- ตำบลท่าข้าม หมู่ที่ 1 บ้านปากห้วย หมู่ที่ 2 บ้านอรัญ และหมู่ที่ 4 บ้านท่าข้าม พื้นที่ 12.2 ตารางกิโลเมตร

รวมพื้นที่ในเขตผังเมืองรวมเมืองอรัญประเทศ หรือเขตพื้นที่ศึกษาประมาณ 31.6 ตารางกิโลเมตร

4.1.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชนเมืองอรัญประเทศ

อำเภออรัญประเทศมีประวัติความเป็นมาที่แตกต่างกว่าอำเภอชายแดนอื่น ๆ ของประเทศไทย กล่าวคือเคยเป็นอำเภอติดชายแดน และเลิกเป็นอำเภอชายแดนถึงสองครั้งสองครา แต่เดิมนั้นอรัญประเทศยังไม่ถือเป็นอำเภอชายแดน เพราะประเทศลาวและเขมรเป็นประเทศราชของไทย กระทั่งหลังวิกฤตการณ์ ร.ศ.112 (พ.ศ.2436) ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไทยต้องเสียดินแดนเขตประเทศราชให้กับฝรั่งเศสหลายครั้งด้วยกัน คือ

- ครั้งแรก เสียดินแดนสิบสองจุไทย จำนวนเนื้อที่ราว 87,000 ตารางกิโลเมตร
- ครั้งที่สอง เสียดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง เป็นจำนวนเนื้อที่ 143,800 ตารางกิโลเมตร
- ครั้งที่สาม เสียดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขง ตรงข้ามเมืองหลวงพระบางและเมืองปากเซ จำนวนเนื้อที่ 62,500 ตารางกิโลเมตร
- ครั้งที่สี่ ในปี 2449 ไทยต้องเสียดินแดนมณฑลบูรพาให้แก่เมืองพระตะบอง เสียมราชบุรีโสภณ เนื้อที่ประมาณ 51,000 ตารางกิโลเมตร

การเสียดินแดนมณฑลบูรพา คือเมืองเสียมราชบุรี พระตะบองและศรีโสภณแก่ฝรั่งเศส ครั้งนั้นทำให้เมืองอรัญประเทศกลายเป็นเมืองชายแดนไปโดยปริยายและเป็นเมืองชายแดนอยู่นานจนกระทั่งต่อมาใน พ.ศ.2475 ไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รัฐบาลไทยในสมัยนั้นจึงได้ทำการเจรจากับฝรั่งเศสเพื่อขอคืนดินแดนคืนมาบางส่วน แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2482 ฝรั่งเศสได้เจรจาขอทำสัญญาไม่รุกรานซึ่งกันและกัน ซึ่งไทยก็ยินยอมโดยมีข้อแม้ว่า ฝรั่งเศสต้องคืนดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงตรงข้ามเมืองปากเซและเมืองหลวงพระบางให้กับไทย จึงจะยินยอมทำสัญญานี้ด้วย ทำให้ฝรั่งเศสไม่ยอมและไม่พอใจจึงหาเรื่องกับไทยตามแนวชายแดนตลอดมา

กระทั่งถึงวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2483 ฝรั่งเศสก็เป็นฝ่ายเปิดสงครามอินโดจีนขึ้นก่อน โดยส่งเครื่องบินมาทิ้งระเบิดที่เมืองนครพนม เมื่อถูกรุกรานด้วยกำลังไทยจึงต่อสู้เพื่อป้องกันดินแดนอย่างเข้มแข็ง สงครามระหว่างไทยกับฝรั่งเศสจึงเริ่มขึ้น

สงครามดำเนินไปจนกระทั่งถึงวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2484 ญี่ปุ่นซึ่งเป็นชาติที่มีอิทธิพลในเอเชียสมัยนั้น ได้เข้ามาใกล้เคียงเปิดให้มีการเจรจาและลงนามในสัญญาสันติภาพกันในวันที่ 11 มีนาคมในปีเดียวกันนั้น ผลของสงครามอินโดจีนทำให้ไทยเราได้ดินแดนมณฑลบูรพา คือ เมืองเสียมราฐ พระตะบอง ศรีโสภณ และดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงคืนมาเป็นของไทยอีกครั้ง นั้นจึงทำให้รัฐประเทศพ้นจากการเป็นเมืองชายแดนโดยปริยาย และชัยชนะครั้งนี้เองที่ทำให้รัฐบาลได้จัดสร้างอนุสาวรีย์ชัยที่บ้านคลองลึก อัญประเทศ และอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิในกรุงเทพฯ เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งชัยชนะและความกล้าหาญของทหารไทย ที่สละเลือดเนื้อและชีวิตเพื่อผืนแผ่นดิน

กระทั่งในปี พ.ศ. 2489 ประเทศไทยจำเป็นต้องเข้าร่วมกับญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ 2 และเมื่อสงครามโลกสิ้นสุด ฝรั่งเศสซึ่งเป็นพันธมิตรที่ชนะสงคราม ได้เรียกร้องดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงและดินแดนมณฑลบูรพาคืน อัญประเทศจึงกลับคืนสภาพเป็นเมืองชายแดนอีกครั้ง นั้นจึงทำให้รัฐประเทศเป็นเมืองชายแดนถึงสองครั้งดังกล่าว

ประวัติทางการปกครองของอำเภออัญประเทศนั้น เดิมเรียก "บ้านหินแร่" และเปลี่ยนเป็น "เมืองอัญประเทศ" เมื่อ พ.ศ. 2393 ในรัชกาลที่ 3 ต่อมาถูกลดฐานะจากเมืองให้เป็นกิ่งอำเภอ โดยให้ขึ้นการปกครองกับอำเภอวัฒนานคร จนเมื่อ พ.ศ. 2453 จึงได้รับการยกฐานะให้เป็นอำเภออัญประเทศ ขึ้นการปกครองกับจังหวัดปราจีนบุรี

ใน พ.ศ. 2483 ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ตำบลอัญประเทศเป็นเขตเทศบาล มีเนื้อที่ประมาณ 165 ตารางกิโลเมตร แต่ด้วยเหตุที่มีอาณาเขตกว้างขวางเกินไป กำลังเงิน

งบประมาณมีไม่เพียงพอที่จะสร้างสรรความเจริญให้แก่ท้องถิ่นได้เต็มที่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2493 จึงประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลชั้นใหม่ให้แคบลง มีอาณาเขตประมาณ 5 ตารางกิโลเมตร คือ เขตเทศบาลตำบลรัตนัญญประเทศในปัจจุบัน

เทศบาลตำบลรัตนัญญประเทศเป็นชุมชนเมืองขนาดค่อนข้างใหญ่ ในอดีตเคยเป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้าชายแดนที่สำคัญทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งส่งผลให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวยุคใหม่ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ในการเดินทางเข้า-ออกประเทศไทยและประเทศกัมพูชามาด้วย ต่อเมื่อเกิดความไม่สงบในประเทศกัมพูชาในปี พ.ศ. 2520 รัฐบาลไทยจึงสั่งระงับการติดต่อระหว่างประเทศ การค้าชายแดนจึงซบเซาลงมากเพราะรัฐบาลไทยมีมาตรการในการควบคุมดูแลอย่างเข้มงวดมากขึ้น อย่างไรก็ตามก็ยังมีลักลอบค้าชายกันเรื่อยมา

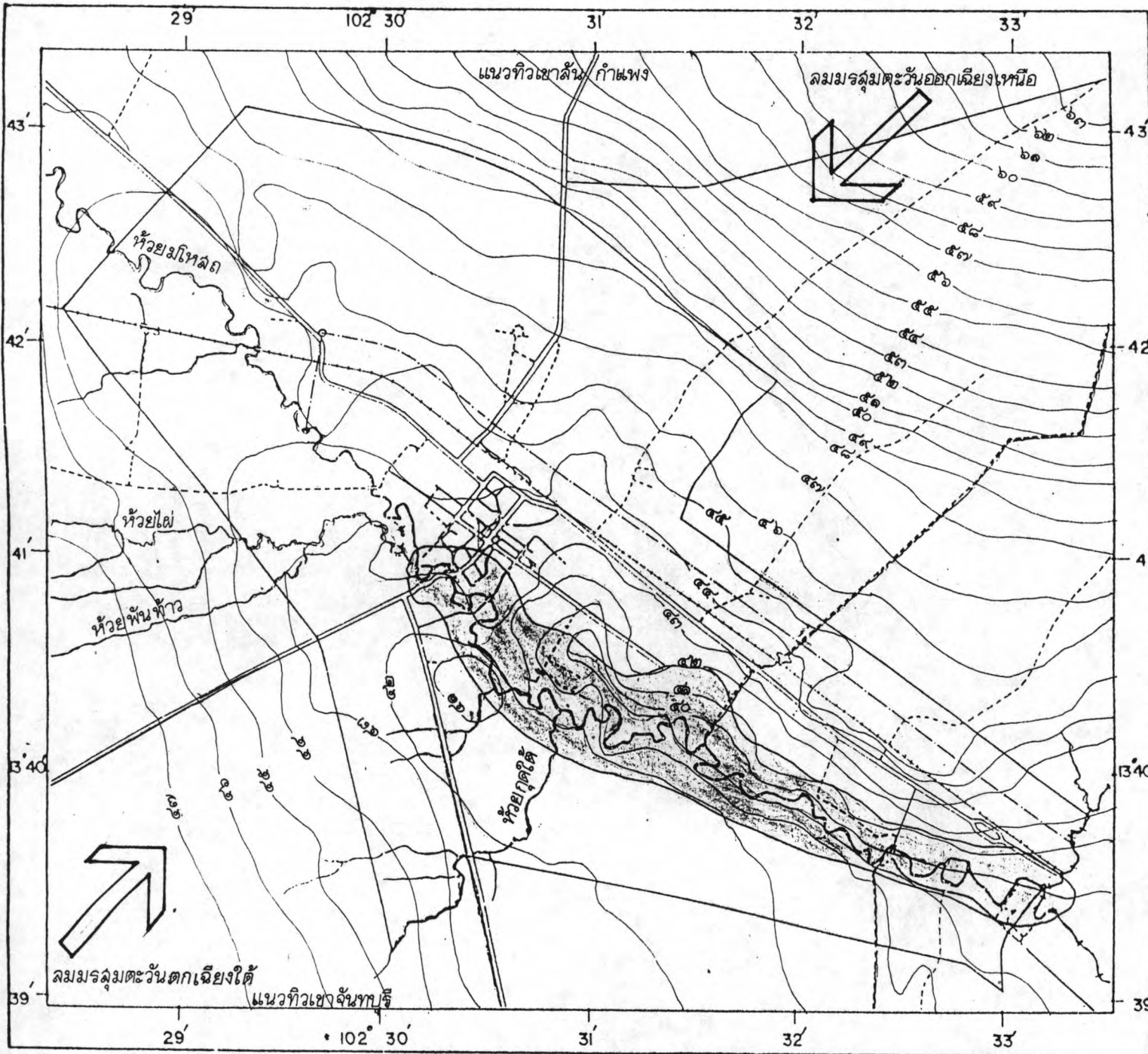
4.1.3 ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของชุมชน

1) ลักษณะภูมิประเทศ ชุมชนเมืองรัตนัญญประเทศตั้งอยู่บนที่ราบกว้างใหญ่ระหว่างทิวเขาสันกำแพงซึ่งอยู่ทางตอนเหนือและทิวเขาจันทบุรี ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของตัวเมือง พื้นที่โดยทั่วไปมีชั้นความสูงประมาณ 42-45 เมตรจากระดับน้ำทะเล และลาดเอียงต่ำลงมาเล็กน้อยบริเวณห้วยมะโหสถ (พรหมโหด) ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้

เขตชุมชนเมืองมีแม่น้ำลำคลองที่มีน้ำไม่ตลอดปีไหลผ่าน โดษจะมีมากในฤดูน้ำหลากเท่านั้น แหล่งน้ำที่สำคัญได้จากลำห้วยมะโหสถ (พรหมโหด) ซึ่งมีต้นน้ำเกิดจากบริเวณบ้านโนนหมากเค็ง ในอำเภอวัฒนานคร ไหลลาดลงสู่อำเภอรัตนัญญประเทศ และเลียบตามชายแดนระหว่างไทย-กัมพูชา จากบ้านหนองเอี่ยน อำเภอรัตนัญญประเทศเข้าสู่ประเทศกัมพูชา ในฤดูฝนน้ำจะไหลลงสู่กัมพูชาทำให้เกิดน้ำท่วมในบริเวณนี้แทบทุกปี

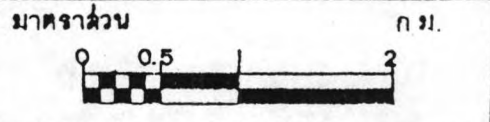
แหล่งน้ำอื่น ๆ ได้แก่ ห้วยไผ่ ซึ่งมีต้นน้ำเกิดจากบริเวณเทือกเขาแถวหมู่บ้านไผ่ล้อม ระหว่างเขตแดนอำเภอวัฒนานครและอำเภอรัตนัญญประเทศ ไหลผ่านบ้านวังขาว บ้านเมืองไผ่ แล้วไหลไปรวมกับห้วยมะโหสถ (พรหมโหด) ที่บ้านอรัญ รวมกันไหลเข้าสู่กัมพูชาต่อไป

2) ภูมิอากาศ พื้นที่ชุมชนเมืองได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เกิดฤดูกาล 3 ฤดู คือ ฤดูฝน เริ่มจากเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มจากเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ และฤดูร้อน เริ่มจากเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนา
 ทต.อรัญญประเทศ จ.สระแก้ว:
 กรณีศึกษาผลกระทบของชุมชนการค้า
 ชายแดนไทย-กัมพูชา

- แสดง ลักษณะทางภูมิศาสตร์
- บริเวณน้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก
 - เส้นชั้นความสูง
 - ลำห้วย
 - ทิศทางลมมรสุม

แผนที่
 4-2

ที่มา

อุณหภูมิต่ำสุดในเดือนเมษายน ประมาณ 36.6 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิ
ต่ำสุดอยู่ในเดือนธันวาคม ประมาณ 18.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 25.2-
30.8 องศาเซลเซียส โดยมีค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยอยู่ในช่วง ร้อยละ 83.4-94.4 และมี
ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี 1,335.2 มิลลิเมตร เดือนที่มีปริมาณน้ำฝนสูงสุดคือเดือนกันยายน

4.1.4 การคมนาคมขนส่ง

ชุมชนเมืองอัญประเทศเป็นชุมชนชายแดน ซึ่งมีอาณาเขตด้านหนึ่งติดต่อกับประเทศ
กัมพูชาและมีบทบาทสำคัญในด้านการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน เพราะเป็นพื้นที่ที่สามารถ
ติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ได้โดยสะดวก โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางของประเทศ
การติดต่อคมนาคมกับชุมชนสามารถทำได้โดยสะดวก 2 ทาง คือ ทางรถยนต์และ
ทางรถไฟ

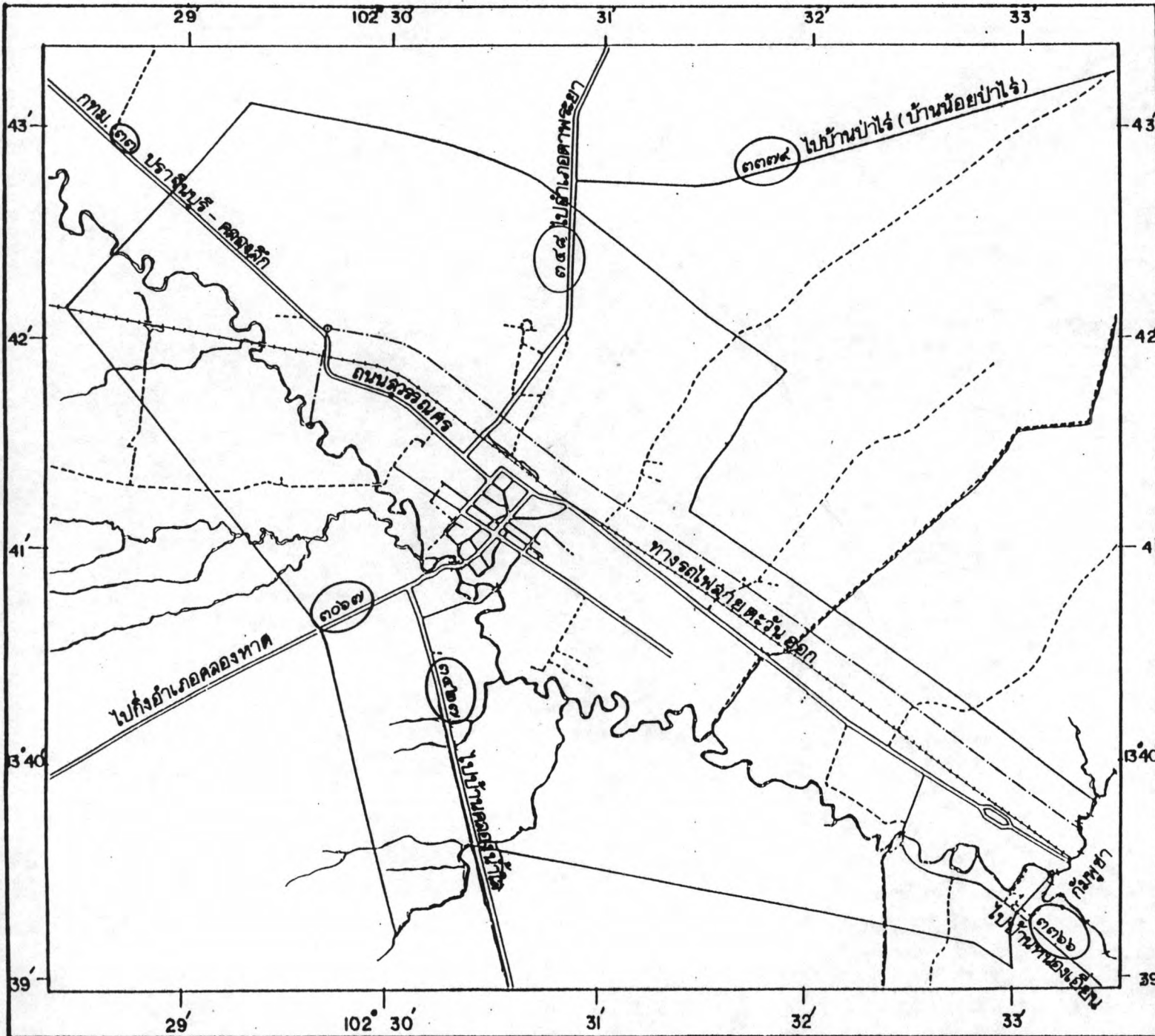
1) ทางรถยนต์

ก. เส้นทางติดต่อระหว่างชุมชน

ชุมชนมีเส้นทางถนนสายสำคัญที่ติดต่อระหว่างชุมชนเมืองอัญประเทศ และ
ชุมชนใกล้เคียง ดังนี้

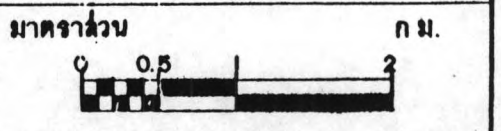
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 (ถนนสุวรรณศร) เป็นเส้นทางสำคัญที่
ติดต่อกับ กรุงเทพฯ-นครนายก-ปราจีนบุรี-สระแก้วและอัญประเทศ โดยผ่านตัวชุมชนไปจนถึง
ชายแดนที่บริเวณคลองลึก

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 348 สายอัญประเทศ - อำเภอตาพระยา
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3067 สายอัญประเทศ ผ่านบ้านหนองปรือ
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3366 สายอัญประเทศ - บ้านหนองเอี่ยน
ไปอำเภอคลองหาด
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3379 สายอัญประเทศ - บ้านป่าไร่
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3383 สายบ้านเขาน้อย - บ้านโนนสาวเอ้
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3427 สายอัญประเทศ - บ้านคลองน้ำใส

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนา
 ทต.อรัญญประเทศ จ.สระแก้ว:
 กรณีศึกษาผลกระทบของชุมชนการค้า
 ชายแดนไทย-กัมพูชา

แสดง เส้นทางคมนาคมชนล่งเชื่อมโยง
 ระหว่างชุมชน

แผนที่		
4-3		

ที่มา

ข. เส้นทางคมนาคมภายในชุมชน

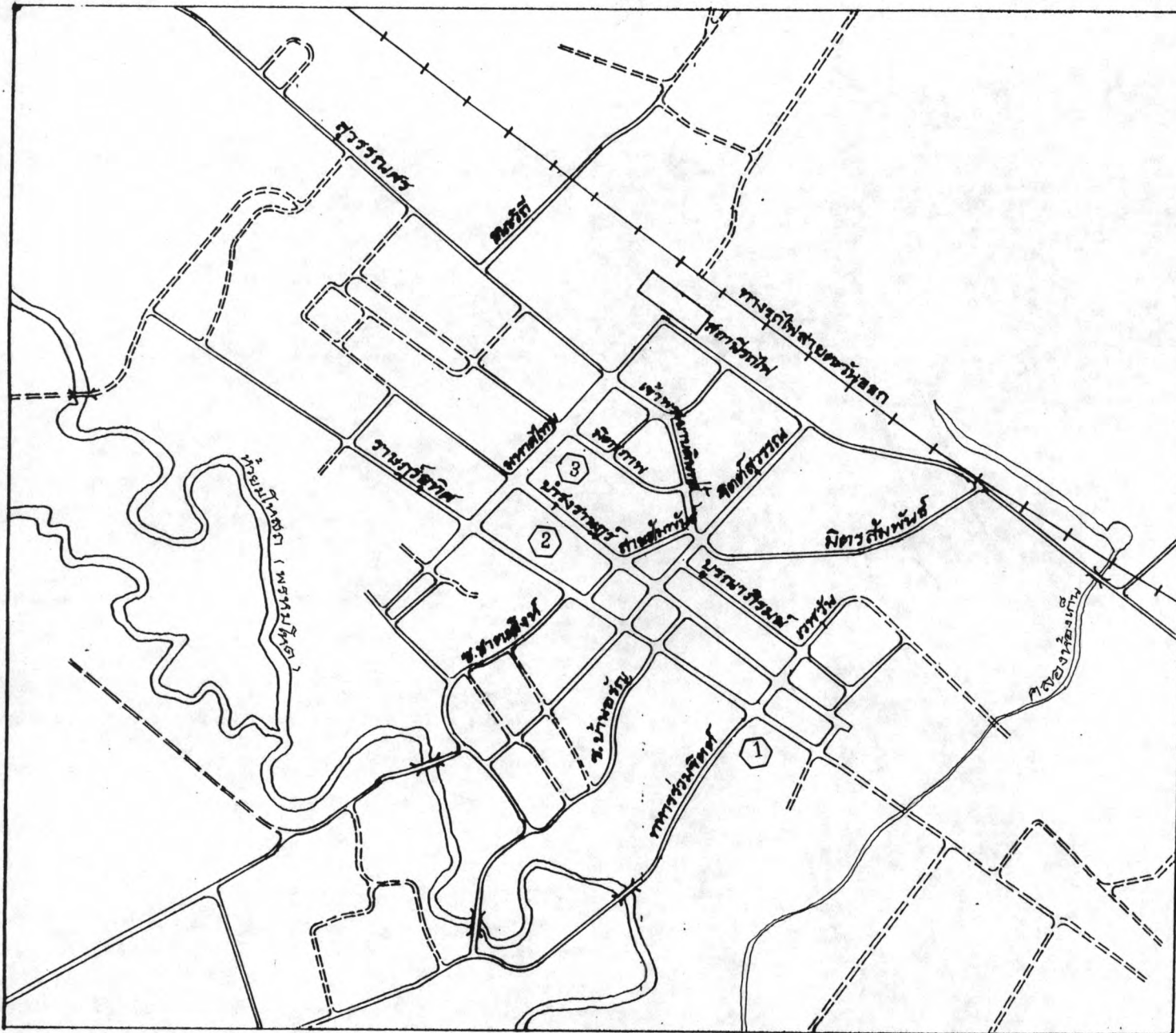
ถนนภายในเขตเทศบาลมีจำนวนทั้งสิ้น 40 สาย ความยาวรวม 16,000 เมตร นอกเหนือจากถนนสุวรรณศรซึ่งเป็นเส้นทางหลักในชุมชนและมีความสำคัญในการติดต่อระหว่างชุมชนเมืองอรัญประเทศและพื้นที่รอบนอกแล้ว ยังมีถนนสายสำคัญภายในชุมชนที่บริการในเขตชุมชนที่เป็นถนนสายหลักและสายรอง ดังนี้

- ถนนมหาดไทย
- ถนนเจ้าพระยาบดินทร์
- ถนนบำรุงราษฎร์
- ถนนราษฎร์อุทิศ
- ถนนสันติภาพ
- ถนนจิตต์สุวรรณ
- ถนนมิตรสัมพันธ์
- ถนนสายสัมพันธ์
- ถนนธนะวิถี
- ถนนเวฬุวัน
- ถนนบูรพาภิรมย์
- ถนนช่าตะสิงห์
- ถนนทหารร่วมจิตต์
- ถนนร่วมใจพัฒนา

นอกจากนี้ยังมีถนน ซอย ต่าง ๆ ที่มีความสำคัญรองลงมา และมีการตัดเชื่อมโยงกับถนนสายสำคัญในเมือง

สำหรับการเดินทางติดต่อกันในเขตชุมชนส่วนใหญ่จะใช้รถจักรยาน รถจักรยานยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ และรถที่นำมาตัดแปลงและรับจ้าง รับ-ส่ง ผู้โดยสาร โดยนิยมเรียกว่ารถเบนโฮร์ หรือ รถสกายแลป ปัจจุบันเมื่อมีราษฎรย้ายเข้ามาทำกินในเมืองอรัญประเทศมากขึ้น จำเป็นต้องมีการเดินทางติดต่อกันมากขึ้น ทำให้มีการใช้บริการรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างและรถสามล้อเครื่อง ซึ่งมีควรถจอดอยู่เป็นจุด ๆ

ส่วนการเดินทางติดต่อกับชุมชนรอบนอกเขตเทศบาล มีรถบรรทุกรับจ้างและรถโดยสารประจำทางที่วิ่งผ่านชุมชนไปยังชุมชนและอำเภอรอบนอกอื่น ๆ

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนา
 ทต.อรัญญประเทศ จ.สระแก้ว:
 กรณีศึกษาผลกระทบของชุมชนการค้า
 ชายแดนไทย-กัมพูชา

แผนที่ : ระบบการคมนาคมภายในชุมชน

- ==== ถนนคอนกรีต , ลาดยาง
- === ถนนลูกรัง
- +++ ทางรถไฟ
- แม่น้ำ, ลำคลอง

จุดจอตระับส่งผู้โดยสาร

- ① บนถนนทหารร่วมจิตต์ไกลล์
ตลาดวังปลาตอง
- ② บนถนนราษฎร์อุทิศ
- ③ บนถนนบำรุงราษฎร์

แบบที่

4-4

ที่มา

สภาพการจราจรภายในเขตใจกลางเมือง เริ่มมีปัญหาเนื่องจากจำนวนยานพาหนะในชุมชนมีมากขึ้น สภาพถนนเดิมบางแห่งคับแคบ มีการจอดรถบนถนนหลายแห่ง รวมทั้งการก่อสร้างอาคารและก่อสร้างท่อระบายน้ำซึ่งต้องใช้พื้นที่ถนนไปบางส่วน และเนื่องจากปัจจุบันมีตลาดการค้าชายแดนทำให้ผู้คนนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก รวมทั้งขนส่งสินค้าของสหประชาชาติที่ส่งไปช่วยเหลือประเทศกัมพูชาโดยผ่านชายแดนด้านอรัญประเทศนี้ และการขนส่งสินค้าออกไปจำหน่ายในประเทศกัมพูชาทำให้ปริมาณการจราจรหนาแน่นอยู่บ้าง บริเวณถนนสุวรรณศรผ่านหน้าสถานีรถไฟไปคลองลึก ซึ่งเป็นเส้นทางสายเดียวที่จะติดต่อไปยังชายแดนได้

สถานีเดินรถ ปัจจุบันอำเภออรัญประเทศยังไม่มีสถานีขนส่งผู้โดยสารที่ถาวร การจอดรถรับส่งผู้โดยสารในปัจจุบันจะมีสถานีจอดรถและจุดจอดรถดังนี้ คือ

- สถานีจอดรถรับส่งผู้โดยสารตลาดวังปลาตอง อยู่ที่ถนนทหารร่วมจัดตั้งเป็นสถานีจอดรถที่วังระหว่างอรัญประเทศกับหมู่บ้านและอำเภอภายในจังหวัด

- จุดจอดรถของบริษัทขนส่ง จอดรถที่ถนนราษฎร์อุทิศ จอดรับส่งผู้โดยสารจากรถสายอรัญประเทศ-กรุงเทพฯ และ อรัญประเทศ-ฉะเชิงเทรา

- จุดจอดรถสายอรัญประเทศ-ปราจีนบุรี จอดที่ถนนบำรุงราษฎร์

จากการที่ไม่มีสถานีจอดรถโดยสารที่ถาวรทำให้มีความไม่สะดวกในการเดินทางและอาจเกิดปัญหาการจราจรในอนาคตได้ เนื่องจากใช้ผิวจราจรเป็นที่จอดรถ

2) ทางรถไฟ

การติดต่อทางรถไฟมีรถไฟสายตะวันออก กรุงเทพฯ-อรัญประเทศ ซึ่งผ่านจังหวัดฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ไปจนถึงเขตแดนไทยกับประเทศกัมพูชา ระยะทางยาว 155 กิโลเมตร แต่เดิมทางรถไฟสายนี้เชื่อมต่อกับทางรถไฟในประเทศกัมพูชาสามารถเดินทางไปจนถึงกรุงเทพมหานครเมืองหลวงของกัมพูชาได้ โดยได้เคยเดินขบวนรถไฟระหว่างประเทศขึ้นในปี 2498 หลังจากกัมพูชาเกิดความไม่สงบภายในประเทศทำให้ไทยได้รับผลกระทบเกิดปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดน จึงได้งดไปตั้งตั้งแต่ปี 2504 การเดินทางโดยรถไฟจึงไปสิ้นสุดที่สถานีรถไฟอรัญประเทศในบริเวณเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศเท่านั้น

มีขบวนรถไฟออกจากสถานีอรัญประเทศ ถึง สถานีปลายทางกรุงเทพฯ วันละ 2 ขบวน เที่ยวแรก ออก 06.40 น. และเที่ยวสุดท้ายออก 13.40 น.

เมื่อการสู้รบในกัมพูชาสงบลงอีกครั้งหนึ่ง การรถไฟฯ จึงเตรียมพร้อมที่จะให้มีการเดินรถระหว่างประเทศขึ้นใหม่ โดยได้ปรับปรุงบูรณะเส้นทางช่วง อรัญประเทศ-คลองลึก-ทหุครไทย (ชายแดนไทย-กัมพูชา) ให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะจัดเดินขบวนรถได้ทันทีเมื่อรัฐบาลมีนโยบาย

เมื่อการสู้รบในกัมพูชาสงบลงอีกครั้งหนึ่ง การรถไฟฯ จึงเตรียมพร้อมที่จะให้มีการเดินรถระหว่างประเทศขึ้นใหม่ โดยได้ปรับปรุงบูรณะเส้นทางช่วง อรัญประเทศ-คลองลึก-ทหุครไทย (ชายแดนไทย-กัมพูชา) ให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะจัดเดินขบวนรถได้ทันทีเมื่อรัฐบาลมีนโยบาย

4.1.5 ลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการขยายตัวของชุมชนเมือง

เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานการใช้ที่ดินในปี พ.ศ. 2530 และปี 2536 เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการขยายตัวของชุมชนในระยะเวลาที่ผ่านมา

1) ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

ก. ระยะแรกเริ่ม ชุมชนดั้งเดิมจะอยู่บริเวณบ้านดงอรัญริมลำน้ำคลองลึกก่อนที่จะขยายตัวเรื่อยไปที่บ้านอรัญทุ่งแควริมฝั่งแม่น้ำพรหมโหดและได้ตั้งถิ่นฐานเป็นที่ตั้งของอำเภออรัญประเทศในปัจจุบัน มีการตั้งถิ่นฐานอย่างหนาแน่น บริเวณถนนเจ้าพระยาบดินทร์ ถนนจิตต์สวรรค์ ถนนบำรุงราษฎร์และถนนราษฎร์อุทิศ ซึ่งเป็นย่านการค้าศูนย์กลางของเมือง และได้ถูกไฟไหม้ครั้งใหญ่ เมื่อปลายปี 2536 กว่า 100 หลังคาเรือน ในเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ ทำให้อาคารเรือนแถวไม้เก่าแก่ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของเมืองอรัญประเทศต้องหมดไปด้วย

ข. ปี 2530 ชุมชนที่ประกอบการพาณิชย์ได้ขยายตัวจากชุมชนเดิมออกไปโดยรอบและมีอาคารเพื่อพักอาศัยอยู่ถนัดออกไป รวมทั้งเริ่มมีชุมชนแออัดเกิดขึ้นในหลายบริเวณ เช่น บริเวณหลังสถานีรถไฟ บริเวณถนนมิตรสัมพันธ์ บริเวณหลังค่ายสุรสิงหนาท เป็นต้น

ค. ปี 2536 มีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการเข้ามาทำมาหากินของราษฎรจากท้องที่ต่าง ๆ ส่วนใหญ่เพื่อการค้าขายอันเนื่องมาจากการเปิดจุดผ่อนปรนบริเวณชายแดน ทำให้มีความหนาแน่นของอาคารเพิ่มขึ้นในเขตเทศบาล เช่น บึงกาโลและที่พัก เป็นต้น รวมทั้งการขยายตัวของการก่อสร้างอาคารพาณิชย์และโครงการบ้านจัดสรรที่ขยายตัวออก

จากเขตเทศบาล เนื่องจากพื้นที่ในเขตเทศบาลส่วนใหญ่เป็นที่ดินราชพัสดุและที่สาธารณะ ราษฎรต้องการมีที่ดินเป็นของตนเอง จึงเกิดมีโครงการบ้านจัดสรรเกิดขึ้นเพื่อรองรับการขยายตัวเป็นจำนวนมาก เช่น ในบริเวณถนนหมายเลข 348 ทางไปอำเภอตาพระยา ทางไปบ้านหนองเทา และทางไปอำเภอคลองน้ำใส

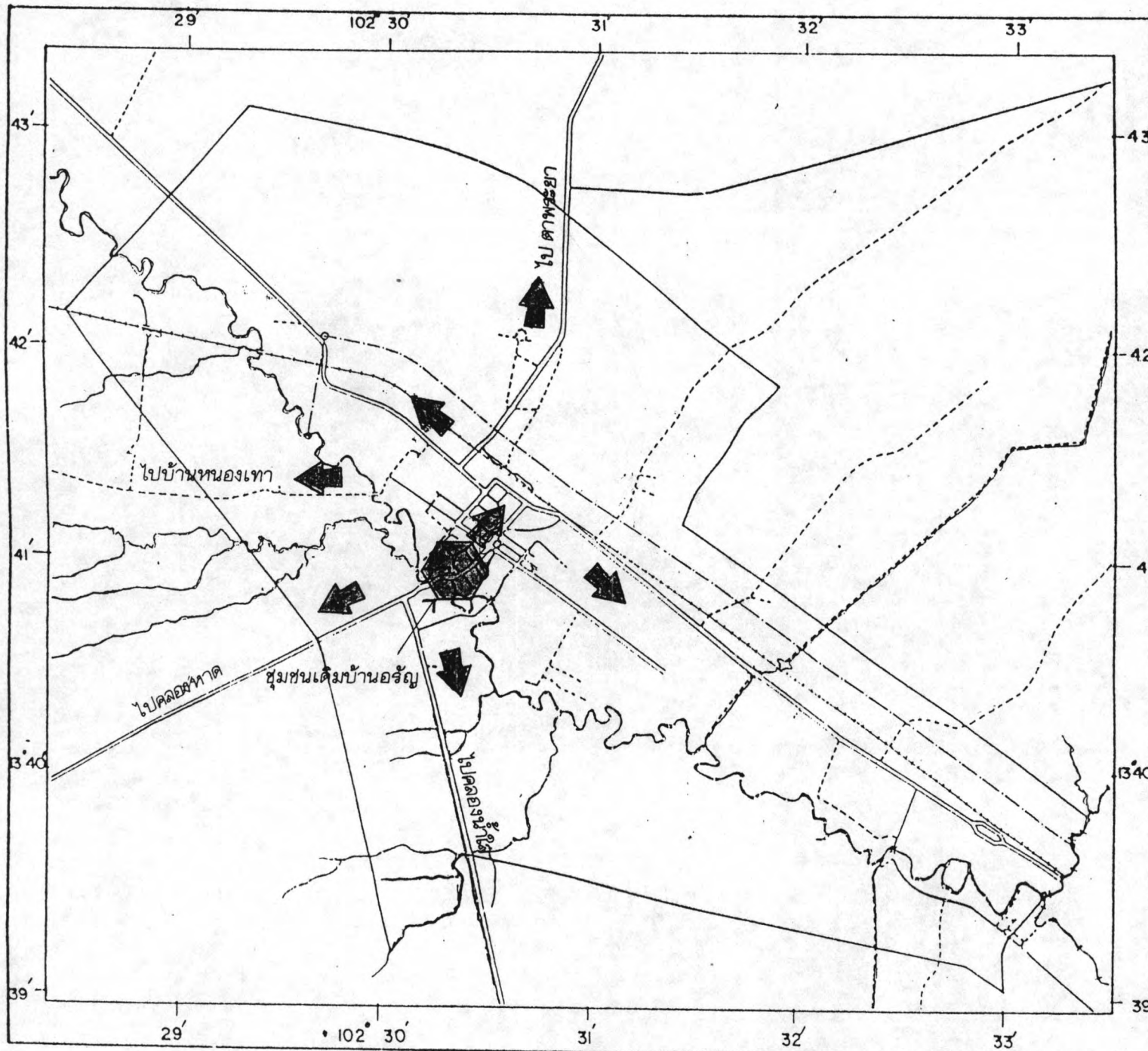
2) การขยายตัวของพื้นที่ชุมชน (Built up areas)

ปี พ.ศ. 2530 ผังเมืองรวมเมืองอรัญประเทศมีพื้นที่ทั้งสิ้น 19,745 ไร่ หรือ 31.60 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ชุมชนเมือง (built up areas) จำนวนรวม 2,591 ไร่ หรือ 4.15 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็น ร้อยละ 13.12 ของพื้นที่ศึกษา พื้นที่ชุมชนเมืองในเขตผังเมืองรวมเมืองอรัญประเทศประกอบด้วย พื้นที่ที่ใช้เป็นที่พักอาศัย พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม สถาบันราชการ สาธารณูปโภค คลังสินค้า ศาสนสถาน สถานศึกษา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและพักผ่อน กระจุกตัวหนาแน่นอยู่บริเวณใจกลางเมืองห่างจากชายแดนคลองลึกประมาณ 6 กิโลเมตร และกระจุกตัวเป็นชุมชนย่อยกระจายอยู่โดยรอบ เช่น ชุมชนหลังสถานีรถไฟ ชุมชนบ้านโคก ชุมชนบ้านอรัญ ชุมชนวัดใหม่ไทรทอง ชุมชนบ้านกิโลสอง ชุมชนบ้านวังปลาตอง เป็นต้น

ส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่ว่าง ได้แก่ ถนน ซอย แม่น้ำ ลำคลอง พื้นที่เกษตรกรรม ป่าและที่ว่างอื่น ๆ จำนวน 17,154 ไร่ หรือ 27.45 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น ร้อยละ 86.88 ของพื้นที่ศึกษา

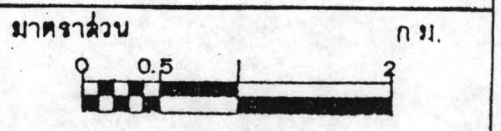
ปี 2536 พื้นที่ชุมชนได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็น 3,536 ไร่ หรือคิดเป็น ร้อยละ 17.91 ของพื้นที่ศึกษา และเมื่อเปรียบเทียบการใช้ที่ดิน ปี 2530 กับปี 2536 พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในพื้นที่ชุมชนเมืองเพิ่มขึ้น ร้อยละ 36.47 โดยเพิ่มขึ้นในหลายบริเวณ ได้แก่ อาคารพาณิชย์ที่เพิ่มขึ้นมาก บริเวณสามแยกทางเข้าถนนชนะวิถี หรือ ทางไปอำเภอตาพระยา และบริเวณใกล้วัดชนะชัยศรี ซึ่งเป็นเส้นทางเดิยวที่เชื่อมชุมชนด้านใต้ด้วยมะโสดที่สะพานที่สด

อาคารพักอาศัยเพิ่มขึ้นบริเวณถนนทางไปบ้านหนองเทา และ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3427 และหมายเลข 3067 ทางไปบ้านคลองน้ำใส โดยปลูกเป็นบ้านเดี่ยวห่างกันเป็นระยะ ๆ ส่วนอาคารพาณิชย์ที่เป็นบ้านจัดสรรจะเพิ่มขึ้นมากบริเวณถนนสุวรรณศร ทางไปคลองลึก รวมทั้งบริเวณตรงข้ามโรงแรมอินปอนด์ และทางไปอำเภอตาพระยา

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนา
 ทต.อรุณบุรีประเทศ จ.สระแก้ว:
 กรณีศึกษาผลกระทบของชุมชนการค้า
 ชายแดนไทย-กัมพูชา

- แสดง การขยายตัวของชุมชน
- ชุมชนเดิม
 - การขยายตัวของชุมชน

แผนที่ 4-6

ที่มา

4.1.6 กรรมสิทธิ์ที่ดินและสภาพอาคาร

ภายในเขตเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ มีผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินอยู่หลายราย ประกอบด้วย ที่ดินสาธารณะซึ่งมีอยู่มากที่สุดภายในเขตเทศบาลฯ รองลงมาเป็นที่ดินของการรถไฟ ที่ดินของราชพัสดุ ที่ดินของเทศบาลตำบลอรัญญประเทศเอง ค่าชกหาร และที่ดินสาธารณะที่ได้ถอนสภาพเป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว ส่วนที่ดินของเอกชนมีอยู่เป็นจำนวนน้อยมาก ซึ่งอยู่ทางด้านใต้ของย่านใจกลางชุมชน ดังนั้นการที่เอกชนจะเข้ามาพัฒนาที่ดินภายในเขตเทศบาลตำบลจึงมีน้อยด้วย

จากการสำรวจลักษณะทางกายภาพ สภาพแวดล้อมของอาคารใน เขตชุมชนเมืองอรัญญประเทศ ของ กองวิจัย สำนักผังเมือง ประกอบกับการสำรวจทางกายภาพของผู้ศึกษา ในปี 2536 สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 เขตใหญ่ ๆ ดังนี้

1) เขตกิจกรรมหนาแน่นสูง ชุมชนขนาดใหญ่ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนใต้ของถนนสุวรรณศรและเหนือห้วยมะโฮสถ (พรหมโหด) ศูนย์กลางเมืองอยู่บริเวณถนนจิตต์สุวรรณ ถนนบำรุงราษฎร์ ถนนเจ้าพระยาบดินทร์และถนนราษฎร์อุทิศ ประกอบด้วยย่านพาณิชย์กรรม เขตพักอาศัยหนาแน่นมากและสถาบันราชการ ซึ่งเกาะกลุ่มกันอยู่บริเวณถนนมหาไถไทย ถนนบำรุงราษฎร์ ถนนราษฎร์อุทิศ ถนนจิตต์สุวรรณและถนนเวฬุวัน

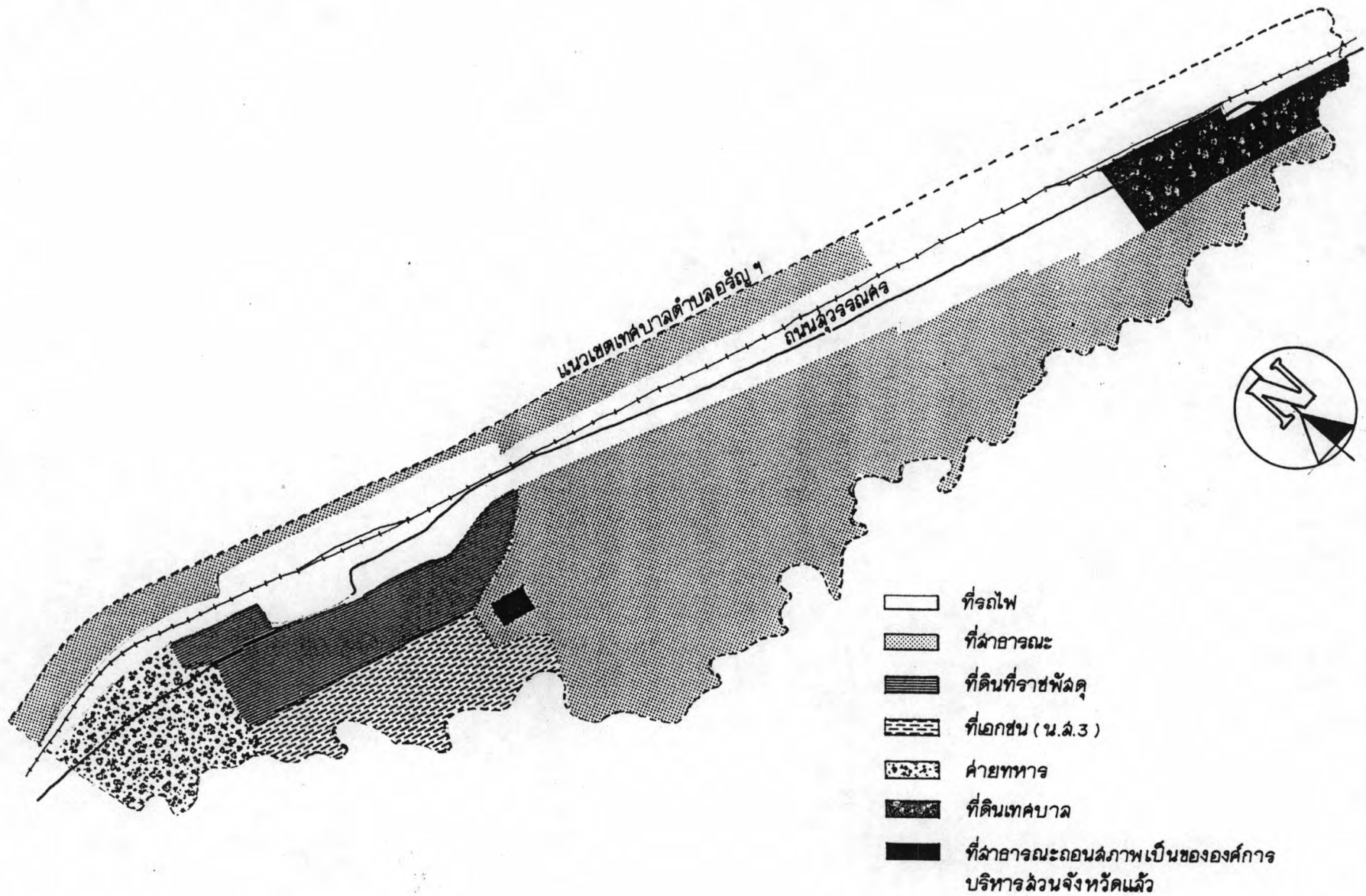
2) เขตกิจกรรมหนาแน่นปานกลาง-น้อย ประกอบด้วยบริเวณสถาบันราชการพาณิชย์กรรมและบริเวณพักอาศัยที่มีความหนาแน่นไม่มากนัก ครอบคลุมบริเวณค้าสุรสิงหนาทและบริเวณอื่น ๆ ในเขตเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ

3) เขตพักอาศัยเบาบาง 3 ตำบลรอบนอก ประกอบด้วยพื้นที่พักอาศัยและเกษตรกรรมบางส่วนในตำบลบ้านใหม่หนองไทร ตำบลป่าไร่และตำบลท่าข้าม

สำหรับรายละเอียดในด้านลักษณะกายภาพและสภาพแวดล้อมของอาคาร ที่ได้จากการสำรวจในปี 2536 สามารถสรุปได้ดังนี้

ก. ลักษณะกายภาพของอาคาร

ปี 2536 อาคารในเขตชุมชนเมืองอรัญญประเทศ มีจำนวนทั้งสิ้น 7,163 หลัง เพิ่มขึ้นจาก ปี 2530 ที่มีอยู่ 4,999 หลัง คิดเป็นจำนวนบ้านที่เพิ่มขึ้นจำนวน 2,164 หลัง ในระยะเวลา 6 ปี จำนวนบ้านจากการสำรวจที่เพิ่มขึ้นมากกว่าในปี 2530 เป็นจำนวนมากนั้น

แผนที่ 4-7 แสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินในเขตเทศบาลตำบลอรัญฯ ประเทศไทยโดยสังเขป

เป็นผลมาจากการพัฒนาด้านที่อยู่อาศัยของชุมชนเมืองอรัญประเทศที่เห็นได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ประชากรในชุมชนเริ่มมีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น มีความมั่นคงในพื้นที่ที่อยู่อาศัยบริเวณชายแดนมากขึ้น มีความต้องการที่จะมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง โดยขยับขยายออกจากเขตเทศบาลซึ่งเป็นที่ดินสาธารณะเป็นส่วนใหญ่

อาคารในเขตชุมชนเมืองอรัญประเทศ ประกอบด้วยอาคารพักอาศัยทั่วไป 6,459 หลัง อาคารพาณิชย์ 627 หลัง และอาคารอุตสาหกรรม 77 หลัง อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารเดี่ยว คือ ร้อยละ 70.74 ของอาคารทั้งหมด โดยอาคารนอกเขตเทศบาล จะมีสัดส่วนของอาคารเดี่ยวมากกว่าในเขตเทศบาล สำหรับอาคารตึกแถวในเขตผังเมืองรวมมีร้อยละ 26.36 ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศ ตึกแถวเหล่านี้ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตกิจกรรมหนาแน่น บริเวณย่านใจกลางเมือง

วัสดุก่อสร้างอาคาร ในเขตผังเมืองรวมจะเป็นอาคารไม้มากที่สุด คือ ร้อยละ 66.75 ของอาคารทั้งหมด ใช้สังกะสีเป็นวัสดุมุงหลังคา รองลงมาเป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ ร้อยละ 19.66 และอาคารคอนกรีต ร้อยละ 13.53

จำนวนชั้นของอาคารในเขตผังเมืองรวม เป็นอาคารชั้นเดียวมากที่สุด คือ ร้อยละ 71.35 รองลงมาเป็นอาคารสองชั้น ร้อยละ 25.56 อาคารสามชั้นและสามชั้นขึ้นไปมีจำนวนน้อย คือ ร้อยละ 4.19 เท่านั้น นอกเขตเทศบาลมีอาคารสามชั้นเพียงแห่งเดียว

อายุของอาคารในเขตผังเมืองรวมมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 29.22 เป็นอาคารที่ปลูกสร้างในช่วง 6-10 ปี ร้อยละ 27.38 เป็นอาคารที่ปลูกสร้างในช่วง 11-20 ปี ร้อยละ 24.47 เป็นอาคารที่ปลูกสร้างมานานกว่า 20 ปีแล้ว และร้อยละ 18.93 เป็นอาคารที่ปลูกสร้างใหม่ในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา โดยที่ในเขตเทศบาลมีอาคารที่ปลูกสร้างในช่วง 11-20 ปี มากที่สุด และนอกเขตเทศบาลมีอาคารที่ปลูกสร้างในช่วง 6-10 ปี มากที่สุด

สภาพการถือครองอาคารและที่ดินภายในเขตเทศบาล พบว่าผู้อาศัยในอาคารส่วนใหญ่เป็นเจ้าของอาคารและเช่าที่ดิน คือ เป็นเจ้าของอาคารร้อยละ 74.83 เป็นเจ้าของที่ดินร้อยละ 48.54 และเช่าที่ดินร้อยละ 39.17 โดยที่ในเขตเทศบาลผู้อยู่อาศัยเป็นเจ้าของ

อาคารเองและเช่าที่ดินเป็นส่วนใหญ่ และนอกเขตเทศบาลผู้อยู่อาศัยจะเป็นเจ้าของอาคารและที่ดินเองเป็นส่วนใหญ่

ในปัจจุบันมีการก่อสร้างอาคารใหม่ขึ้นหลายแห่ง ได้แก่ อาคารบ้านจัดสรรแบบบ้านเดี่ยว บ้านแฝด รวมทั้งอาคารพาณิชย์ที่เป็นตึกแถวสองชั้นและสามชั้นเป็นจำนวนหลายแห่ง ทั้งที่อยู่ในเขตผังเมืองรวมและพื้นที่ต่อเนื่องกับเขตผังเมืองรวม เนื่องจากพื้นที่ในเขตผังเมืองรวมและในเขตเทศบาลส่วนใหญ่เป็นที่ราชพัสดุ ที่สาธารณะ ค่ายทหาร ที่ดินเทศบาล และที่สาธารณะก่อนสภาพเป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว ส่วนที่ดินของเอกชนมีอยู่เป็นเล็กน้อย การขยายตัวของอาคารจึงมีการขยายตัวออกมาภายนอกเขตผังดังกล่าว

ข. สภาพแวดล้อมอาคาร

อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารที่มีความสะดวกในการเข้าถึง เพราะมีถนนหลายสายตัดเชื่อมถึงกัน อาคารส่วนใหญ่ร้อยละ 48.32 อยู่ในตรอก, ซอย ที่รถเข้าถึง รองลงมาเป็นอาคารที่อยู่ติดถนนใหญ่ ร้อยละ 46.56 อาคารเหล่านี้ส่วนใหญ่จะจอดรถริมถนนหรือตรอกซอย ร้อยละ 52.39 และมีที่จอดรถในบริเวณอาคาร ร้อยละ 40.63 ในเขตเทศบาลจะมีการจอดรถริมถนน ตรอก ซอย มากกว่านอกเขตเทศบาล ซึ่งจะจอดรถในบริเวณอาคารได้เป็นส่วนใหญ่

ในเรื่องลักษณะสิ่งเป็นพิษในชุมชน พบว่า จะมีเพียงพื้นที่บางแห่งเท่านั้นที่ได้รับสิ่งเป็นพิษจากฝุ่นละออง ซึ่งเนื่องมาจากการก่อสร้างอาคาร ถนน และการฝังท่อระบายน้ำของเทศบาล ปัญหาอีกประการหนึ่งเกิดจากการที่มีผู้อพยพเข้ามาทำมาหากินในชุมชนเมืองอรัญประเทศเป็นจำนวนมาก มีการค้าขายประเภทหาบเร่ แผงลอยอยู่โดยทั่วไป ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งการเพิ่มปริมาณขยะแก่ชุมชน ถ้าไม่มีการควบคุมและป้องกันที่ดีพอ ปัญหามลพิษด้านอื่น ๆ เช่น กลิ่น เสียง น้ำเสีย ควันพิษ ก็จะมาตาม

ชุมชนมีปัญหาในการระบายน้ำฝนอยู่บ้าง คือ มีน้ำท่วมอาคารเมื่อฝนตกหนักและบางแห่งมีน้ำท่วมบางฤดูยาวนานถึง 7 วัน ส่วนใหญ่จะพบในย่านพาณิชย์กรรมาใจกลางเมืองทั้งนี้เพราะอาคารแทบทั้งหมดจะระบายน้ำทิ้งในบริเวณบ้าน การระบายน้ำลงดินซึ่งต้องใช้เวลามาก โดยเฉพาะบริเวณใจกลางเมืองซึ่งมีความหนาแน่นของอาคารมาก ทำให้เกิดน้ำท่วมซึ่งเป็นระยะเวลานานวัน

4.2 ลักษณะประชากร

ศึกษาเกี่ยวกับจำนวน การกระจายตัว การเปลี่ยนแปลงขนาด และโครงสร้างอายุของ ประชากร การพยากรณ์จำนวนประชากรในอนาคต เนื่องจากการเติบโตของประชากรเป็น สาเหตุสำคัญในการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของชุมชน ได้แก่ เป็นตัวกำหนดความต้องการ การ ให้บริการต่าง ๆ การจัดสรรงบประมาณ การกะประมาณจำนวนประชากรที่ต้องทำงาน เป็นต้น

ประชากรในเมืองอรัญประเทศมีหลายเชื้อชาติอาศัยปะปนกันอยู่ ซึ่งมีทั้งคนพื้นดั้งเดิมที่มี เชื้อสายชาวลาวจากท่าอุเทนที่เดินทางเข้ามาอยู่ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 ซึ่งเจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ได้ยกกองทัพไปปราบกบฏที่เวียงจันทน์ แล้วกวาดต้อนผู้คนที่ยกทัพกลับ มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านดงอรัญ ริมลำน้ำคลองลึก อันเป็นเชื้อสายบรรพบุรุษชาวอรัญสมัยแรก ๆ นอกจากนี้ยังมีชาวไทยเชื้อสายญวน ในดินแดนบูรพาที่เลือกมาอยู่เมืองอรัญประเทศ ตอนที่ไทยต้อง คืนดินแดนบูรพาให้กับฝรั่งเศส อรัญประเทศยังมีชาวไทยเชื้อสายจีนที่อพยพเข้ามาทำการค้าและ ชาวไทยจากจังหวัดต่าง ๆ ที่เข้ามาปฏิบัติงานอยู่ในอรัญประเทศ

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีบางส่วนนับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอื่น ๆ ตามที่ตนเคยนับถือมาก่อนอพยพหรือย้ายเข้ามาทำกินในอรัญประเทศ

ปี พ.ศ. 2536 เขตผังเมืองรวมเมืองอรัญประเทศมีจำนวนประชากรรวม 20,982 คน เป็นเพศชาย 10,101 คน และเพศหญิง 10,881 คน คิดเป็นอัตราส่วน ระหว่างเพศชาย ต่อเพศหญิงเท่ากับ 48:52 มีจำนวนบ้าน 5,258 หลัง และ จำนวนครอบครัว 7,157 ครอบครัว หรือคิดเป็นขนาดประชากรประมาณ 4 คนต่อครัวเรือน

ลักษณะครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนเดี่ยว และจากการประกอบอาชีพของหัวหน้า ครอบครัว พบว่า เป็นครัวเรือนที่อยู่นอกเกษตร หรือไม่ได้ประกอบอาชีพทางการเกษตร มีถึง ร้อยละ 91.70 โดยที่ครัวเรือนเกษตรจะอยู่นอกเขตเทศบาลเป็นส่วนใหญ่ และมีลักษณะเป็น ครอบครัวขยายมากกว่าในเขตเทศบาลฯ เหมือนเช่นลักษณะของชุมชนเมืองทั่ว ๆ ไป

4.2.1 โครงสร้างอายุของประชากร

โครงสร้างทางอายุของประชากรในเขตผังเมืองรวม ในปี 2536 จากการสำรวจของกองวิจัย สำนักผังเมือง พบว่า มีประชากรในกลุ่มวัยแรงงานมากที่สุด คือประชากรในวัยแรงงานหรือที่อยู่ในกลุ่มอายุ 15-64 ปี ร้อยละ 74.23 ประชากรวัยเด็กหรือประชากรในกลุ่มอายุน้อยกว่า 15 ปี ร้อยละ 20.92 และประชากรสูงอายุ หรืออยู่ในกลุ่มอายุ 65 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 5.48

อัตราส่วนของผู้เป็นภาระหรือสัดส่วนการพึ่งพิง (Dependency Ratio) ของประชากรในชุมชนที่ศึกษา คือ เป็นสัดส่วนระหว่างประชากรผู้ไม่ทำงาน ต่อ ประชากรผู้ทำงานที่คำนวณจากโครงสร้างอายุของประชากรในเขตผังเมืองรวมเมืองอรัญประเทศ คำนวณได้จากสูตร

$$\text{ประชากรอายุ } 0 - 14 \text{ ปี} + \text{ประชากรอายุ } 65 \text{ ปี} \text{ ขึ้นไป}$$

* 100

ประชากรอายุ 15 - 64 ปี

ได้อัตราส่วนการพึ่งพิง ในปี 2536 เท่ากับ 34.7 ซึ่งหมายถึง ประชากรในวัยทำงานทุก 100 คน จะต้องรับภาระเลี้ยงดูในการดำรงชีวิตของเด็กหรือประชากรที่มีอายุต่ำกว่าวัยแรงงานและคนชราหรือประชากรสูงอายุที่พ้นวัยแรงงานไปแล้ว 35 คน

เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนพึ่งพิงกับปี 2530 ซึ่งมีอัตราส่วนเท่ากับ 50 นั้น แสดงว่ามีอัตราส่วนลดลง นั่นคือ ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานจะมีภาระในการเลี้ยงดูลดลง เนื่องจากร้อยละของประชากรที่อยู่ในวัยทำงานมากขึ้น และร้อยละของประชากรวัยเด็กลดลง

ตาราง 4-1 แสดงการเปรียบเทียบโครงสร้างประชากรในเขตผังเมืองรวม ปี 2530-2536

ประชากร	ปี 2530		ปี 2536	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วัยเด็ก 0-14 ปี	6,968	29.43	4,258	20.29
วัยทำงาน 15-64 ปี	15,823	66.83	15,575	74.23
วัยชรา 65 ปีขึ้นไป	886	3.74	1,149	5.48
รวม	23,677	100.00	20,982	100.00

ตาราง 4-2 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามเพศและอายุ ในเขตผังเมืองรวม
เมืองอรัญประเทศ พ.ศ. 2530

อายุ (ปี)	ชาย		หญิง		ยอดรวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
(วัยเด็ก)	0 - 4	1,109	4.69	995	4.20	2,104	8.89
	5 - 9	1,135	4.79	994	4.20	2,129	8.99
	10 - 14	1,365	5.76	1,370	5.79	2,735	11.55
(วัยแรงงาน)	15 - 19	1,278	5.40	1,162	4.91	2,440	10.31
	20 - 24	1,016	4.29	1,350	5.71	2,366	10.00
	25 - 29	1,250	5.28	1,496	6.32	2,746	11.60
	30 - 34	1,016	4.29	996	4.21	2,012	8.50
	35 - 39	735	3.10	803	3.39	1,538	6.49
	40 - 44	629	2.66	666	2.81	1,295	5.47
	45 - 49	383	1.62	662	2.79	1,045	4.41
	50 - 54	472	1.99	551	2.33	1,023	4.32
	55 - 59	393	1.66	384	1.62	777	3.28
60 - 64	333	1.41	248	1.04	581	2.45	
(วัยชรา)	65 - 69	167	0.70	217	0.92	384	1.62
	70 ปีขึ้นไป	229	0.97	273	1.15	502	2.12
รวม	11,510	48.61	12,167	51.39	23,677	100.00	

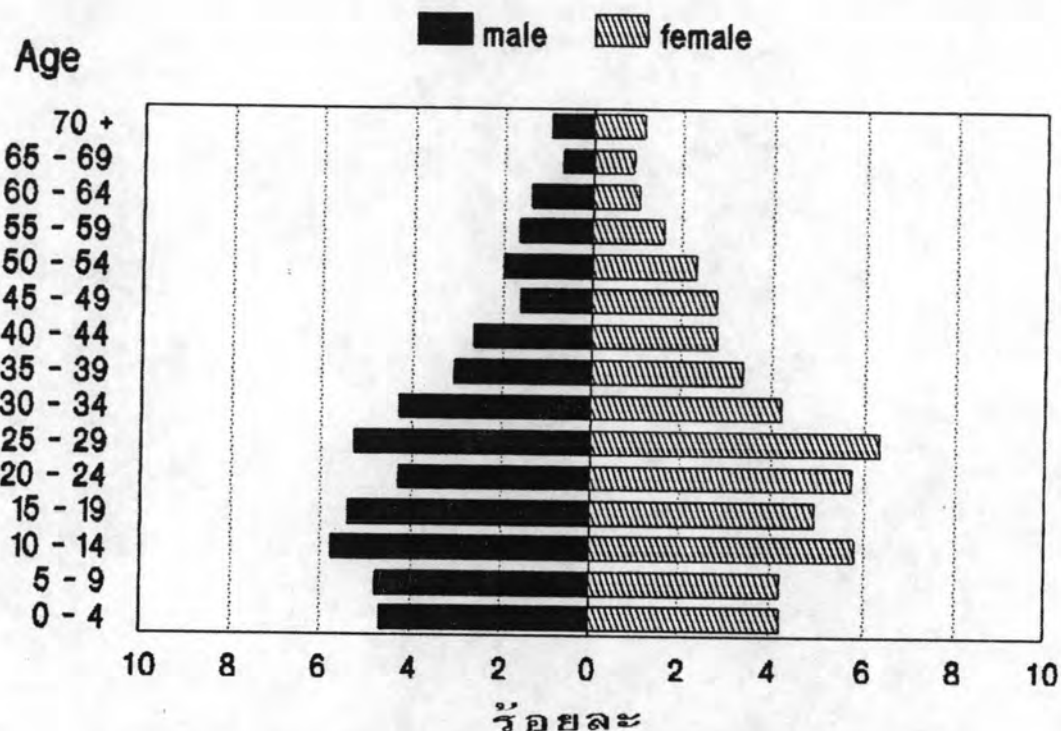
ที่มา : รายงานวิจัยผังเมืองรวมเมืองอรัญประเทศ พ.ศ. 2530

ตาราง 4-3 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามเพศและอายุ ในเขตผังเมืองรวม
เมืองอรัญประเทศ พ.ศ. 2536

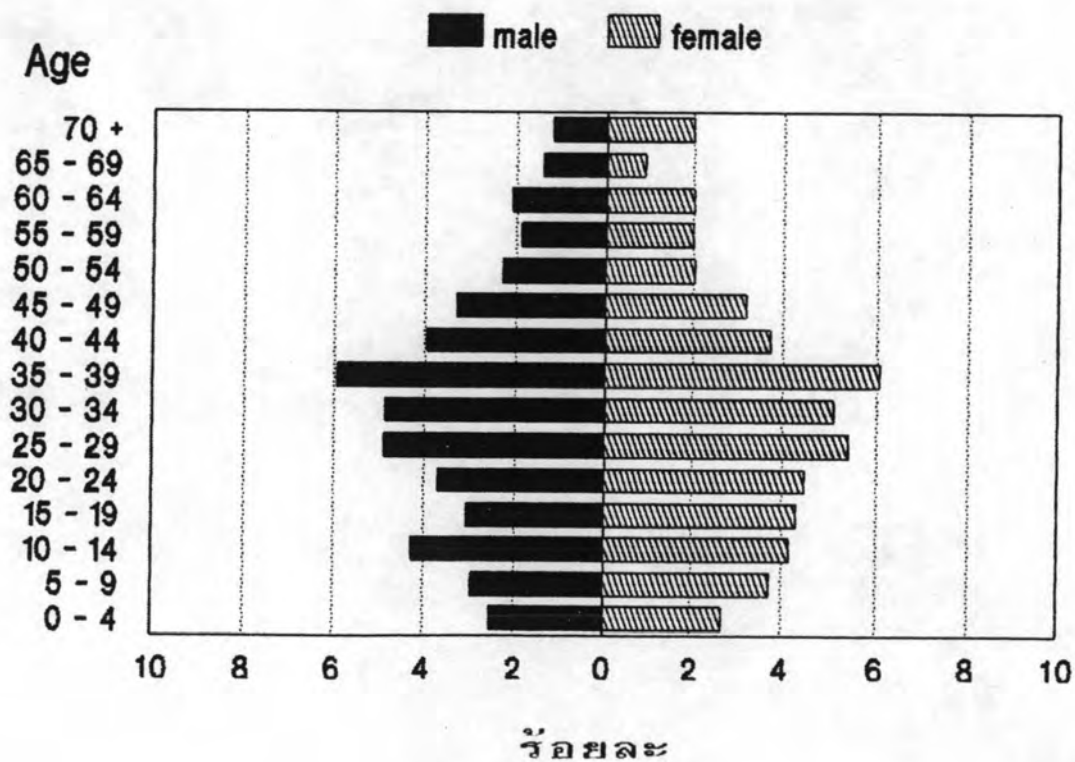
อายุ (ปี)	ชาย		หญิง		ยอดรวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
(วัยเด็ก)	0 - 4	528	2.52	567	2.70	1,095	5.22
	5 - 9	615	2.93	783	3.73	1,398	6.66
	10 - 14	891	4.25	874	4.16	1,765	8.41
(วัยแรงงาน)	15 - 19	639	3.04	904	4.31	1,543	7.35
	20 - 24	775	3.69	940	4.48	1,715	8.17
	25 - 29	1,020	4.86	1,134	5.41	2,154	10.27
	30 - 34	1,017	4.85	1,071	5.10	2,088	9.95
	35 - 39	1,244	5.93	1,271	6.06	2,515	11.99
	40 - 44	831	3.96	783	3.73	1,614	7.69
	45 - 49	693	3.30	668	3.19	1,361	6.49
	50 - 54	480	2.29	430	2.05	910	4.34
	55 - 59	395	1.88	419	2.00	814	3.88
	60 - 64	438	2.09	423	2.02	861	4.11
(วัยชรา)	65 - 69	289	1.38	191	0.91	480	2.29
	70 ปีขึ้นไป	246	1.17	423	2.01	669	3.18
รวม	10,101	48.14	10,881	51.86	20,982	100.00	

ที่มา : รายงานวิจัยผังเมืองรวมเมืองอรัญประเทศ พ.ศ. 2536

แผนภูมิ 4-1 แสดงโครงสร้างประชากรในเขตผังเมืองรวมเมืองอรัญประเทศ
จากการสำรวจของกองวิจัย สำนักผังเมือง พ.ศ.2530

แผนภูมิ 4-2 แสดงโครงสร้างประชากรในเขตผังเมืองรวมเมืองอรัญประเทศ
จากการสำรวจเพื่อปรับปรุงผังเมืองรวม ของกองวิจัย สำนักผังเมือง พ.ศ.2536

โครงสร้างทางอายุของประชากรในชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเมื่อเทียบกับโครงสร้างอายุของประชากร ปี 2530 กล่าวคือ กลุ่มวัยเด็ก มีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 29.43 เป็นร้อยละ 20.29 ซึ่งอาจเนื่องมาจากการรณรงค์เรื่องการคุมกำเนิดได้ผล และการย้ายถิ่นออกไปอยู่นอกเขตผังเมืองรวมตามบิดามารดาของประชากรวัยเด็ก กลุ่มวัยทำงานมีสัดส่วนสูงขึ้น คือ เพิ่มจากร้อยละ 66.83 เป็นร้อยละ 74.23 ซึ่งสอดคล้องกับสภาวะการย้ายเข้ามาทำการค้าของประชากรวัยแรงงานส่วนวัยชราที่มีสัดส่วนสูงขึ้น จากร้อยละ 3.74 เป็นร้อยละ 5.48 เนื่องจากการสาธารณสุขในอำเภอรัษฎาประเทศมีอยู่อย่างเพียงพอและมีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การพิจารณาลักษณะของกำลังแรงงาน เป็นการศึกษาลักษณะของประชากรในเชิงเศรษฐกิจ โดยศึกษาจากประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 13 ปี ขึ้นไป ซึ่งเป็นประชากรในวัยแรงงาน จากจำนวนประชากรในเขตผังเมืองรวมจำนวน 20,982 คน ในปี 2536 มีประชากรวัยแรงงานอายุ 13 ปีขึ้นไป จำนวน 17,290 คน หรือร้อยละ 82.40 ของประชากรทั้งหมด และประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี หรืออยู่นอกวัยแรงงาน จำนวน 3,692 คน หรือร้อยละ 17.60 ของประชากรทั้งหมด ประชากรวัยแรงงานประกอบด้วยผู้ที่ทำงานทำ จำนวน 10,590 คน ผู้ที่กำลังหางานทำจำนวน 1,456 คน รวมทั้งประชากรที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน ได้แก่ แม่บ้าน นักเรียน และผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน จำนวน 5,244 คน

สัดส่วนระหว่างเพศชายและหญิงของกำลังแรงงานในชุมชนเมืองรัษฎา เท่ากับ 56 : 44 โดยส่วนใหญ่จะเป็นกำลังแรงงานที่อยู่ในกลุ่มอายุ 24-44 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มกำลังแรงงานที่มีคุณภาพสูงสุด

เมื่อพิจารณาอัตราการเข้าสู่กำลังแรงงาน ของประชากรในชุมชนเมืองรัษฎา (Labourforce participation rate) ซึ่งคำนวณจาก จำนวนประชากรที่เป็นกำลังแรงงานต่อประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป พบว่า มีอัตราส่วนการเข้าสู่กำลังแรงงานเท่ากับ ร้อยละ 69.67 เป็นเพศชายสูงกว่าเพศหญิง การเข้าสู่กำลังแรงงานจำนวนมากเป็นผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

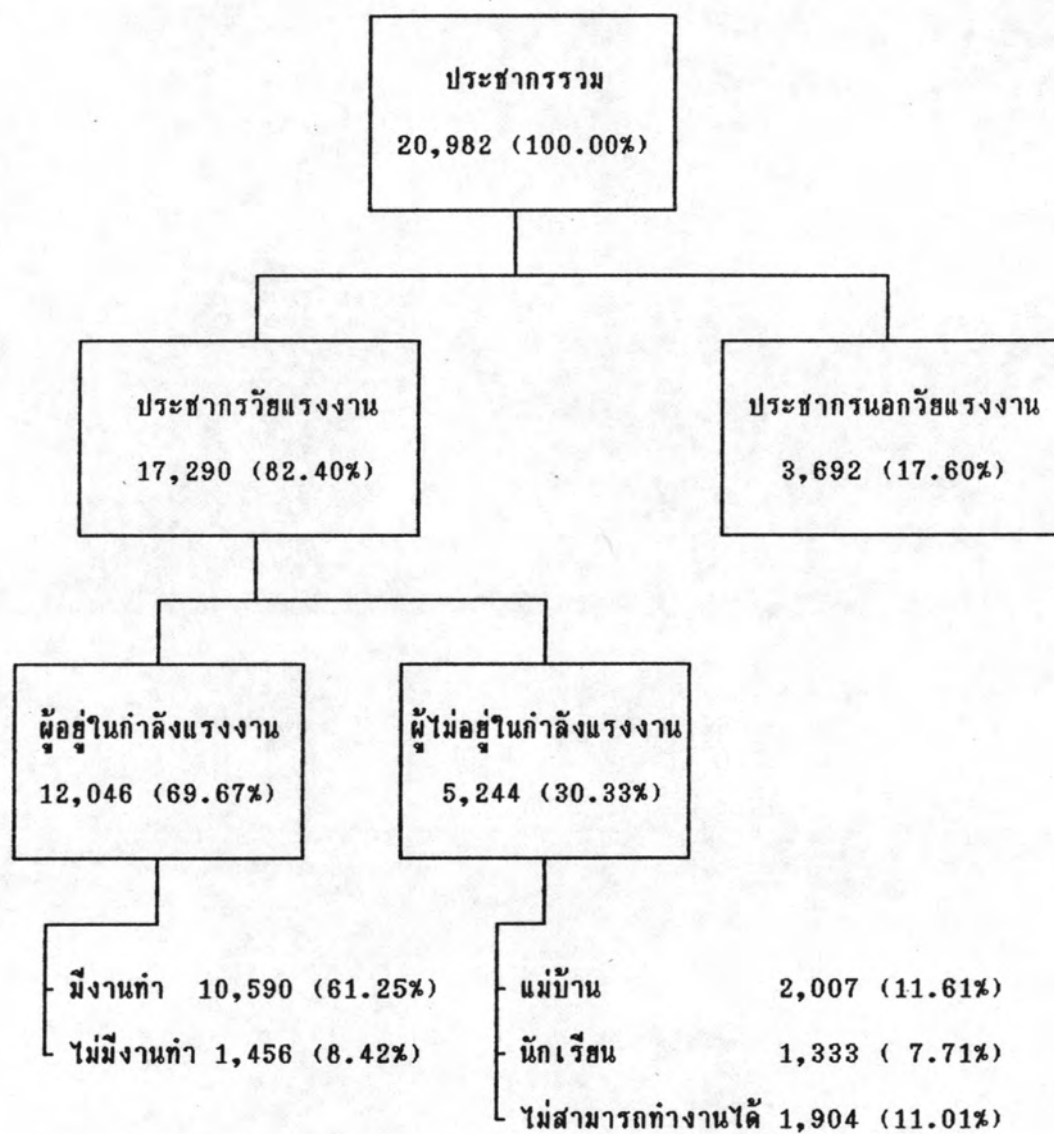
ประชากรวัยแรงงานที่อยู่ในกำลังแรงงาน เป็นผู้มีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 61.25 ซึ่งนับว่ายังมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย และเป็นผู้ไม่มีงานทำ ร้อยละ 8.42 ส่วนประชากรวัยแรงงานที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน คือ เป็นแม่บ้าน ผู้ไม่สามารถทำงานได้และนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 11.61, 11.01 และ 7.71 ตามลำดับ

ตาราง 4-4 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามสถานภาพแรงงาน

สถานภาพแรงงาน	จำนวน	ร้อยละของ	
		วัยแรงงาน และนอก วัยแรงงาน	ร้อยละของ กำลังแรงงาน การเข้าสู่ กำลังแรงงาน และนอก กำลังแรงงาน
ประชากรรวม	20,982	100.00	
1. ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไป	17,290	82.40	100.00
1.1 ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน	12,046		69.67
- ผู้มีงานทำ	10,590		61.25
- ผู้ไม่มีงานทำ	1,456		8.42
1.2 ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	5,244		30.33
- แม่บ้าน	2,007		11.61
- นักเรียน	1,333		7.71
- ผู้ไม่สามารถทำงานได้	1,904		11.01
2. ประชากรอายุต่ำกว่า 13 ปี	3,692	17.60	

ที่มา : การสำรวจ กองวิจัย สำนักผังเมือง ปี 2536

แผนภูมิ 4-3 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามสภาพแรงงาน

4.2.2 ลักษณะแรงงานในเชิงเศรษฐกิจ

พบว่ากำลังแรงงานในชุมชน ที่มีความสัมพันธ์ในแง่เศรษฐกิจจากจำนวนประชากร วิทยแรงงานเชิงเศรษฐกิจ ในปี 2536 จำนวน 10,590 คน หรือ ร้อยละ 61.25 ของประชากร วิทยแรงงานทั้งหมดในชุมชน เปรียบเทียบกับกำลังแรงงาน ปี 2530 พบว่า ปี 2530 ประชากร ประกอบอาชีพทางด้านช่าง หรือ ผู้ปฏิบัติงานการผลิต มากที่สุด คือ มีจำนวน 2,042 คน หรือ ร้อยละ 23.85 รองลงมาเป็นผู้ปฏิบัติงานอาชีพที่เกี่ยวกับการค้า มีจำนวน 1,910 คน หรือ ร้อยละ 22.31 และผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรจำนวน 1,495 คน หรือร้อยละ 17.46 ส่วนในปี 2536 ผู้ปฏิบัติงานอาชีพที่เกี่ยวกับการค้ามากที่สุด คือ จำนวน 3,386 คน หรือร้อยละ 31.97 รองลงมาเป็นผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการบริการจำนวน 2,444 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 และผู้ปฏิบัติงานการผลิต จำนวน 1,765 คน หรือ ร้อยละ 16.67

ลักษณะการมีงานทำโดยส่วนรวมแล้วมีผู้ทำงานทางการเกษตรลดลงและเพิ่มกำลังแรงงานมาอยู่ในอาชีพเชิงเศรษฐกิจมากขึ้นในอาชีพเกี่ยวกับการค้าและการบริการ นอกนั้นเป็นผู้ปฏิบัติงานในหมวดอาชีพอื่น ๆ

ตาราง 4-5 แสดงการเปรียบเทียบอาชีพของแรงงาน ในปี 2530 และ 2536

ประเภทอาชีพ	ปี 2530		ปี 2536	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ วิชาการ	772	9.01	836	7.89
ผู้ปฏิบัติงานบริหาร งานจัดการ	143	1.67	128	1.21
เสมียนพนักงานและงานที่เกี่ยวข้อง	389	4.54	141	1.33
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการค้า	1,910	22.31	3,386	31.97
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร	1,495	17.46	1,199	11.32
พนักงานชั้นสถานพาหนะและคนงาน	588	6.87	691	6.53
ช่างหรือผู้ปฏิบัติงานการผลิต	2,042	23.85	1,765	16.67
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับบริการ	1,224	14.29	2,444	23.08
รวม	8,563	100.00	10,590	100.00

4.2.3 การเปลี่ยนแปลงประชากร

จากสถิติประชากรตั้งแต่ปี 2524-2536 ระยะเวลา 12 ปี มีประชากรเพิ่มขึ้น 3,146 คน คือ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 1.68 ต่อปี ลักษณะการขยายตัวของประชากรมีลักษณะเปลี่ยนแปลงขึ้นลงมาก ผิดกับชุมชนเมืองอื่น ๆ เนื่องจากเป็นชุมชนชายแดนของประเทศ มีความสำคัญในเรื่องของการให้บริการด้านความมั่นคงของประเทศบริเวณชายแดนที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชา และจากการวิเคราะห์สถิติการเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตเทศบาลตำบล อรัญญประเทศ ซึ่งประกอบด้วย การเกิด การตาย และการย้ายถิ่น พบว่า อัตราการเกิดมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจาก การคมนาคมสะดวกและมีโรงพยาบาลตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบล ประชากรรอบนอกจึงเข้ามาใช้บริการทางการแพทย์มากขึ้น และมีประชากรเพิ่มและลดจากการย้ายเข้าและย้ายออกเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ซึ่งเกิดจากมีการเคลื่อนย้ายกำลังทหารที่อยู่ในเขตเทศบาล คือ ค่ายทหารสุรสิงหนาทและส่วนจังหวัดทหารบกส่วนแยกอรัญญประเทศ รวมทั้งการย้ายออกของประชากรจากในเขตเทศบาล ไปอยู่บริเวณบ้านจัดสรรที่เกิดขึ้นใหม่ภายนอกเขต ผังเมืองรวม ซึ่งมีโครงการบ้านจัดสรรที่สร้างขึ้นใหม่รองรับอยู่เป็นจำนวนมาก

ส่วนประชากรที่เข้ามาทำกิจการค้าภายในชุมชนอรัญญประเทศ ในช่วงที่มีการเปิดพรมแดนแล้วนั้นมีเป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ที่เข้ามาชั่วคราวยังไม่มีที่ย้ายถิ่นเข้ามาอยู่อย่างถาวรมากนัก โดยเป็นผู้ที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในจังหวัดใกล้เคียงเป็นส่วนใหญ่

เมื่อพิจารณาหาอัตราการขยายตัวของประชากรในช่วงเวลาต่าง ๆ โดยวิธีการหาอัตราการขยายตัวแบบต่อเนื่อง (Exponential Method) จะได้อัตราการขยายตัวที่เหมาะสม เพื่อนำมาใช้คาดประมาณประชากรในอนาคต ดังนี้

อัตราการขยายตัวขั้นต่ำ ร้อยละ 0.91 ต่อปี	คำนวณจากช่วง พ.ศ. 2525-2533
อัตราการขยายตัวขึ้นกลาง ร้อยละ 1.29 ต่อปี	คำนวณจากช่วง พ.ศ. 2524-2531
อัตราการขยายตัวขึ้นสูง ร้อยละ 4.06 ต่อปี	คำนวณจากช่วง พ.ศ. 2533-2536

ตาราง 4-6 แสดงสถิติจำนวนประชากร การเกิด การตายและการย้ายถิ่น
ในเขตเทศบาลตำบลอรุณประเทศ ปี 2524-2536

ปี พ.ศ.	เกิด	ตาย	เข้า	ออก	ประชากร			บ้าน	ครอบครัว

					ชาย	หญิง	รวม		
2524	-	-	-	-	-	-	14124	-	-
2525	-	-	-	-	-	-	14252	-	-
2526	717	75	1569	2174	7475	6828	14303	3422	-
2527	871	190	1385	2055	7525	6858	14383	3502	-
2528	886	207	2104	2034	7812	7477	15289	3574	-
2529	931	191	1664	2401	7995	7713	15708	3718	5285
2530	1087	213	1518	2325	8194	7737	15931	4200	5329
2531	1134	189	1710	4521	7859	7592	15451	4317	5379
2532	1352	228	2187	3678	7512	7431	14943	4508	5413
2533	1392	209	2218	2989	7791	7536	15327	4542	5425
2534	1604	214	1672	3762	6980	7406	14386	4826	5501
2535	1708	68	1316	3160	6795	7387	14182	4839	5503
2536	-	-	-	-	9558	7712	17270	5564	-

ที่มา : สำนักงานเทศบาลตำบลอรุณประเทศ

หมายเหตุ : จำนวนประชากร เพิ่มลดจำนวนมากเกิดจากการเคลื่อนย้ายกำลังทหารในพื้นที่

- ไม่มีข้อมูล

4.2.4 การคาดประมาณประชากร

พื้นที่ชุมชนเมืองอรัญประเทศ หรือ ผังเมืองรวมเมืองอรัญประเทศ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่เทศบาลตำบลอรัญประเทศ และตำบลรอบนอกที่อยู่ติดกับเขตเทศบาลนั้น มีลักษณะของชุมชนคล้ายคลึงกับเขตเทศบาล เพราะได้อาศัยการบริการทางด้านการคมนาคมขนส่ง ตลอดจนเครื่องอุปโภค-บริโภค จากเทศบาล ชุมชนเมืองอรัญประเทศเป็นที่ตั้งของสถาบันบริหารระดับอำเภอและท้องถิ่น เป็นชุมชนที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ และจากการมีการเปิดพรมแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชา ทำให้ชุมชนเมืองอรัญประเทศเพิ่มพูนความสำคัญขึ้น คือเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านตลาดการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งถือว่าการเพิ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนให้ขยายตัวมากขึ้น ยังมีได้มีผลเฝ้าระวังต่อการย้ายถิ่นของประชากรเพื่อเข้ามาตั้งถิ่นฐานในชุมชนมากนัก การขยายตัวของประชากรในชุมชนนี้จึงเป็นไปตามธรรมชาติ คือ การเกิดและการตาย รวมทั้งการเพิ่มและลดประชากร จากการเคลื่อนย้ายกำลังทหารเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นในปี 2536 นี้ เริ่มมีจำนวนประชากรเข้ามาทำมาหากินมากขึ้น

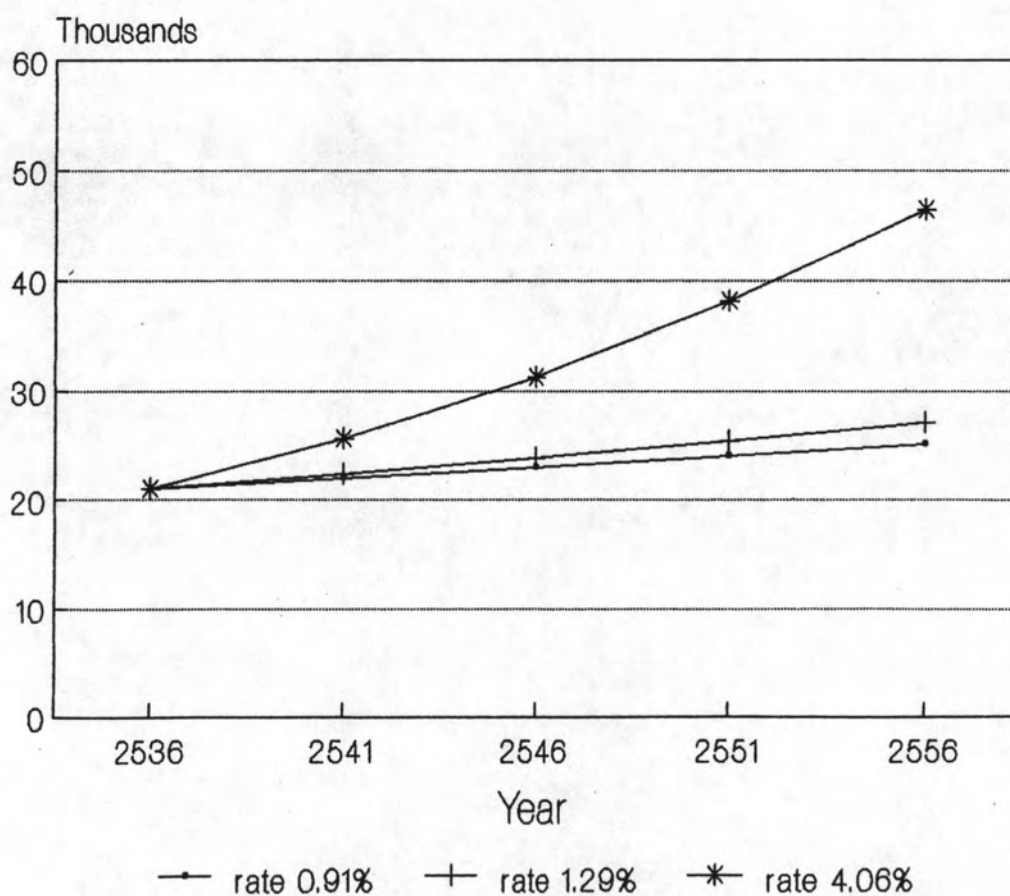
การคาดประมาณประชากรของชุมชนชายแดน ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางการเมืองได้ตลอดเวลา จึงได้คาดประมาณประชากรไว้ใน 3 ช่วง คือ เมื่อมีเหตุการณ์สงบหรือเหตุการณ์ปกติตั้งเช่นทุกวันนี้ จะมีการขยายตัวของประชากรในอัตราชั้นกลาง คือ ร้อยละ 1.29 ต่อปี ถ้าสถานการณ์ชายแดนมีความรุนแรงขึ้น การขยายตัวของประชากรก็จะอยู่ในอัตราชั้นต่ำ คือ ร้อยละ 0.91 ต่อปี และถ้าสถานการณ์ชายแดนสงบเรียบร้อยและการเมืองในประเทศกัมพูชามีสันติภาพเกิดขึ้น และกัมพูชามีการพัฒนาประเทศ การขยายตัวของประชากรในชุมชนเมืองอรัญประเทศจะอยู่ในอัตราชั้นสูง คือ ร้อยละ 4.06 ต่อปี

เมื่อนำมาคาดประมาณจำนวนประชากรในอนาคต โดยใช้ตัวเลขประชากรในปีปัจจุบันจากการสำรวจเป็นฐานในการคำนวณจะได้จำนวนประชากรในเขตชุมชนเมืองอรัญประเทศที่คาดประมาณ ดังนี้

ตาราง 4-7 แสดงจำนวนประชากรจากการคาดประมาณ ปี 2536 - 2556

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากรจากอัตราการขยายตัว		
	ขั้นต่ำ	ขั้นกลาง	ขั้นสูง
	0.91%	1.29%	4.06%
2536	20,982	20,982	20,982
2541	21,954	22,370	25,602
2546	22,971	23,850	31,238
2551	24,036	25,430	38,116
2556	25,149	27,110	46,507

แผนภูมิ 4-4 แสดงการคาดประมาณประชากรในเขตผังเมืองรวมเมืองอรัญประเทศ ปี 2536-2556

4.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

การศึกษาสภาพเศรษฐกิจของชุมชนเมืองอรัญประเทศเป็นการศึกษาถึงกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยนำทางเศรษฐกิจของชุมชน พร้อมทั้งศึกษาถึงสถานะทางการคลังของท้องถิ่น ดังนี้

จากการพิจารณาสัดส่วนแรงงานตามสาขาการผลิตของสาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการค้า-บริการ ภายในเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศ พบว่า มีสัดส่วน 1:1.4:6.7 นั่นคือ การประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมในชุมชนมีสัดส่วนน้อยกว่าการประกอบอาชีพทางด้านอุตสาหกรรมและทางด้านการค้าและบริการ ซึ่งเป็นลักษณะของชุมชนเมืองโดยทั่วไป ดังนั้นการศึกษากิจกรรมทางเศรษฐกิจในระดับชุมชนเมืองอรัญประเทศนี้ จึงพิจารณาในด้านสาขาการผลิตนอกเกษตรกรรมเป็นหลัก คือ สาขาการค้าและบริการ และสาขาการอุตสาหกรรม

กิจกรรมการค้าและบริการในเขตเทศบาลและชุมชนโคศรอบเทศบาล ได้พิจารณาถึงจำนวน ประเภท และที่ตั้งของสถานธุรกิจการค้า รวมทั้งบทบาทของตลาดการค้า แบ่งเป็น

4.3.1 กิจการค้าทั่วไปภายในเขตชุมชนเมือง

สถานประกอบกิจการค้าและบริการในเขตผังเมืองรวมเมืองอรัญประเทศ มีทั้งสิ้น 627 แห่ง ในปี 2536 ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล 549 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 87.6 ของกิจการค้าทั้งหมด และเป็นสถานประกอบการที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลฯ จำนวน 78 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 12.4 ของกิจการค้าทั้งหมด

กิจการค้าที่มีมากที่สุดภายในเขตผังเมืองรวมเมืองอรัญประเทศ ได้แก่ร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม มีจำนวน 122 ร้าน หรือ ร้อยละ 19.46 ของกิจการค้าทั้งหมด รองลงมาเป็นร้านขายของเบ็ดเตล็ด มีจำนวน 91 ร้าน หรือ ร้อยละ 14.51 และร้านขายของชำ จำนวน 75 ร้าน หรือร้อยละ 11.96 ของกิจการค้าทั้งหมด โดยกิจการค้าเหล่านี้จะให้บริการภายในชุมชนและชุมชนโคศรอบรวมถึงประชาชนจากประเทศกัมพูชาด้วย

นอกจากนี้ การที่ชุมชนเมืองแห่งนี้เป็นศูนย์กลางความเจริญของอำเภอ ซึ่งมี
โครงสร้างทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการผลิตในภาคเกษตรกรรม ในชุมชนจึงมีกิจการที่จำหน่าย
ผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งรับซื้อพืชไร่มากถึง 16 แห่ง

สถานประกอบการค้า-บริการ ที่เปิดดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ประมาณ ร้อยละ
56 เป็นกิจการที่เปิดดำเนินการในระยะ 5 ปี ที่ผ่านมา และประมาณร้อยละ 15 เปิดดำเนินการ
มานานกว่า 15 ปี โดยในบริเวณนอกเขตเทศบาลฯ นั้น กิจการส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 78
เปิดดำเนินการในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดของพื้นที่ และกรรมสิทธิ์ที่ดินภายใน
เขตเทศบาล ดังนั้นชุมชนจึงขยายตัวออกไปยังพื้นที่โดยรอบเขตเทศบาลฯ ที่ซึ่งประชาชนสามารถ
ซื้อที่ดินเป็นของตนเองได้ตามกำลังความสามารถ และการขยายตัวของชุมชนเช่นนี้ทำให้มีร้านค้า
ย่อยเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการรองรับความต้องการสินค้าอุปโภค-บริโภคของประชาชน

ในการดำเนินกิจการค้า-บริการ สถานประกอบการที่มีอยู่ทั้งหมด ส่วนใหญ่จะ
ใช้แรงงานที่เป็นสมาชิกในครอบครัว กล่าวคือ จากจำนวนแรงงานในสถานประกอบการค้าบริการ
ทั้งหมด 2,395 คน ประมาณร้อยละ 61 เป็นสมาชิกในครัวเรือน และประมาณ ร้อยละ 39
เป็นลูกจ้างคนงานผู้ทำงานในกิจการค้า-บริการ ประมาณร้อยละ 49 และร้อยละ 29 มีการ
ศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตามลำดับ และประมาณร้อยละ 15 ที่มีการศึกษาระดับ
อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ผู้ทำงานเหล่านี้ประมาณ ร้อยละ 68 และ ร้อยละ 16 เป็นคนในพื้นที่
ทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาล และปัจจุบันยังพักอาศัยอยู่ในชุมชนเมืองอรัญประเทศเช่นเดิม

จากนโยบายแปรสนามรบเป็นสนามการค้า ของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ อดีตนายกรัฐมนตรี
ที่มีต่อกลุ่มประเทศย่านอินโดจีน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการค้าชายแดน
ด้านนี้ อีกครั้งหนึ่งในทางที่ดีขึ้น จนก่อให้เกิดการเปิดจุดผ่านแดนชั่วคราวขึ้นที่บ้านคลองลึกติดกับ
อำเภอปอฮเปดของกัมพูชา เมื่อเดือนมิถุนายน 2534 ส่งผลให้การค้าชายแดนเป็นไปอย่างคึกคัก
มีปริมาณเงินหมุนเวียนทั้งในและนอกระบบวันละนับสิบล้านบาท

การลงทุนต่าง ๆ เพื่อรองรับสันติภาพของกัมพูชาจึงเกิดขึ้นมากมายในเขตอำเภอ
อรัญประเทศ โดยเฉพาะโครงการที่เกี่ยวข้องที่พักอาศัยทั้งโรงแรมและบ้านจัดสรร อาทิ โรงแรม
อินน์ ปอนด์ ซึ่งเป็นโรงแรมขนาด 200 ห้อง โรงแรมอินเตอร์ ทำการต่อเติมห้องพักขึ้นอีกเท่าตัว

และกำลังจะเกิดโครงการโรงแรมขนาดใหญ่ที่สุดอีกโครงการหนึ่ง คือ โรงแรมของโครงการ ศูนย์การค้าอัญมณีประเทศ ของกลุ่ม ส.เทียนทอง ก่อสร้างเป็นอาคารสูง 14 ชั้น มีจำนวนห้องพัก 240 ห้อง นอกจากนี้ภายในโครงการยังมีห้างสรรพสินค้าขนาด 10,000 ตารางเมตร อาคารพาณิชย์ 450 คูหา มูลค่าการลงทุนของโครงการนี้กว่า 1,000 ล้านบาท

ไม่เพียงแต่เศรษฐกิจที่กลับมาเติบโตอีกครั้งหนึ่งจะกลับมาในรูปแบบการลงทุนต่าง ๆ เท่านั้น ด้านการติดต่อค้าขายสินค้าระหว่างกันก็ส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจการค้าเป็นไปอย่างคึกคัก มีการขนส่งสินค้าจำนวนมากเข้าสู่กรุงเทพฯ ทั้งนี้เนื่องจากกรุงเทพฯมีความต้องการสินค้าแทบทุกชนิดจากไทย เกิดมีพ่อค้าส่งในอำเภออัญมณีประเทศหลายรายที่เก็บสินค้าไว้ในโกดังในเขตเทศบาลฯ เพื่อขายส่งต่อให้พ่อค้าในตลาดโรงเกลือและขายส่งเข้าประเทศกัมพูชา นอกจากนี้ด้านร้านอาหารและแหล่งบันเทิงเริงรมย์ต่าง ๆ ในเขตเทศบาลก็พลอยได้รับผลประโยชน์ตามไปด้วย

ตาราง 4-8 แสดงจำนวนสถานประกอบการค้า-บริการ จำแนกตามประเภทกิจการ และระยะเวลาดำเนินงานกิจการ ปี 2536

ประเภทกิจการ	จำนวนรวมกิจการ			ร้อยละ	ระยะเวลาดำเนินกิจการ		
	ในทต.	นอกทต.	รวม		< 5 ปี	5-20 ปี	20 ปีขึ้นไป
ค้าปลีก	200	36	236	37.64	135	81	20
ค้าส่ง	4	-	4	0.64	2	2	
ค้าบริการ	271	39	310	49.44	193	89	28
ค้าปลีก-ส่ง	55	1	56	8.93	20	26	10
ค้าปลีก-ส่ง-บริการ	15	2	17	2.71	2	10	5
ค้าส่ง-บริการ	4	-	4	0.64	2	2	-
จำนวนทั้งหมด	549	78	627	100.00	354	210	63
ร้อยละ			100.00		56.46	33.49	10.05

ที่มา : การสำรวจ กองวิจัย สำนักผังเมือง

ตาราง 4-9 แสดงจำนวนและประเภทสถานประกอบการค้า-บริการในเขตผังเมืองรวม
เมืองอรัญประเทศ พ.ศ. 2536

ประเภทของกิจการค้า	จำนวน	ร้อยละ
1. ร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม	122	19.46
2. ร้านขายของชำ	75	11.96
3. ร้านขายของใช้เบ็ดเตล็ด	91	14.51
4. ร้านขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป	44	7.02
5. ร้านตัดเสื้อผ้าชาย-หญิง	30	4.78
6. ร้านเสริมสวยชาย-หญิง	55	8.77
7. ร้านขายอุปกรณ์เครื่องแต่งกายและเครื่องกีฬา	2	0.32
8. ร้านจำหน่ายรถยนต์ จักรยานยนต์และอะไหล่	21	3.35
9. ร้านซ่อมจักรยานยนต์ และอุปกรณ์ไฟฟ้า	47	6.49
10. ร้านจำหน่ายวัสดุและอุปกรณ์การก่อสร้าง	7	1.12
11. ร้านจำหน่ายยาและรับรักษาโรค	18	2.87
12. ร้านจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์และรับซ่อมเฟอร์นิเจอร์	18	2.87
13. ร้านขายทอง นาค เงินรูปพรรณและเครื่องประดับ	11	1.75
14. ร้านจำหน่ายหนังสือและอุปกรณ์เครื่องเขียน	5	0.79
15. ร้านถ่ายรูปและจำหน่ายอุปกรณ์ในการถ่ายรูป	7	1.12
16. ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์การเกษตร	14	2.23
17. ปั้มน้ำมันและปั้มน้ำแก๊ส (สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซ)	9	1.44
18. สถานบริการเกี่ยวกับกิจการบันเทิงต่าง ๆ	1	0.16
19. ร้านขายของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง	2	0.32
20. โรงแรม หอพัก บังกาโล (บริการที่พัก)	9	1.44
21. โรงภาพยนตร์	1	0.16
22. ธนาคาร	5	0.80
23. สำนักงานบริการต่าง ๆ เช่น ทนายความ นายหน้า ประกันภัย	8	1.27

(มีต่อ)

ตาราง 4-9 (ต่อ)

ประเภทของกิจการค้า	จำนวน	ร้อยละ
24. โรงรับจำนำ	1	0.16
25. ขาย-ซ่อม เครื่องพิมพ์ดีด แวนดา นาฬิกา	4	0.64
26. ร้านขายเครื่องสังฆภัณฑ์	2	0.32
27. ทำป้ายโฆษณา	1	0.16
28. บริการซัก อบ รีด เสื้อผ้า	1	0.16
29. บริการให้เช่าภาพยนตร์ วิดีโอ	3	0.48
30. รับซื้อพืชไร่	2	0.32
31. ขายหีบศพ	3	0.48
32. รับซื้อของเก่า	3	0.48
33. ซ่อมรองเท้า	2	0.32
34. บริการเช่าพระ	1	0.16
35. เช่าหนังสือ	1	0.16
36. รับเหมาก่อสร้าง	1	0.16
รวม	627	100.00

ที่มา : รายงานวิจัยผังเมืองรวมเมืองอรัญประเทศ พ.ศ. 2536

4.3.2 กิจการค้าบริเวณจุดผ่อนปรนชายแดน

นับแต่ได้มีการเปิดจุดผ่อนปรนค้าขาย ระหว่างประเทศไทยและประเทศกัมพูชา ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2534 เป็นต้นมา ปรากฏว่าได้มีบรรดาพ่อค้าประชาชนทั้งสองประเทศ ไปมาหาสู่ ค้าขายและท่องเที่ยว ณ จุดผ่อนปรนฯ แห่งนี้เป็นจำนวนมาก ทำให้ภาวะการค้า ขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นและประเทศชาติมหาศาลอย่างเห็นได้ชัด

จุดผ่อนปรนค้าชายชายแดนไทย-กัมพูชา ในอำเภอรัฐประเทศ มีตลาดที่ค้าชายกัน สองแห่ง คือ

1) ตลาดโรงเกลือ หรือ ตลาดคลองลึก (บ้านโรงเกลือ ตำบลคลองลึก อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว) ตั้งอยู่ในพื้นที่ 60 ไร่ ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของเทศบาลฯ สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ที่ได้รับการปรับสภาพ สิ่งปลูกสร้างเป็นอาคารชั่วคราว เพิ่งมี 46 หลัง แต่ละหลังแบ่งเป็น 30 ห้อง มีจำนวนร้านค้า 1,380 แผง มีผู้เข้าทำการค้าชายแล้ว 1,290 แผง

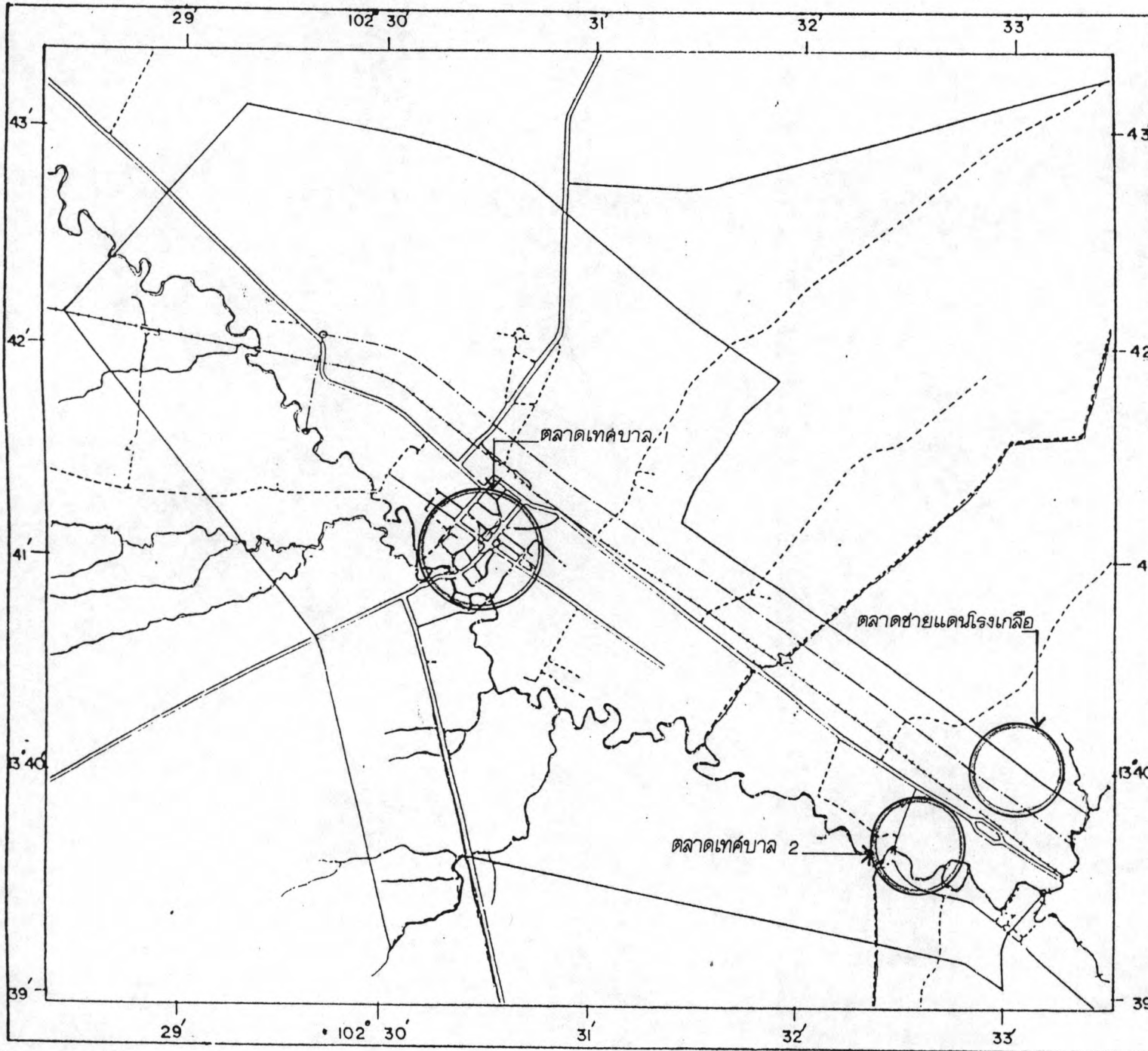
2) ตลาดปอยเปต (ตำบลปอยเปต อำเภอศรีโสภณ จังหวัดบันเต็ญเมียนเจย ประเทศกัมพูชา) มีจำนวนร้านค้า 400 แผง ปัจจุบันประเทศกัมพูชาได้สร้างตลาดปอยเปต 2 ชั้น อยู่ถัดจากตลาดเดิมเข้าไป ประมาณ 500 เมตร จำนวนแผง 2,000 แผง ซึ่งเป็นการขยายตัวกว่าเดิมถึง 5 เท่าตัว

ปริมาณคนเข้า-ออก ตลาดทั้งสอง ในวันปกติมีประมาณ 5-6 พันคน รถยนต์ประมาณ 100 คัน วันเสาร์-อาทิตย์ ประมาณ 15,000 คน และรถยนต์ประมาณกว่า 500 คัน

สภาพการค้าทั่วไป เป็นการค้าระดับท้องถิ่นโดยทางราชการอนุญาตเปิดเป็นจุดผ่อนปรนให้ประชาชนทั้งสองประเทศเดินทางเข้า-ออก เพื่อติดต่อซื้อขายสินค้าในเขตที่กำหนดไว้ และให้ไป-กลับได้ภายในเวลา 16.00 น.

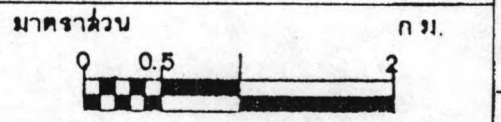
สภาพการเดินทางติดต่อค้าชาย ประชาชนที่ทำการค้าชายจะต้องเดินเท้าผ่านเส้นทางที่ทางการแต่ละประเทศกำหนดไว้เป็นระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร เพื่อผ่านเข้าออกไปยังตลาดของแต่ละประเทศที่สร้างไว้รองรับการซื้อขายจากอีกฝ่ายหนึ่ง ผ่านสะพานข้ามคลองลึก ณ จุดนั้น เรียกว่า ประตูชัย หากมีสินค้าที่ซื้อขายจำนวนมาก ก็จะมีผู้รับจ้างขนส่งสินค้าโดยรถเข็นสองล้อ ส่วนราคาจะเป็นไปตามจำนวนสินค้าและน้ำหนัก ไม่มีราคาดมาตรฐานแน่นอน

สินค้าที่ทำการซื้อขายผ่านจุดผ่อนปรน โดยระเบียบการซื้อขายผ่านจุดผ่อนปรนของทางการไทยและกัมพูชามีข้อห้ามต่างกัน ทางฝ่ายไทยมีข้อห้ามการซื้อขายสินค้าบางประเภท เช่น สินค้ายุทธปัจจัย 12 รายการ สินค้าเครื่องจักรกลหลายประเภท (บางอย่างไม่สามารถขายได้เพราะเส้นทางเข้าออกไม่อำนวย) และห้ามซื้อสินค้าหลายประเภท เช่น กระเทียม ไทเม

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนา
 ทต.อรัญญประเทศ จ.สระแก้ว:
 กรณีศึกษาผลกระทบของชุมชนการค้า
 ชายแดนไทย-กัมพูชา

แสดง ตลาดการค้าในชุมชนเมืองอรัญญประเทศ

แผนที่	↑
4-8	

ที่มา

สถานีรถไฟ

ถนนสุวรรณศร

สภ.ต.คลองลึก

สะพานข้ามพรมแดน

จุดผ่อนปรนตลาดโรงเกลือ

บริเวณลานจอดรถ
ตลาดโรงเกลือ

คลองลึก

ตลาดปอยเปต

ค่ายวังชังโต

ตลาดเทศบาล 2

ด่านศุลกากร

จุดทำบัตร
ผ่านข้ามพรมแดน

จุดตรวจ 320

แม่น้ำ-กอนในเขตอำเภอเสนาะ

สถานีรถไฟ

* หอนาฬิกา

สนง.เทศบาลฯ

แผนที่ 4-9 ผังผังแบบแสดงเส้นทางจุดผ่อนปรนค้าขายชายแดนไทย-กัมพูชา

ชิ้นส่วนสัตว์ป่า สินค้าต่างประเทศ เช่น สุนัขต่างประเทศ บุหรี่ต่างประเทศ เป็นต้น ส่วนทางด้าน
 กัมพูชาต้องการซื้อสินค้าที่จำเป็นแก่การครองชีพจากไทยเกือบทุกประเภท มูลค่าการค้า ณ จุด
 ผ่อนปรนรวมถึงการบริการและกิจกรรมประกอบข้างเคียง ซึ่งได้แก่ ค่าแรงงาน ขนส่ง อาหาร
 เครื่องดื่มและบริการอื่น ๆ มีมูลค่าประมาณวันละไม่น้อยกว่า 4 ล้านบาท

สำหรับการซื้อขายนั้นผู้ค้าทั้งสองประเทศ นิยมการซื้อขายกันด้วยเงินบาทไทย
 เงินดอลลาร์อเมริกันและทอง เนื่องจากการค้าขายระดับท้องถิ่น แลกเปลี่ยนซื้อหาสินค้าตาม
 สภาพความจำเป็นและตามข้อจำกัดระเบียบการค้าบริเวณจุดผ่อนปรนที่ทางการกำหนดขึ้น

4.3.3 ภาวะการค้าชายในบริเวณตลาดชายแดนโรงเกลือ

จากการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสำหรับผู้ซื้อ และแบบสอบถามสำหรับผู้ขาย
 โดยวิธีสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้ซื้อและผู้ค้าชาย ที่อยู่ในตลาดการค้าชายแดน
 โรงเกลือ ทำให้ทราบถึงภาวะการค้าชาย บทบาทของตลาดโรงเกลือ อิทธิพลของสินค้า อุปสงค์
 อุปทาน ของสินค้าในตลาด และอื่น ๆ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) ผู้ขายและการขายสินค้า

ก. เชื้อชาติผู้ประกอบการ

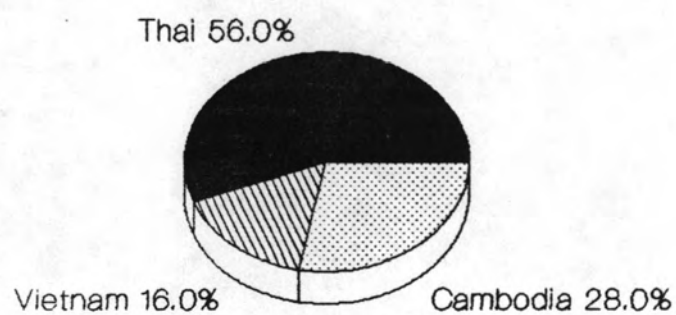
ผู้ค้าขายสินค้าในตลาดโรงเกลือ ร้อยละ 56.0 เป็นคนไทย คิดเป็น ร้อยละ
 28.0 เป็นคนกัมพูชา และร้อยละ 16.0 เป็นคนเวียดนาม ผู้ค้าคนไทยส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิม
 อยู่ในเขตเทศบาลตำบลรัตนบุรี และในจังหวัดสระแก้วมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้ที่มาจาก
 ภาคตะวันออก กรุงเทพมหานคร และภาคอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าตลาดชายแดนโรงเกลือเป็น
 แหล่งสร้างงานและรายได้ให้แก่ประชากรเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะประชากรในท้องถิ่นคือใน
 เขตเทศบาลฯและในจังหวัดสระแก้ว รวมทั้งยังเป็นแหล่งสร้างงานและรายได้ให้แก่ประชากร
 จากประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงคือ ประเทศกัมพูชาและเวียดนามอีกด้วย

ตาราง 4-10 แสดงเชื้อชาติของผู้ประกอบการในตลาดโรงเกลือ

เชื้อชาติ	จำนวน	ร้อยละ
ไทย	84	56.0
กัมพูชา	42	28.0
เวียดนาม	24	16.0
รวม	150	100.0

ที่มา : แบบสอบถาม

แผนภูมิ 4-5 แสดงร้อยละของเชื้อชาติของผู้ประกอบการค้าในตลาดชายแดนโรงเกลือ

ข. ที่พักอาศัยของผู้ชาย

ที่พักอาศัยปัจจุบันของผู้ค้าชายคนไทยส่วนใหญ่ จะพักอยู่ในเขตเทศบาลตำบล อรัญประเทศ คิดเป็นร้อยละ 36.0 สำหรับผู้ที่มิใช่ภูมิลำเนาอยู่ไม่ไกลจากตลาดนักก็จะพักตาม ภูมิลำเนาเดิมของตน ได้แก่ผู้ชายที่มาจากอำเภออื่น ๆ ของจังหวัดสระแก้ว จากกรุงเทพมหานคร และจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมคิดเป็น ร้อยละ 24 ส่วนผู้ค้าชาวกัมพูชาและชาวเวียดนาม จะพักอยู่ใน ตลาดปอยเปต ในประเทศกัมพูชา คิดเป็นร้อยละ 40.0 และเดินทางเข้ามาค้าขายในตลาด โรงเกลือทุกวัน

ตาราง 4-11 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยและภูมิลำเนาเดิมของผู้ชาย

ภูมิลำเนาเดิม	ที่พักอาศัยในปัจจุบัน				ยอดรวม	
	ทต.อรัญ	นอกทต.	กทม.	ตปท.	จำนวน	ร้อยละ
ในเขตเทศบาล	24				24	16.0
นอกเขตเทศบาล	6	15			21	14.0
กรุงเทพมหานคร	3	3	3		9	6.0
ภาคกลาง	3				3	2.0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	9	9			18	12.0
ภาคเหนือ	3				3	2.0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ/เหนือ	6				6	4.0
ต่างประเทศ		6		60	66	44.0
รวม	54	33	3	60	150	100.0
ร้อยละ	36.0	22.0	2.0	40.0	100.0	

หมายเหตุ : ทต.อรัญ หมายถึง ในเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศ

นอกทต. หมายถึง นอกเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศแต่อยู่ในจังหวัดสระแก้ว

กทม. หมายถึง กรุงเทพมหานคร

ตปท. หมายถึง ต่างประเทศ

ค. อาชีพเดิมของผู้ชาย

ผู้ค้าขายในตลาดโรงเกลือที่เป็นคนไทยส่วนใหญ่เคยมีอาชีพค้าขายที่อื่นมาก่อน ร้อยละ 54.0 รองลงมาเป็นผู้ที่เคยทำการเกษตร ร้อยละ 22.0 ผู้ทำอาชีพอื่น ๆ เช่น ตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นแม่บ้านหรือเป็นผู้ว่างงานและอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 24.0 ผู้ค้าขายที่มาจากประเทศกัมพูชาและเวียดนามส่วนใหญ่มีอาชีพเดิมคือทำการเกษตร รองลงมาเป็นผู้ที่เคยค้าขายและทำอาชีพรับจ้างมาก่อน

ตาราง 4-12 แสดงความสัมพันธ์ของอาชีพเดิมและภูมิลำเนาเดิมของผู้ค้าขาย

ภูมิลำเนาเดิม	อาชีพเดิม				ยอดรวม	
	เกษตร	รับจ้าง	ค้าขาย	อื่น ๆ	จำนวน	ร้อยละ
ในเขตเทศบาล	3		21		24	16.0
นอกเขตเทศบาล		3	9	9	21	14.0
กรุงเทพมหานคร			9		9	6.0
ภาคกลาง		3			3	2.0
ภาคตะวันออก			15	3	18	12.0
ภาคเหนือ			3		3	2.0
ภาคตะวันออก/เหนือ				6	6	4.0
ต่างประเทศ	30	6	24	6	66	44.0
รวม	33	12	81	24	150	100.0
ร้อยละ	22.0	8.0	54.0	16.0		100.0

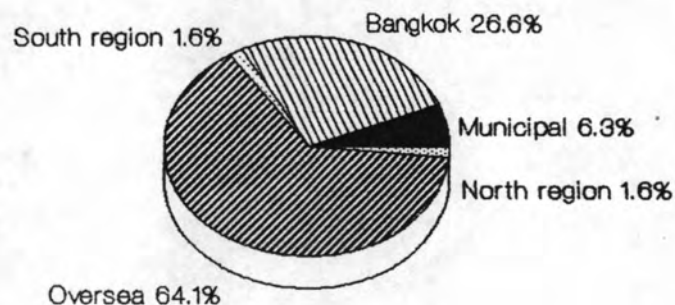
ที่มา : แบบสอบถาม

ง. แหล่งที่มา-ประเภท และการขนส่งสินค้า

สินค้าที่มีขายอยู่ในตลาดการค้าชายแดนโรงเกลือ มีอยู่หลากหลายประเภท สินค้าที่มีมากที่สุด ได้แก่ สินค้าเบ็ดเตล็ด มีร้อยละ 28.0 จำหน่ายสินค้า เช่น ตะเกียง ไฟฉาย บุหรี่ สุราต่างประเทศ เป็นต้น รองลงมาเป็นสินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่ม มีจำนวนร้อยละ 17.2 เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องมือช่าง เครื่องประดับ เครื่องสำอาง มีร้อยละ 12.5 และสินค้าอื่น ๆ

แหล่งที่มาของสินค้าแต่ละประเภท ส่วนใหญ่มาจากประเทศกัมพูชา ร้อยละ 64.0 โดยเป็นสินค้าที่ผลิตจากประเทศจีน รัสเซีย หรือ เวียดนาม ส่งผ่านประเทศลาว และกัมพูชา เข้ามาสู่ตลาดโรงเกลือ แหล่งที่มาของสินค้าที่มีขายอยู่ในอันดับรองลงมาเป็นสินค้าที่ส่งมาจากกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 28.0 สินค้าที่มาจากประเทศกัมพูชาและกรุงเทพมหานครที่มีปริมาณมากที่สุด ได้แก่ สินค้าเบ็ดเตล็ด รองลงมาเป็น เครื่องนุ่งห่ม ซึ่งลักษณะของสินค้าแต่ละชนิดจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับแหล่งที่ผลิต

แผนภูมิ 4-6 แสดงร้อยละของแหล่งที่มาของสินค้าที่ขายในตลาดชายแดนโรงเกลือ

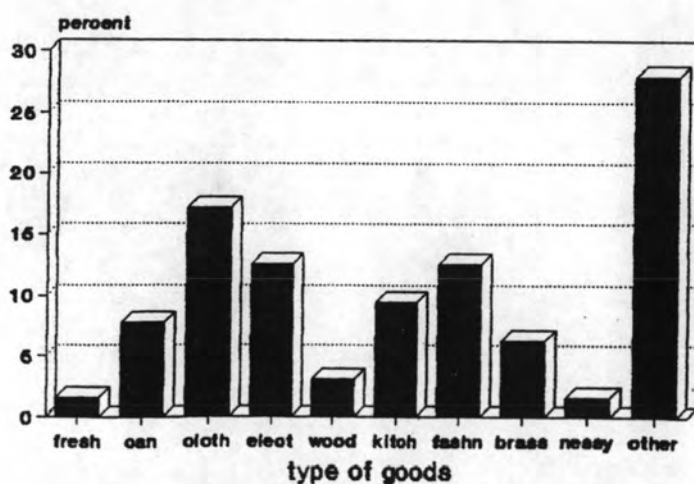

ตาราง 4-13 แหล่งที่มาของสินค้าที่ขายแต่ละประเภท

ประเภทสินค้า	แหล่งที่มาของสินค้า					ยอดรวม	
	ทต.อรัญ	กทม.	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ตปท.	จำนวน	ร้อยละ
1.อาหารสด	3					3	1.6
2.อาหารแห้ง/กระป๋อง		3		3	9	15	7.8
3.เครื่องนุ่งห่ม/ผ้า		12			21	33	17.2
4.เครื่องใช้ไฟฟ้า		9			15	24	12.5
5.เครื่องจักสาน/ไม้					6	6	3.1
6.เครื่องครัว/ถ้วยชาม		3	3		12	18	9.4
7.เครื่องประดับ/เสื้อผ้า		6			18	24	12.5
8.เครื่องทองเหลือง/เงิน	6				6	12	6.3
9.ของใช้ประจำวัน		3				3	1.6
10.สินค้าเบ็ดเตล็ด		18			36	54	28.0
รวม	9	54	3	3	123	192	100.0
ร้อยละ	4.7	28.1	1.6	1.6	64.0	100.0	

ที่มา : แบบสอบถาม

แผนภูมิ 4-7 แสดงร้อยละของประเภทสินค้าที่ขายในตลาดชายแดนโรงเกลือ

จ. การขนส่ง

การขนส่งสินค้ามายังตลาดโรงเกลือส่วนใหญ่ รับช่วงต่อจากพ่อค้าส่งที่อยู่
นอกเขตตลาดโรงเกลือ ซึ่งได้แก่ พ่อค้าที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลวิบูลย์ประเทศ หรืออยู่ในเขต
ชายแดนประเทศกัมพูชาและไทย คิดเป็น ร้อยละ 40.0 รองลงมาเป็นการขนส่งสินค้าโดยที่
ผู้ค้าชายจะไปซื้อสินค้าเองจากแหล่งผลิต คิดเป็นร้อยละ 32.0 และมีพ่อค้าส่งมาส่งสินค้าให้ถึง
บริเวณตลาดโรงเกลือ คิดเป็นร้อยละ 28.0

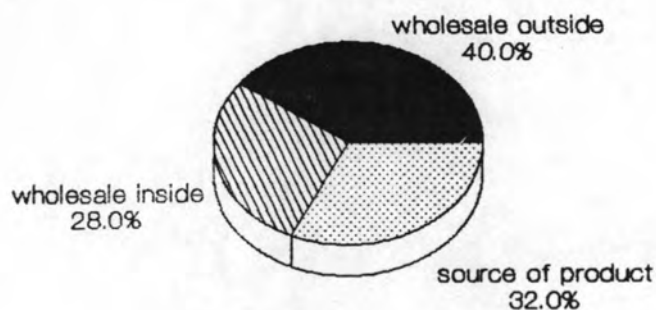
จากการสังเกตสภาวะการขนส่งสินค้าที่ผ่านชุมชนเมืองอรัญประเทศ ในทุก ๆ
วัน จะมีการขนส่งสินค้าที่มาจากกรุงเทพมหานคร โดยรถบรรทุกสิบล้อ วันละไม่ต่ำกว่า 10 คัน
นำสินค้าเข้ามาเก็บในโกดังภายในตลาดเทศบาลตำบลวิบูลย์ประเทศ แล้วขายส่งต่อให้กับพ่อค้า
ปลีกในตลาดโรงเกลืออีกทอดหนึ่ง

ตาราง 4-14 แสดงการขนส่งสินค้าเข้ามาขายในตลาดโรงเกลือ

วิธีการขนส่งสินค้า	จำนวน	ร้อยละ
ซื้อเองจากแหล่งผลิต	48	32.0
จากพ่อค้าส่งในตลาดโรงเกลือ	42	28.0
จากพ่อค้าส่งนอกตลาดโรงเกลือ	60	40.0
รวม	150	100.0

ที่มา : แบบสอบถาม

แผนภูมิ 4-8 แสดงร้อยละของการขนส่งสินค้ามายังตลาดชายแดนโรงเกลือ

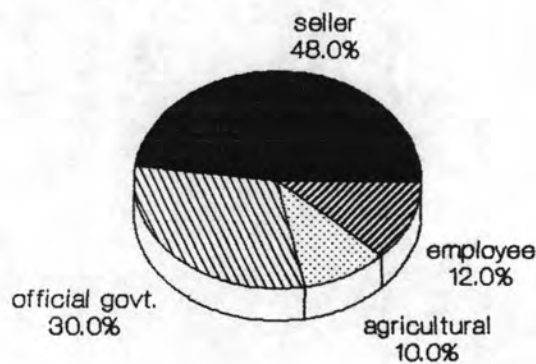
2) ผู้ซื้อและการซื้อสินค้า

ก. ที่อยู่อาศัยและอาชีพของผู้ซื้อ

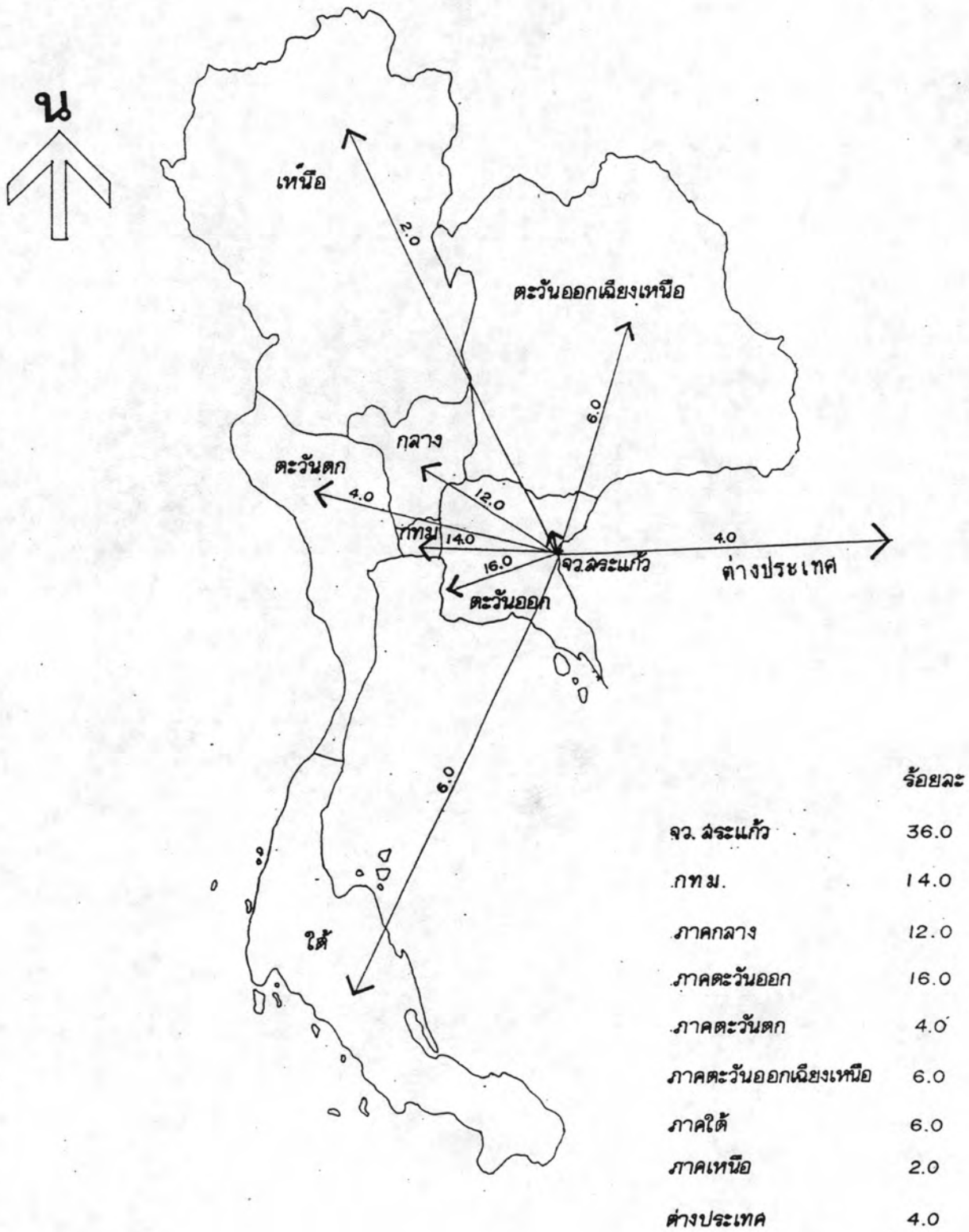
ผู้ที่มาซื้อสินค้าจากตลาดโรงเกลือ มาจากทั่วทุกภาคของประเทศ โดยเป็นผู้ที่มาจากในเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศและในเขตจังหวัดสระแก้วมากที่สุด ร้อยละ 36.0 รองลงมาเป็นผู้ที่มาจากภาคตะวันออก ร้อยละ 16.0 กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 14.0 ภาคกลาง และภาคอื่น ๆ ตามลำดับ ผู้ซื้อสินค้าที่มาจากภาคเหนือมีจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 2.0 ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าการมาซื้อสินค้าของผู้ซื้อขึ้นอยู่กับระยะทางของแต่ละสถานที่กับตลาด กล่าวคือ ผู้ซื้อที่อยู่ใกล้ตลาดจะมาซื้อสินค้าที่ตลาดนี้เป็นจำนวนมากกว่าผู้ที่อยู่ไกลจากตลาดมาก และจากการวิเคราะห์ถึงสถานที่อยู่อาศัยของผู้ซื้อ ทำให้ทราบถึงเขตอิทธิพลของตลาดการค้าชายแดน ที่ครอบคลุมถึงทั่วทุกภาคของประเทศไทย และพื้นที่ของประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง

อาชีพของผู้ซื้อจากทุกภาคส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ทำการค้าขาย ร้อยละ 48.0 รองลงประกอบอาชีพรับราชการ ร้อยละ 30.0 อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 12.0 และอาชีพทำการเกษตร ร้อยละ 10.0 ตามลำดับ ยกเว้นผู้ซื้อที่มาจากภาคตะวันออกจะประกอบอาชีพทำการเกษตรมากที่สุด ผู้ซื้อที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอาชีพรับราชการมากที่สุด และผู้ซื้อที่มาจากประเทศกัมพูชามีอาชีพรับจ้าง

แผนภูมิ 4-9 แสดงร้อยละของอาชีพของผู้ซื้อสินค้าในตลาดชายแดนโรงเกลือ

แผนที่ 4-10 แสดงร้อยละของที่อยู่ของผู้ซื้อสินค้าหรือการกระจายตัวของของผู้ซื้อสินค้า
ในตลาดชายแดนโรงเกลือ

ตาราง 4-15 แสดงความสัมพันธ์ของที่อยู่อาศัยและอาชีพของผู้ซื้อ

รหัส ที่อยู่	ที่อยู่อาศัยของผู้ซื้อ	อาชีพของผู้ซื้อ			ยอดรวม		
		รับจ้าง	ค้าขาย	รับราชการ	ทำเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
1.	ในเขตเทศบาล	3	21	6		30	20.0
2.	นอกเขตเทศบาล	9	9	6		24	16.0
3.	กรุงเทพมหานคร		12	6	3	21	14.0
4.	ภาคกลาง		9	9		18	12.0
5.	ภาคตะวันออก		6	6	12	24	16.0
6.	ภาคตะวันตก		3	3		6	4.0
7.	ภาคเหนือ		3			3	2.0
8.	ภาคตะวันออก/เหนือ		3	6		9	6.0
9.	ภาคใต้		6	3		9	6.0
10.	ต่างประเทศ	6				6	4.0
	รวม	18	72	45	15	150	100.0
	ร้อยละ	12.0	48.0	30.0	10.0	100.0	

ที่มา : แบบสอบถาม

ข. จุดประสงค์ในการซื้อสินค้า

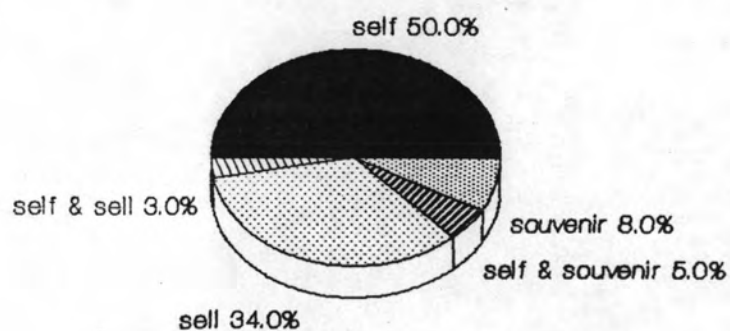
จุดประสงค์ของผู้ซื้อสินค้าส่วนใหญ่ซื้อไปเพื่อไว้ใช้เอง จำนวนร้อยละ 50.0 ของแบบสอบถาม โดยมีที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลตำบลอำเภอวิบูลย์ประเทศ สูงสุด รองลงมาซื้อเพื่อนำไปขายต่อ ร้อยละ 34.0 ซื้อเพื่อเป็นของฝากร้อยละ 8.0 ซื้อเพื่อไว้ใช้เองและเป็นของฝากร้อยละ 5.0 และซื้อเพื่อไว้ใช้เองบ้างขายต่อบ้าง ร้อยละ 3.0 ตามลำดับ ยกเว้นผู้ซื้อที่มาจากกรุงเทพมหานครและจากภาคกลางจะซื้อสินค้าเพื่อนำไปขายต่อมากกว่า จุดประสงค์อื่น ๆ

ตาราง 4-16 แสดงจุดประสงค์ของผู้ซื้อสินค้าจำแนกตามสถานที่อยู่

ที่อยู่อาศัยของผู้ซื้อ	จุดประสงค์ที่มาซื้อสินค้า					ยอดรวม	
	ใช้เอง	ขายต่อ	ของฝาก	ใช้เอง+ขาย	ใช้เอง+ฝาก	จำนวน	ร้อยละ
1. ในเขตเทศบาล	36	21	6			63	21.0
2. นอกเขตเทศบาล	36	15	6	3		60	20.0
3. กรุงเทพมหานคร	9	15		6	3	33	11.0
4. ภาคกลาง	9	18			3	30	10.0
5. ภาคตะวันออก	27	15	9			51	17.0
6. ภาคตะวันตก	9	9	3		3	24	8.0
7. ภาคเหนือ	3					3	1.0
8. ภาคตะวันออก/เหนือ	9				6	15	5.0
9. ภาคใต้	9	6				15	5.0
10. ต่างประเทศ	3	3				6	2.0
รวม	150	102	24	9	15	300	100.0
ร้อยละ	50.0	34.0	8.0	3.0	5.0	100.0	

ที่มา : แบบสอบถาม

แผนภูมิ 4-10 แสดงร้อยละของจุดประสงค์ในการซื้อสินค้าจากตลาดชายแดนโรงเกลือ

ค. ความต้องการของสินค้าในตลาด

สินค้าที่มีขายในตลาดโรงเกลือมีอยู่หลายประเภท บางร้านขายสินค้าหลายชนิดรวมอยู่ในร้านเดียวกัน และผู้ซื้อสินค้าที่มาซื้อสินค้าแต่ละรายก็จะซื้อสินค้าหลายประเภทด้วยกัน จากการสำรวจตามแบบสอบถามพบว่า สินค้าที่ผู้ซื้อต้องการซื้อมากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่ สินค้าประเภทเครื่องครัว สินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่ม สินค้าเบ็ดเตล็ดและสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องมือช่าง ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังเป็นสินค้าที่ผู้ซื้อต้องการซื้อเป็นอันดับรองลงมา ได้แก่ สินค้าจำพวกสิ่งประดิษฐ์ที่ทำด้วยไม้ เครื่องจักสาน กระบุงตะกร้า อาหารแห้ง อาหารบรรจุกระป๋อง เครื่องสำอาง เครื่องเงิน เครื่องทองเหลือง และอาหารสด ตามลำดับ

ประเภทของสินค้าที่ผู้ซื้อต้องการซื้อจากตลาดชายแดนโรงเกลือ จากแบบสอบถามอาจจะแสดงถึงอิทธิพลของสินค้าในตลาดได้ ดังนี้

1) สินค้าประเภทอาหารสด ได้แก่ อาหารสำเร็จรูป มีแหล่งที่มาจากในเขตเทศบาลฯ ผู้ซื้อที่บริโภคสินค้านี้เป็นผู้ที่มาจากกรุงเทพมหานครและต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 4.0 ของความต้องการบริโภคทั้งหมด

2) สินค้าประเภทอาหารแห้ง ได้แก่ อาหารบรรจุกระป๋อง ขนมปัง ซอศก๊อแลต ผลไม้แห้งชนิดต่าง ๆ มีแหล่งที่มาจากต่างประเทศ จากกรุงเทพมหานครและจากภาคใต้ ผู้ซื้อที่ซื้อสินค้าประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มาจากในเขตเทศบาลฯ รองลงมาเป็นผู้ที่มาจากนอกเขตเทศบาลฯ หรือจากจังหวัดสระแก้ว กรุงเทพมหานคร ภาคกลางและภาคตะวันตก คิดเป็นร้อยละ 18.0 ของความต้องการทั้งหมด

3) สินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่ม ได้แก่ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผ้าขึ้น เป็นต้น มีแหล่งที่มาจากประเทศกัมพูชาเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นสินค้าที่ส่งมาจากกรุงเทพมหานคร ผู้ซื้อที่ซื้อสินค้าประเภทนี้ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มาจากจังหวัดสระแก้วและที่อยู่ในเขตเทศบาลฯ โดยซื้อไปเพื่อขายต่อและใช้เองในสัดส่วนเท่า ๆ กัน ผู้ซื้อที่ต้องการซื้อสินค้าประเภทนี้ รองลงมาเป็น

ผู้ที่มาจากกรุงเทพมหานคร ภาคตะวันออก ภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นความต้องการซื้อสินค้าประเภทนี้ทั้งหมด ร้อยละ 38.0 ของความต้องการทั้งหมด

4) สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า ได้แก่ เครื่องมือช่าง เครื่องปั่นไฟ เครื่องปั้มน้ำ เป็นต้น ส่วนใหญ่ส่งมาจากประเทศรัสเซีย จีนไต้หวัน และรองลงมาเป็นสินค้าที่ส่งมาจากกรุงเทพมหานคร ผู้ซื้อที่ต้องการซื้อสินค้าประเภทนี้เป็นผู้ที่มาจากจังหวัดสระแก้ว จากกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคใต้ ตามลำดับ คิดเป็นความต้องการซื้อสินค้าประเภทนี้ทั้งหมด ร้อยละ 24.0 ของความต้องการทั้งหมด

5) สินค้าประเภทเครื่องจักรสาน ได้แก่ กระบุงตะกร้าหวาย และสิ่งประดิษฐ์ที่ทำด้วยไม้ ประเภทต่าง ๆ เป็นสินค้าที่ทำจากประเทศกัมพูชาเป็นส่วนใหญ่ ผู้ซื้อที่ซื้อสินค้าประเภทนี้เป็นผู้ที่มาจากทุกภาคของประเทศไทย คิดเป็นความต้องการซื้อสินค้าเครื่องจักรสานนี้ ร้อยละ 20.0 ของความต้องการทั้งหมด

6) สินค้าประเภทเครื่องครัว ได้แก่ ถ้วยชาม กาละมัง อลูมิเนียม โดยเป็นสินค้าที่ผลิตจากประเทศจีน เวียดนามและกัมพูชาเป็นส่วนใหญ่ ผู้ซื้อที่ต้องการซื้อสินค้าประเภทนี้จะมาจากทุกภาคของประเทศไทย โดยผู้ซื้อที่มีความต้องการซื้อมากกว่าผู้ซื้อจากก่อนจะเป็นผู้มาจากจังหวัดสระแก้วและจากภาคตะวันออก สินค้าประเภทนี้ผู้ซื้อต้องการซื้อมากที่สุดคือ ร้อยละ 40.0 ของความต้องการทั้งหมด

7) สินค้าประเภทเครื่องประดับ เครื่องสำอาง เป็นสินค้าที่ส่งมาจากประเทศกัมพูชาเป็นส่วนใหญ่ และรองลงมาเป็นสินค้าที่ส่งมาจากกรุงเทพมหานคร ผู้ซื้อสินค้าประเภทนี้ส่วนมากอยู่ในจังหวัดสระแก้ว จากภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมเป็นความต้องการซื้อสินค้านี้ทั้งสิ้น ร้อยละ 10.0 ของความต้องการทั้งหมด

8) สินค้าประเภทเครื่องเงิน ทองเหลือง และสินค้าประเภทของเก่า ส่งมาจากประเทศกัมพูชาและจากในเขตเทศบาลตำบลวิทยุประเทศ ผู้ซื้อสินค้าประเภทนี้เป็นผู้ที่มาจากภาคตะวันออก ในเขตเทศบาล ภาคกลางและจากภาคตะวันตก คิดเป็นความต้องการซื้อสินค้าประเภทนี้ ร้อยละ 10.0

9) สินค้าประเภทของใช้ประจำวันเป็นสินค้าที่ส่งมาจากกรุงเทพมหานคร ทั้งสิ้น และผู้ซื้อเป็นผู้มาจากต่างประเทศทั้งสิ้น คิดเป็นความต้องการสินค้าประเภทนี้ร้อยละ 2.0

10) สินค้าเบ็ดเตล็ด ได้แก่ ของเล่น ตะเกียง ยารักษาโรค เป็นต้น เป็นสินค้าที่ส่งมาจากประเทศกัมพูชาเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นสินค้าที่มาจากกรุงเทพมหานคร ผู้ซื้อสินค้าประเภทนี้เป็นผู้มาจากทุกภาคของประเทศไทย โดยผู้ซื้อที่ต้องการซื้อมากที่สุดเป็นผู้ที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและผู้ซื้อที่มาจากต่างประเทศ คิดเป็นความต้องการสินค้าประเภทนี้ร้อยละ 34.0 ของความต้องการซื้อสินค้าทั้งสิ้น

ตาราง 4-17 แสดงอิทธิพลของสินค้าแต่ละประเภทที่มีต่อผู้ซื้อที่มาจากแต่ละแห่ง

ประเภทสินค้า	ที่อยู่ของผู้ซื้อ										ยอดรวม	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	จำนวน	ร้อยละ
อาหารสด			3							3	6	4.0
อาหารแห้ง/กระป๋อง	9	6	6	3		3					27	18.0
เครื่องนุ่งห่ม/ผ้า	15	15	9	3	9	3		3			57	38.0
เครื่องใช้ไฟฟ้า	9	9	6	6	3				3		36	24.0
เครื่องจักสาน/ไม้	6	6	3		6	3	3		3		30	20.0
เครื่องครัว/ถ้วยชาม	12	15	3	3	12	3		6	6		60	40.0
เครื่องประดับ/สำอาง		6		3	3			3			15	10.0
เครื่องทองเหลือง/เงิน	3			3	6	3					15	10.0
ของใช้ประจำวัน										3	3	2.0
สินค้าเบ็ดเตล็ด	6	3	3	3	12	6		3	3	12	51	34.0
รวม	60	60	33	24	51	21	3	15	15	18	300	100.0
ร้อยละ	20.0	20.0	11.0	8.0	17.0	7.0	1.0	5.0	5.0	6.0		100.0

ที่มา : แบบสอบถาม

หมายเหตุ 1 รหัสที่อยู่อาศัย

จุดประสงค์ของการซื้อสินค้าเพื่อไว้ใช้เอง ส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทเครื่องครัว ถ้วยชามและเครื่องนุ่งห่ม ส่วนสินค้าที่ซื้อไปเพื่อขายต่อส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่มมากที่สุด รองลงมาเป็นพวกเครื่องครัว เครื่องจักสานและสินค้าเบ็ดเตล็ด สำหรับสินค้าที่ผู้ซื้อนิยมซื้อไปเป็นของฝากนั้น ส่วนมากจะเป็นสินค้าเบ็ดเตล็ดชิ้นเล็ก ๆ ได้แก่ ตะเกียงไฟแช็ค กรรไกร นาฬิกา บุหรี่ สุราต่างประเทศ เป็นต้น

ตาราง 4-18 แสดงความต้องการ (Demand) หรือจุดประสงค์ของสินค้าแต่ละประเภท

ประเภทสินค้า	จุดประสงค์ที่มาซื้อสินค้า					ยอดรวม	
	ใช้เอง	ขายต่อ	ของฝาก	ใช้เอง+ขาย	ใช้เอง+ฝาก	จำนวน	ร้อยละ
อาหารสด	3	3				6	2.0
อาหารแห้ง/กระป๋อง	18	9				27	9.0
เครื่องนุ่งห่ม/ผ้า	27	27	3			57	19.0
เครื่องใช้ไฟฟ้า	21	9		3	3	36	12.0
เครื่องจักสาน/ไม้	15	12	3			30	10.0
เครื่องครัว/ถ้วยชาม	30	21	3	3	3	60	20.0
เครื่องประดับ/สำอาง	3	3	3		6	15	5.0
เครื่องทองเหลือง/เงิน	9	6				15	5.0
ของใช้ประจำวัน	3					3	1.0
สินค้าเบ็ดเตล็ด	21	12	12	3	3	51	17.0
รวม	150	102	24	9	15	300	100.0
ร้อยละ	50.0	34.0	8.0	3.0	5.0	100.0	

ที่มา : แบบสอบถาม

3) ความคิดเห็นในการปรับปรุงตลาด

จากการสำรวจผู้ซื้อสินค้าในตลาดโรงเกลือ เกี่ยวกับความคิดเห็นในการปรับปรุงตลาด พบว่าส่วนใหญ่ต้องการให้ปรับปรุงถนนและทางเดินภายในตลาดให้ดีขึ้น รองลงมาให้มีการจัดเก็บและกำจัดขยะที่ดี รวมทั้งแก้ปัญหามลพิษจากฝุ่นละอองภายในตลาด นอกนั้นเป็นปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ ราคาสินค้าที่แพงเนื่องจากผู้ขายต้องเสียภาษีแพง ปัญหาความไม่เป็นระเบียบของตลาด ขาดที่พักผ่อนในตลาด ปัญหาที่ตั้งของตลาดและปัญหาความรำคาญจากเด็กชอทานชาวกัมพูชาที่อยู่ในตลาด

และจากการสำรวจปัญหาของการค้าชาย และความคิดเห็นในการปรับปรุงตลาดจากผู้ค้า พบว่า ผู้ค้าชายส่วนใหญ่เห็นว่าควรปรับปรุงให้มีแสงสว่างและให้มีน้ำใช้ในตลาดอย่างเพียงพอ รองลงมาเป็นการให้ปรับปรุงระบบถนนภายในตลาด การทำให้ตลาดสะอาดและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ส่วนปัญหาอื่น ๆ ซึ่งมีความสำคัญต่อการค้าในบริเวณตลาดชายแดนอย่างมาก คือ ต้องการให้รัฐบาลควบคุมการออกข่าวของสื่อมวลชนและหน่วยงานบางส่วนที่เกี่ยวกับการสู้รบในเขตชายแดน ซึ่งการสู้รบบางครั้งไม่ได้กระทบกระเทือนถึงประเทศไทยเลย และทุกครั้งที่มีการลงข่าวทำนองนี้ ทำให้ผู้คนไม่กล้าเข้ามาซื้อสินค้าในตลาดมากนัก ซึ่งพลอยทำให้ภาวะการค้าชายชบเข้ามีผลถึงเศรษฐกิจของท้องถิ่นและประเทศชาติตามมา

ตาราง 4-19 แสดงความคิดเห็นและปัญหาในการปรับปรุงตลาดของผู้ซื้อและผู้ขายในตลาด

ความคิดเห็นและปัญหา	ผู้ซื้อจำนวน	ร้อยละ	ผู้ขายจำนวน	ร้อยละ
ควรปรับปรุงถนนและทางเดินภายในตลาด	87	37.7	45	25.0
ความสะอาดของตลาด/จัดเก็บขยะ/ฝุ่น	69	29.9	21	11.7
ราคาสินค้าที่แพงเนื่องจากภาษี	18	7.8	18	10.0
ความรำคาญจากเด็กชอทานชาวกัมพูชา	12	5.2	-	-
ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและที่พักในตลาด	18	7.8	-	-
ที่ตั้งของตลาด	18	7.8	-	-
ไฟฟ้าและน้ำไม่พอใช้	-	-	63	35.0
ความคิดเห็นและปัญหาอื่น ๆ	9	3.8	33	18.3
รวม	231	100.0	180	100.0

4.3.4 การค้าผ่านด่านศุลกากร

ความต้องการการค้าของกัมพูชาชายแดนด้านจังหวัดปราจีนบุรี (เดิม) มีอย่างต่อเนื่อง จากอดีตการค้าระหว่างไทย-กัมพูชา ค่อนข้างรุ่งเรืองอย่างมาก โดยเฉพาะตั้งแต่ก่อน พุทธศักราช 2515 จะเห็นได้จากอัตรากារเก็บภาษี ณ จุดตรวจกรมศุลกากร สามารถจัดเก็บได้เป็นอันดับ 2 ของด่านศุลกากรทั่วประเทศ เป็นรองเฉพาะด่านกรมศุลกากร ณ ด่านท่าเรือคลองเตยเท่านั้น สินค้าหลายชนิดขนส่งสู่อินโดจีน โดยผ่านเส้นทางเข้า-ออก ณ บ้านคลองลึกด้วยรถยนต์และรถไฟเป็นจำนวนมาก มาในระบอบที่เกิดความไม่สงบในกัมพูชา เนื่องจากการค้าชายและการขนส่งสินค้านี้ระหว่างไทยกับอินโดจีนมีภาวะซับซ้อน แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีการซื้อขายระหว่างกัน

ก. มูลค่าการค้า

จากรายงานของกระทรวงพาณิชย์ พบว่า ระหว่างปี 2516 ถึง 2520 มีการค้าชายระหว่างไทย-กัมพูชา เฉพาะที่ผ่านด่านศุลกากรอรัญประเทศอยู่บ้าง ดังนี้

	สินค้าเข้า (บาท)	สินค้าออก (บาท)
พ.ศ. 2516		20,681,599
พ.ศ. 2517		171,329,516
พ.ศ. 2518		24,746,748
พ.ศ. 2519	17,987,245	10,974,089
พ.ศ. 2520	20,527,890	

หลังจากนี้เป็นช่วงปิดพรมแดน เนื่องจากมีภาวะการสู้รบ ทำให้ไม่สามารถรายงานสถิติข้อมูลเกี่ยวกับการส่งสินค้านี้ระหว่างประเทศไทย-กัมพูชาได้

อย่างไรก็ตาม ช่วงปิดพรมแดนเข้า-ออก ผู้นำสินค้าเข้าเขตควบคุม 4 อำเภอชายแดนของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ วัฒนานคร อรัญประเทศ ตาพระยาและคลองหาด ต้องขออนุญาตนำเข้าจากกองกำลังบูรพา (กกล.) มีมูลค่าสินค้าที่บันทึกได้ ดังนี้

พ.ศ. 2525	44,683,200	บาท
พ.ศ. 2526	47,655,640	บาท
พ.ศ. 2527	30,089,792	บาท
พ.ศ. 2528	30,900,000	บาท
พ.ศ. 2529	10,416,464	บาท
พ.ศ. 2530	13,260,424	บาท
พ.ศ. 2531	14,889,610	บาท
พ.ศ. 2532	32,127,426	บาท
พ.ศ. 2533	22,556,886	บาท

การติดต่อกำขายของประเทศไทยและกัมพูชา เริ่มมีการค้าขายผ่านด่านศุลกากร
อรัญประเทศ ในปลายปี 2534 โดยมีมูลค่าการค้าขายแต่ละเดือน ประมาณ 250,000 บาท
เดือนพฤศจิกายน และเดือนธันวาคม มูลค่าการค้าขายแต่ละเดือน เริ่มมีมูลค่ามากขึ้น เมื่อมีการ
ส่งไม้ซุงนำเข้า ในเดือนมิถุนายน ปี 2535 และในเดือนพฤษภาคม ปี 2536 มูลค่าสินค้านำเข้า
เริ่มลดลง เนื่องจากไม่มีไม้ซุงและไม้แปรรูปนำเข้า มีแต่เครื่องใช้ไฟฟ้า ภาชนะ สิ่งประดิษฐ์
ทำด้วยไม้และอื่น ๆ

สำหรับสินค้าส่งออก เริ่มมีการส่งออกในเดือน ตุลาคม ปี 2534 โดยเป็น
สินค้าอุปโภค-บริโภคที่องค์การสหประชาชาติส่งไปช่วยเหลือชาวกัมพูชา ในเดือน สิงหาคม ปี
2535 เริ่มส่งออกสินค้าประเภทเครื่องอุปโภค-บริโภคของไทย ส่วนมากเป็นสินค้าสำเร็จรูป
จากกรุงเทพมหานคร โดยพ่อค้าส่งรายใหญ่ในอรัญประเทศเป็นส่วนใหญ่ มูลค่าสินค้าส่งออกสูงสุด
10 อันดับ ในเดือนกันยายน 2536 ได้แก่ ผงชูรส แบคเตอร์ นมข้นหวาน ฝาโสร่ง น้ำอัดลม
น้ำมัน บะหมี่สำเร็จรูป ถ่านไฟฉาย ขนบั้งและปูนซีเมนต์ รวมมูลค่าประมาณ 110 ล้านบาท

ตาราง 4-20 แสดงมูลค่าการค้าขายกับประเทศกัมพูชาเมื่อมีการเปิดพรมแดนแล้ว

ปี พ.ศ. / เดือน	มูลค่าการค้าขาย (ล้านบาท)	
	สินค้าเข้า	สินค้าออก
2534 พ.ย.	0.25	5.06
ธ.ค.	0.25	0.44
2535 ม.ค.	0.41	9.23 ^a
ก.พ.	0.34	15.67
มี.ค.	0.43	19.96
เม.ย.	-	11.33
พ.ค.	0.22	20.10
มิ.ย.	5.06 ^c	16.69
ก.ค.	53.56	18.49
ส.ค.	64.02	47.62 ^b
ก.ย.	21.73	81.65
ต.ค.	30.35	88.88
พ.ย.	26.06	66.98
ธ.ค.	38.69	84.95
รวม	240.44	480.55

(มิต่อ)

ตาราง 4-20 (ต่อ)

ปี พ.ศ. / เดือน	มูลค่าการค้าขาย (ล้านบาท)	
	สินค้าเข้า	สินค้าออก
2536 ก.พ.	201.58	70.13
มี.ค.	132.54	81.80
เม.ย.	70.11	76.01
พ.ค.	1.78	44.39
มิ.ย.	0.53	85.32
ก.ค.	1.84	71.97
ส.ค.	0.24	110.17
ก.ย.	0.42	143.59
ต.ค.	1.45	71.99
พ.ย.	0.74	96.65
รวม	411.23	789.02

หมายเหตุ - เริ่มมีไม้ซุงนำเข้า - ลดการนำเข้าไม้ซุง

- a สินค้าอุปโภค-บริโภคที่ UN ส่งไปช่วยเขมร
- b สินค้าอุปโภค-บริโภคที่ไทยเริ่มส่งออก

ข. สินค้าผ่านด่านศุลกากร

สินค้าที่กรมพฐาต้องการซื้อผ่านจุดผ่อนปรนบริเวณบ้านคลองลึก ประกอบด้วย

- 1) สินค้าอุปโภคบริโภค ได้แก่ ขนมปัง นมข้นหวาน น้ำตาล น้ำอัดลม น้ำแข็ง น้ำดื่มบริสุทธิ์ ลูกกวาด ผักสด ผลไม้ ผงชูรส อาหารกึ่งสำเร็จรูปทุกชนิด เครื่องกระป๋อง สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก ยาสระผม ข้าวสาร เครื่องสำอาง บุหรี่ไทย เครื่องดื่มชูกำลัง ของใช้ เบ็ดเตล็ด และอื่น ๆ อีกมาก

2) เครื่องไฟฟ้า อุปกรณ์ไฟฟ้า แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย สายไฟ หลอดไฟ เตารีด พัดลม สิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือน แต่เดิมนำเข้าก็มพหุชาได้น้อยเพราะมีสินค้าจากรัสเซียวางจำหน่ายมาก ราคาถูก แต่ปัจจุบันสินค้าจากไทยส่งเข้าได้มากขึ้นและเป็นที่ยอมรับมากกว่า

3) น้ำมันหล่อลื่น น้ำมันเครื่อง จารบี ฯลฯ

4) เวชภัณฑ์ ยารักษาโรคต่าง ๆ ยาแก้ไอ ยาสามัญประจำบ้าน

5) สินค้าเกษตร ได้แก่ บัญ ไข่ขาวแมลง ถึงพ่นยาปราบศัตรูพืช

6) สินค้าเบ็ดเตล็ด จักรยาน อะไหล่จักรยาน เครื่องสำอาง (ยอดจำหน่ายสูงมาก) สีทาบ้าน สายพาน ลำโพง ตลับเทปคัสเสตเพล่า ตลับวีดีโอเพล่า ปืนโต รองเท้า กุญแจ เครื่องสูบน้ำ ร่ม ผ้าถุง ผ้าซิ่น โสร่ง ผ้าขาวม้า แห อวน เตียงนอน เครื่องเขียน ส่วนเครื่องจักรกลการเกษตร เครื่องจักรกลต่าง ๆ มีความต้องการมาก แต่ไม่สามารถซื้อขายที่จุดผ่อนปรนได้

สินค้าที่ไทยซื้อผ่านจุดผ่อนปรนบริเวณบ้านคลองลึก ประกอบด้วย

1) เครื่องไฟฟ้า เครื่องปั้มน้ำ ส่วนไฟฟ้า เครื่องเจียร เครื่องดูดฝุ่น เครื่องมือช่างจากรัสเซีย ฯลฯ

2) สิ่งประดิษฐ์ที่ทำด้วยไม้ เช่น ภาพไม้ประดับเปลือกหอยมุก แจกันไม้มุก กระปุกไม้มุก เฟอร์นิเจอร์เก่า

3) เครื่องจักสาน ตะกร้า กระจาด เครื่องหวาย เสื่อ หมวก ผ้าทอ

4) ภาชนะเครื่องเคลือบ ถ้วย ชาม แจกัน ตุ๊กตา

5) ปลาและผลิตภัณฑ์จากปลา เช่น ปลาสดชนิดต่าง ๆ ปลาเค็ม ปลากรอบ ปลาหมักเกลือ

6) ผลิตภัณฑ์การเกษตร พริกแห้ง เมล็ดบัว ฯลฯ

7) สินค้าเบ็ดเตล็ด เช่น ตะเกียง ไฟแช็ค กรรไกร รองเท้า ฝานาฬิกา เครื่องมือต่าง ๆ บุหรี่ สุราต่างประเทศ เครื่องทองเหลือง กะละมังอลูมิเนียม

ส่วนสินค้าประเภทวัตถุดิบอื่น ๆ เช่น แร่ธาตุ อัญมณี สินค้าเกษตร เช่น หอม กระเทียม เส้นไหม เป็นสินค้าห้ามนำเข้า แต่ก็มีลักลอบนำเข้าจากบริเวณใกล้เคียง และสินค้าบางชนิดจากไทยก็มีการลักลอบส่งออกไปขายกับพหุชา เช่น เวชภัณฑ์ เครื่องจักรกล จักรยาน รวมทั้งรถยนต์ที่ถูกขโมยนำไปขายผ่านชายแดนด้านนี้เช่นกัน

ค. เส้นทางการค้า

ด้วยเหตุผลที่ภาคการผลิตของกัมพูชายังอยู่ในภาวะที่ล่าช้า ดังนั้นจึงต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศเป็นหลัก เส้นทางนำเข้าสินค้าสู่กัมพูชามีทั้งหมด 5 เส้นทาง คือ

- 1) ผ่านทางท่าเรือกัมปงโสม
- 2) ผ่านทางท่าเรือพนมเปญ
- 3) ผ่านเกาะกง ตรงข้ามจังหวัดตราด
- 4) ผ่านปอยเปต ตรงข้ามอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
- 5) ผ่านทางชายแดนด้านเวียดนาม

เส้นทางหลักคือ ท่าเรือพนมเปญและท่าเรือกัมปงโสม โดยส่วนใหญ่จะผ่านมาจากสิงคโปร์ในสัดส่วนถึง ร้อยละ 80 สินค้าส่วนใหญ่จะเป็นทั้งเครื่องอุปโภค-บริโภค เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักรกล รถยนต์ รถจักรยานยนต์ บุหรี่ สุราต่างประเทศ ฯลฯ ทั้งนี้จะเป็นสินค้าที่ผลิตในสิงคโปร์และสินค้าที่ผลิตจากประเทศที่สามแล้วสิงคโปร์เป็นบริษัทผู้ขนานเข้า สิงคโปร์ได้เปรียบชาติอื่นเพราะได้ส่งสินค้าเข้าไปในกัมพูชาตั้งแต่ชุดที่มีการสู้รบกัน ทำให้สิงคโปร์สามารถครอบครองตลาดไปได้มาก ในขณะที่ชาติอื่น ๆ เพิ่งจะดำเนินการ สำหรับด้านเกาะกงซึ่งอยู่ด้านตรงข้ามกับจังหวัดตราดนั้น สินค้าที่ส่งเข้ามาทางด้านนี้ส่วนใหญ่จะผ่านไปยังเวียดนาม แต่ในปัจจุบันเวียดนามเริ่มหันมานำเข้าสินค้าเอง เพราะไม่ได้ถูกปิดล้อมทางการค้าจากโลกตะวันตกเหมือนในอดีต ดังนั้นปริมาณสินค้าที่ผ่านเข้าทางเกาะกงจึงมีปริมาณลดลง

เส้นทางนำเข้าสินค้าจากไทยที่สะดวกที่สุดคือ ผ่านจุดผ่านแดนจากรัฐประเทศเข้าสู่ปอยเปต และไปตามเส้นทางหมายเลข 5 (ปอยเปต-ศรีวิไล-พระตะบอง-โพธิ์สัตว์-พนมเปญ)

การค้าชายแดนผ่านด่านศุลกากรในปัจจุบัน ถึงแม้ไทยจะมีการส่งออกสินค้าไปยังกัมพูชาเพิ่มมากขึ้นนั้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของกัมพูชา ซึ่งสินค้าที่ส่งออกนี้จะถูกส่งไปยังผู้บริโภคในเวียดนามและจีนตอนใต้ด้วย การส่งออกสินค้ายังมีความไม่สะดวกอยู่มากเนื่องจากนโยบายการทหารและการต่างประเทศของไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับการค้ากับต่างประเทศที่ต่างลักษณะและอุดมการณ์ในอดีต ซึ่งทำให้อำเภอชายแดนอื่น ๆ และอำเภอ อรัญประเทศยังอยู่ใน "กฏอัยการศึก" การส่งออกสินค้าต้องมีขั้นตอนซับซ้อน ลำบาก จากผู้คุมผลประโยชน์ในพื้นที่ ทำให้มี

การค้าแบบนอกระบบเกิดขึ้นมาก จึงได้มีการเรียกร้องจากพ่อค้าส่งและหอการค้าจังหวัดปราจีนบุรี ให้มีการเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวรขึ้นโดยเร็ว ซึ่งจะทำให้การส่งสินค้าออกสะดวกขึ้น มีความคล่องตัว มีการจัดระบบระเบียบการค้า การเงิน โดยผ่านด่านศุลกากรเหมือนชายแดนด้านอื่น ๆ ของไทย นอกจากการค้าแล้วยังจะได้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยวด้วย ซึ่งจะไม่จำกัดเฉพาะชาวไทยและกัมพูชาเท่านั้น จะมีการเปิดรับนักท่องเที่ยวสัญชาติอื่น ๆ ได้กว้างขวางมากขึ้น

4.3.5 อุตสาหกรรม

การประกอบอุตสาหกรรมที่มีอยู่ในชุมชนเมืองอรัญประเทศ มุ่งให้บริการแก่ชุมชนแห่งนี้เป็นหลัก จัดเป็นกิจการขนาดเล็ก สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีจำนวนทั้งสิ้น 77 แห่ง เป็นอุตสาหกรรมบริการ 42 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 55 ของกิจการอุตสาหกรรมทั้งหมด อุตสาหกรรมประเภทนี้ เกือบทั้งหมดเป็นกิจการประเภทซ่อมยานพาหนะขนส่ง ส่วนอุตสาหกรรมการผลิต 35 แห่ง ในจำนวนนี้เป็นกิจการประเภททำประตู หน้าต่างเหล็กตัดมากที่สุด 13 แห่ง รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมประเภทผลิตวัสดุก่อสร้าง ทำท่อซีเมนต์ อิฐ 6 แห่ง และผลิตน้ำดื่ม-น้ำแข็ง 5 แห่ง กิจการอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจาก ปี 2530 เป็นจำนวนมาก คือ ในปี 2530 มีจำนวนอุตสาหกรรมเพียง 29 แห่ง อยู่ในเขตเทศบาลฯ 25 แห่ง และอยู่นอกเขตเทศบาลฯ เพียง 4 แห่ง เท่านั้น

สถานประกอบการอุตสาหกรรมจำนวน 46 แห่งหรือประมาณร้อยละ 60 ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลฯ ในจำนวนนี้ประมาณ ร้อยละ 57 เป็นกิจการที่เปิดดำเนินการในระยะ 5 ปี ที่ผ่านมา ส่วนในพื้นที่นอกเขตเทศบาลฯ มีสถานประกอบการอุตสาหกรรม 31 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 40 ของกิจการอุตสาหกรรมทั้งหมด ในจำนวนนี้ประมาณ ร้อยละ 71 เปิดดำเนินการในระยะ 5 ปี ที่ผ่านมา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจการประเภทซ่อมยานพาหนะและซ่อมไดนาโม เครื่องใช้ไฟฟ้า

จำนวนผู้ทำงานในกิจการอุตสาหกรรมมีทั้งหมด 313 คน เฉลี่ยมีคนงาน 4 คน ต่อ 1 กิจการ โดยอุตสาหกรรมการผลิตประเภทโรงสี ผลิตน้ำดื่ม-น้ำแข็ง ผลิตขนมและโรงเลื่อย เป็นกิจการที่มีจำนวนผู้ทำงานมากที่สุด เฉลี่ย 7-10 คน ต่อ 1 กิจการ

ตาราง 4-21 แสดงจำนวนกิจการอุตสาหกรรมจำแนกตามเขต คนงาน
และระยะเวลาประกอบการ

ชนิดของอุตสาหกรรม	จำนวน				ระยะเวลาดำเนินการ		
				คนงาน			
	ในทต.	นอกทต.	พร.		<5 ปี	5-19ปี	20ปี+
1. อู่ซ่อมรถยนต์ เคาะพ่นสี	14	10	24	86	18	6	-
2. อีกรเชื่อม ทำเหล็กตัด	10	5	15	40	8	4	3
3. ซ่อมมอเตอร์ไซค์	10	2	12	37	7	5	-
4. โรงสี	-	2	2	20	-	1	-
5. ทำท่อ อิฐบล็อก อุปกรณ์ก่อสร้าง	1	5	6	28	3	3	-
6. โรงงานทำน้ำดื่ม ทำน้ำแข็ง	3	2	5	41	3	1	1
7. ท่อไอเสีย	-	2	2	3	2	-	-
8. ซ่อมเครื่องไฟฟ้า ไดนาโม	-	3	3	4	3	-	-
9. โรงพิมพ์	2	-	2	13	-	1	1
10. โรงงานทำขนม	2	-	2	14	2	-	-
11. ผลิตรองเท้า เสื้อสำเร็จรูป	1	-	1	10	-	1	-
12. โรงงานทำเฟอร์นิเจอร์	1	-	1	3	1	-	-
13. โรงเลื่อย ผลิตไม้แปรรูป	2	-	2	14	1	1	-
รวม	46	31	77	313	48	23	6

ที่มา : การสำรวจ กองวิจัย สำนักผังเมือง ปี 2536

4.3.6 การคลังของเทศบาล

เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลการคลังท้องถิ่น ในช่วงปี 2532-2536 ประกอบด้วย การวิเคราะห์รายรับ รายจ่ายและสถานะการคลังของเทศบาล ดังนี้

1) รายรับ

ในปี 2536 เทศบาลตำบลรัตนัญประเทศมีรายรับทั้งสิ้นประมาณ 34 ล้านบาท เป็นรายรับจากหมวดภาษีอากรมากที่สุด คือ ประมาณ 18 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 53.71 ของรายรับทั้งสิ้น รองมาเป็นรายรับจากหมวดเงินอุดหนุน หมวดรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีและหมวดรายรับอื่น ๆ ตามลำดับ หมวดเงินอุดหนุนเฉพาะกิจที่รัฐเคยจัดสรรให้ นั้นจะไม่มีการจัดสรรให้ ในปี 2535 และ 2536 แต่จะเพิ่มเป็นเงินอุดหนุนทั่วไปมากขึ้น เทศบาลตำบลรัตนัญประเทศใน ระยะ 5 ปี ที่ผ่านมา จากปี 2532 ซึ่งมีรายรับทั้งสิ้นประมาณ 16 ล้านบาท มีอัตราการเพิ่มของรายรับ โดยเฉลี่ยร้อยละ 21.60 ต่อปี

2) รายจ่าย

รวมรายจ่ายในปี 2536 ทั้งสิ้น ประมาณ 31 ล้านบาท เป็นการใช้จ่ายใน หมวดรายจ่ายประจำมากที่สุด คือประมาณ 18 ล้านบาท รองลงมาเป็นรายจ่ายจากหมวดรายจ่าย พิเศษประมาณ 11 ล้านบาท ในปี 2535 มีการใช้จ่ายที่เป็นรายจ่ายเพื่อการลงทุน ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง มากรองจากรายจ่ายประจำของเทศบาลฯ และเมื่อเปรียบเทียบรายจ่าย ปี 2532-2536 จะเห็นว่าการพัฒนาด้านการก่อสร้างมากที่สุดในปี 2535 ในระยะ 5 ปี จากปี 2532 ซึ่งมีรายจ่ายทั้งสิ้นประมาณ 14 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการเพิ่มของรายจ่ายเทศบาลฯ เฉลี่ย ร้อยละ 24.38 ต่อปี

3) สถานภาพการคลังของเทศบาล

จากการวิเคราะห์สถานะทางการคลังของเทศบาลฯ พบว่า หมวดภาษีอากร เป็นแหล่งรายได้ที่มากที่สุด แต่ในส่วนที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำมาก และรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีจะเพิ่มมากในปี 2534 ซึ่งเป็นปีที่มีการเปิดจุดผ่อนปรนชายแดน ทำให้เก็บภาษีจาก ค่าธรรมเนียม ใบอนุญาตและค่าปรับ รวมทั้งรายได้จากสาธารณูปโภค การพาณิชย์ และรวมทั้ง รายได้เบ็ดเตล็ด เพิ่มมากขึ้น

ถึงแม้ว่าอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีของรายรับจะสูงขึ้น แต่ก็ไม่เพียงพอกับรายจ่ายซึ่ง มีอัตราเพิ่มที่สูงกว่า แสดงให้เห็นว่า สถานะการคลังของเทศบาลฯ ยังอยู่ในระดับต่ำ คือมีเงิน สะสมเหลือเพียงปีละประมาณ 3 ล้านบาท ที่จะนำมาพัฒนาเทศบาลฯ ได้ ส่วนโครงการใหญ่ ๆ จะต้องอาศัยเงินอุดหนุนต่าง ๆ จากรัฐบาลกลางเท่านั้น

ตาราง 4-22 แหล่งที่มาของรายรับของเทศบาลตำบลศรีณรงค์ ประจำปีงบประมาณ 2532-2536

หน่วย : บาท

ประเภทรายรับ	พ.ศ. 2532		พ.ศ. 2533		พ.ศ. 2534		พ.ศ. 2535		พ.ศ. 2536	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. รายได้จริง	11,430,749.08	69.88	13,386,917.95	55.37	17,240,944.82	66.08	20,876,603.58	75.34	22,433,422.06	65.94
1.1 ภาษีอากร	8,898,285.12	54.40	10,802,175.75	44.68	13,300,412.90	50.98	16,832,722.36	60.75	18,273,915.60	53.71
- ที่ดิน	1,222,127.12	7.47	1,358,522.75	5.62	1,370,629.90	5.25	1,474,131.36	5.32	2,009,552.60	5.91
- รัษฎากร	7,676,158.00	46.93	9,443,653.00	39.06	11,929,783.00	45.72	15,358,591.00	55.43	16,264,363.00	47.80
1.2 รายได้ที่ไม่ใช่ภาษี	2,532,463.96	15.48	2,584,742.20	10.69	3,940,531.92	15.10	4,043,881.22	14.59	4,159,506.46	12.23
- ค่าธรรมเนียม	616,630.50	3.77	589,183.50	2.44	714,313.75	2.74	995,546.50	3.59	1,171,660.03	3.44
- ครุภัณฑ์	1,497,183.08	9.15	1,675,519.72	6.93	2,360,053.77	9.05	2,575,569.39	9.29	2,511,168.59	7.38
- ค่าสาธารณูปโภค	135,568.94	0.83	147,979.10	0.61	385,531.30	1.48	250,593.97	0.90	243,627.66	0.72
- เบ็ดเตล็ด	283,081.44	1.73	172,059.88	0.71	480,633.10	1.84	222,171.36	0.80	233,050.18	0.68
2. เงินอุดหนุน	4,926,128.98	30.12	7,627,705.50	31.55	6,321,040.78	24.23	6,833,573.38	24.66	8,463,742.59	24.88
- อุดหนุนทั่วไป	1,023,090.00	6.25	1,014,945.00	4.20	998,843.00	3.83	6,833,573.38	24.66	8,463,742.59	24.88
- อุดหนุนเฉพาะกิจ	3,903,038.98	23.86	6,612,760.50	27.35	5,322,197.78	20.40	-	-	-	-
3. รายรับอื่น ๆ	-	-	3,162,059.88	13.08	2,528,613.88	9.69	-	-	3,125,916.00	9.19
- เงินสะสม	-	-	3,162,059.88	13.08	2,528,613.88	9.69	-	-	3,125,916.00	9.19
- เงินกู้	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวมรายรับทั้งสิ้น	16,356,878.06	100.00	24,176,683.33	100.00	26,090,599.48	100.00	27,710,176.96	100.00	34,023,080.65	100.00

ตาราง 4-23 แหล่งที่มาของรายจ่ายของเทศบาลตำบลศรีสุราษฎร์ธานี ระหว่างปีงบประมาณ 2532-2536

หน่วย : บาท

ประเภทรายจ่าย	พ.ศ. 2532		พ.ศ. 2533		พ.ศ. 2534		พ.ศ. 2535		พ.ศ. 2536	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. รายจ่ายทั่วไป	9,945,265.08	71.92	10,882,089.34	53.12	13,827,041.92	63.78	21,408,119.01	80.49	19,449,756.05	63.39
1.1 รายจ่ายงบกลาง	357,122.50	2.58	387,868.19	1.89	442,679.61	2.04	681,110.48	2.56	980,928.76	3.20
- เงินสำรองจ่าย	84,981.50	0.61	94,790.00	0.46	57,055.00	0.26	22,770.00	0.09	69,845.00	0.23
- ค่าเช่ารถคัน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- รายจ่ายตามข้อผูกพัน	272,141.00	1.97	293,078.19	1.43	385,624.61	1.78	658,340.48	2.48	911,083.76	2.97
1.2 รายจ่ายหน่วยงาน	9,588,142.58	69.34	10,494,221.15	51.23	13,384,362.31	61.74	20,727,008.53	77.93	18,468,827.29	60.19
ก. รายจ่ายประจำ	7,883,382.58	57.01	9,417,291.15	45.97	10,967,662.31	50.59	12,430,728.53	46.74	16,297,935.29	53.12
- เงินเดือนค่าจ้างประจำ	2,972,148.96	21.49	3,814,789.94	18.62	4,750,921.61	21.92	5,301,914.12	19.93	6,412,117.83	20.90
- ค่าจ้างชั่วคราว	1,591,249.35	11.51	1,806,168.72	8.82	1,966,084.25	9.07	2,359,091.17	8.87	3,522,320.15	11.48
- ค่าตอบแทนวิชาชีพ	2,946,281.62	21.31	3,334,638.99	16.28	4,045,233.15	18.66	4,488,237.81	16.87	6,166,048.06	20.10
- ค่าสาธารณูปโภค	68,825.50	0.50	95,031.50	0.46	92,472.50	0.43	100,595.50	0.38	131,429.25	0.43
- เงินอุดหนุน	11,538.00	0.08	1,000.00	0.00	700.00	0.00	4,500.00	0.02	11,000.00	0.04
- รายจ่ายอื่น ๆ	293,339.15	2.12	365,662.00	1.79	112,250.80	0.52	176,389.93	0.66	55,020.00	0.18
ข. รายจ่ายเพื่อการลงทุน	1,704,760.00	12.33	1,076,930.00	5.26	2,416,700.00	11.15	8,296,280.00	31.19	2,170,892.00	7.08
- ค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	1,704,760.00	12.33	1,076,930.00	5.26	2,416,700.00	11.15	8,296,280.00	31.19	2,170,892.00	7.08
2. รายจ่ายพิเศษ	3,882,919.72	28.08	9,602,760.50	46.88	7,850,809.46	36.22	5,189,760.88	19.51	11,233,847.58	36.61
- จ่ายจากเงินสะสม	-	-	2,990,000.00	14.60	2,528,613.88	11.66	-	-	3,125,916.00	10.19
- จ่ายจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	3,882,919.72	28.08	6,612,760.50	32.28	5,322,195.58	24.55	5,189,760.88	19.51	8,107,931.58	26.42
3. รายจ่ายงบเฉพาะการ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวมรายจ่ายทั้งสิ้น	13,828,184.80	100.00	20,484,849.84	100.00	21,677,851.38	100.00	26,597,879.89	100.00	30,683,603.63	100.00

ตาราง 4-24 แสดงการเปรียบเทียบรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลตำบลลือเจริญประเทศ

ปีงบประมาณ 2532-2536

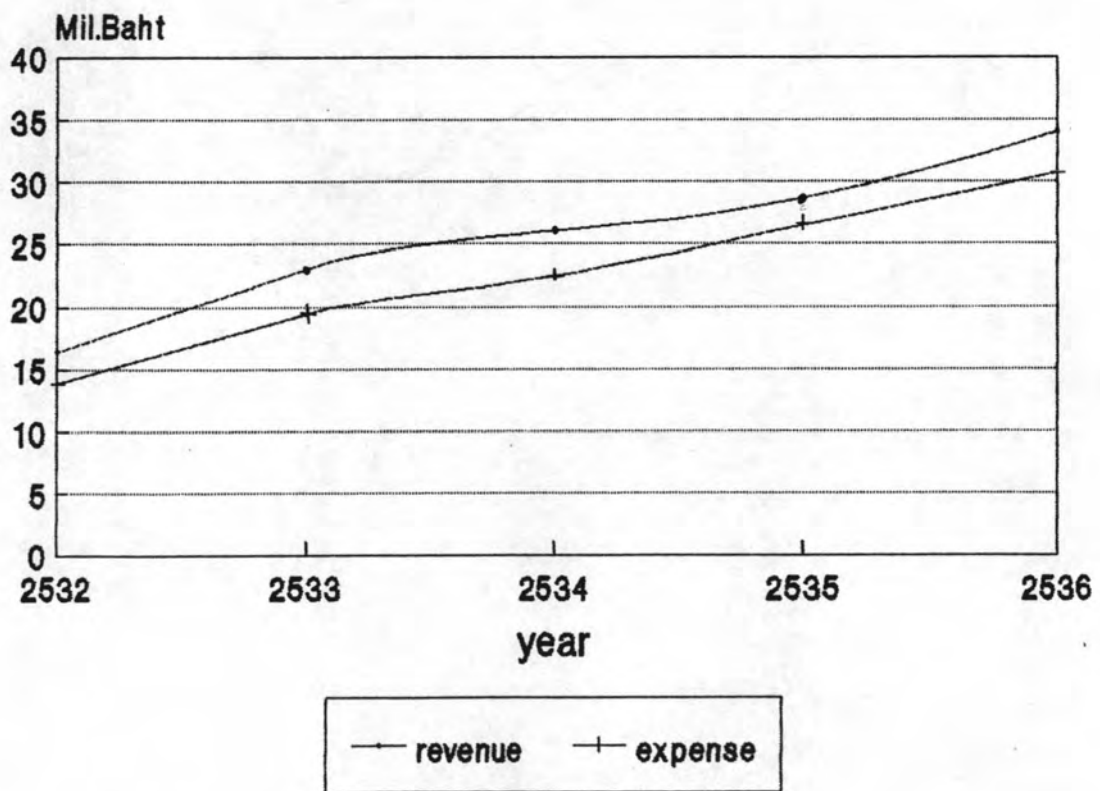
หน่วย : บาท

ประเภท	ปีงบประมาณ				
	พ.ศ. 2532	พ.ศ. 2533	พ.ศ. 2534	พ.ศ. 2535	พ.ศ. 2536
รายรับทั้งสิ้น	16,356,878.06	24,176,683.33	26,090,599.48	27,710,176.96	34,023,080.65
รายจ่ายทั้งสิ้น	13,828,184.80	20,484,849.84	21,677,851.38	26,597,879.89	30,683,603.63
รายรับมากกว่ารายจ่าย	2,528,693.26	3,691,833.49	4,412,748.10	1,112,297.07	3,339,477.02

ที่มา : สำนักงานเทศบาลตำบลลือเจริญประเทศ

แผนภูมิ 4-11 แสดงการเปรียบเทียบรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลตำบลลือเจริญประเทศ

ปีงบประมาณ 2532-2536

4.4 การบริการโครงสร้างพื้นฐาน

4.4.1 การประปา

การประปาอำเภอเวียงชัยประเทศ เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อการประปาส่วนภูมิภาค สำนักงานตั้งอยู่ที่ถนนบำรุงราษฎร์ พื้นที่ 3 ไร่ 2 งาน โรงกรองน้ำประปาดังตั้งอยู่ ตำบลบ้านใหม่หนองไทร อำเภอเวียงชัยประเทศ มีพื้นที่ 4 ไร่ พื้นที่โรงกรองน้ำประปาปัจจุบันไม่เพียงพอสำหรับขยายกิจการในอนาคต

แหล่งน้ำดิบได้จากน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน

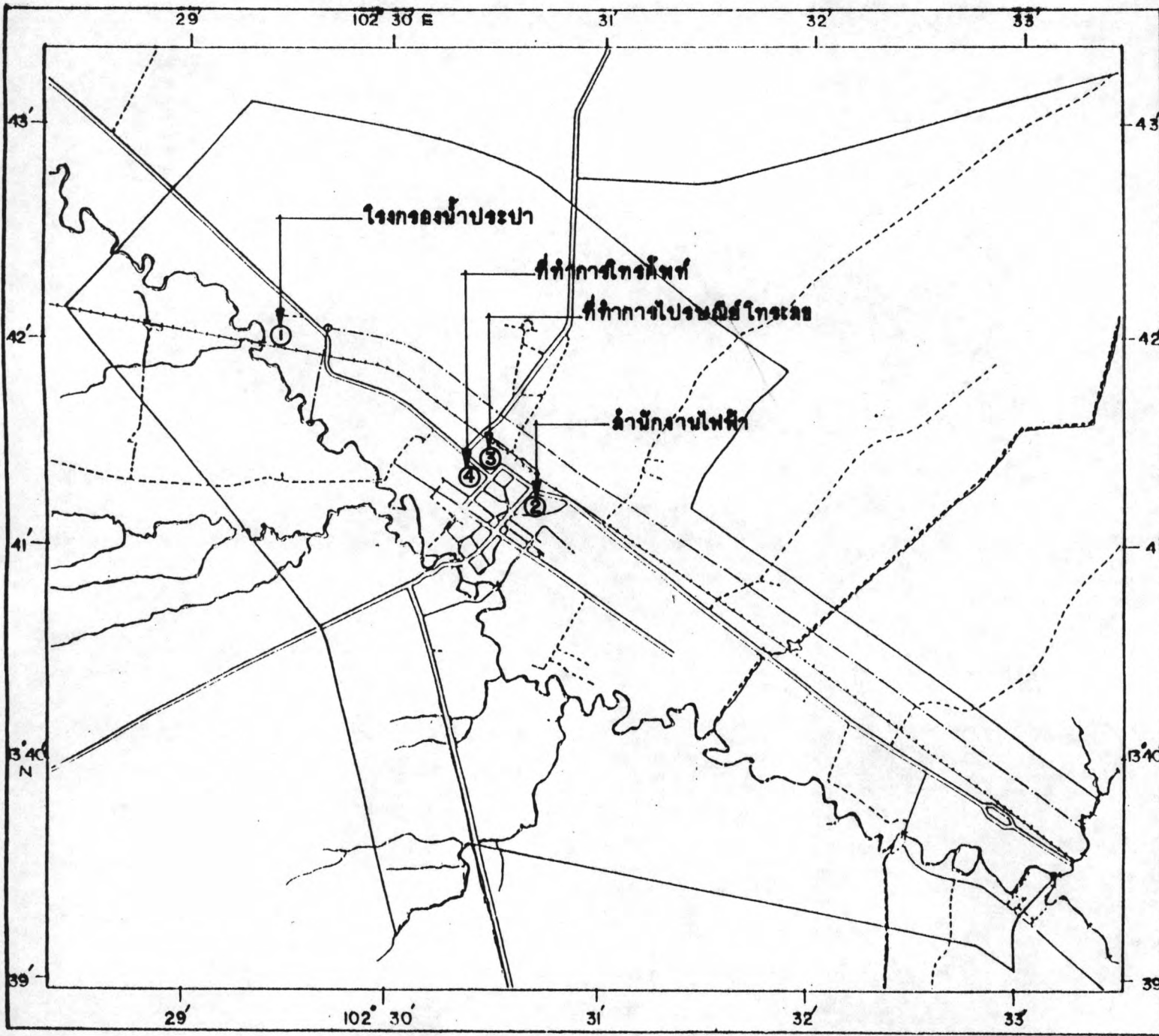
- น้ำผิวดิน น้ำดิบสำหรับผลิตน้ำประปานำมาจากห้วยพรหมโหด ซึ่งอยู่ห่างจากโรงกรองน้ำประปาประมาณ 3.5 กิโลเมตร ปริมาณน้ำดิบไม่เพียงพอทุกฤดูกาล ช่วงที่ขาดแคลนจะอยู่ระหว่างเดือนสิงหาคม-กันยายน ยังไม่สามารถแก้ไขได้เพราะไม่มีแหล่งน้ำดิบสำรอง

- น้ำใต้ดิน มีบ่อบาดาล 1 บ่อ ขนาดลึกประมาณ 22 เมตร สามารถสูบน้ำได้ประมาณ 20 m^3 /ชม. และสูบน้ำวันละ 24 ชม. น้ำบาดาลที่สูบน้ำขึ้นมาจะส่งให้ผู้ใช้โดยอัตโนมัติผ่านขบวนการผลิต บ่อบาดาลอยู่ใกล้กับสถานที่ตั้งขะโคยอยู่ห่างกันประมาณ 2 เมตร และคุณภาพของน้ำบาดาลจะกร่อย

กำลังการผลิตน้ำประปาผลิตน้ำได้ 3,920 m^3 /วัน ผลิตวันละ 24 ชม. จำหน่ายน้ำวันละ 3,870 m^3 /วัน จำนวนผู้ใช้ น้ำ ปี 2536 1,819 ครอบครัว

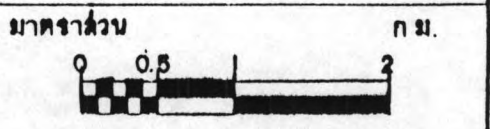
ปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการประปา คือ ในปัจจุบันมีความต้องการใช้น้ำประปามากขึ้นอันเนื่องมาจากการขยายตัวของชุมชนทำให้การผลิตน้ำประปาในแต่ละวันไม่เพียงพอซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการขาดแคลนแหล่งน้ำดิบซึ่งจำเป็นต้องให้มีเพิ่มขึ้น และโดยเฉพาะในหน้าแล้ง น้ำในห้วยมะโหด (พรหมโหด) จะแห้งจึงขาดแคลนมากยิ่งขึ้น สาเหตุอีกประการหนึ่งคือขนาดกำลังการผลิตยังมีน้อยอยู่

โครงการในอนาคตของการประปาอำเภอเวียงชัยประเทศ คือ จะปรับปรุงการขยายเส้นท่อ เพื่อเพิ่มพื้นที่บริการ โครงการเพิ่มกำลังการผลิตเป็น 7,500 m^3 /วัน ในปี 2538 โครงการขยายอ่างเก็บน้ำบ้านด่านจะใช้ได้ในปี 2538 และโครงการจะสร้างโรงกรองน้ำประปาใหม่ที่บริเวณอ่างเก็บน้ำบ้านด่าน

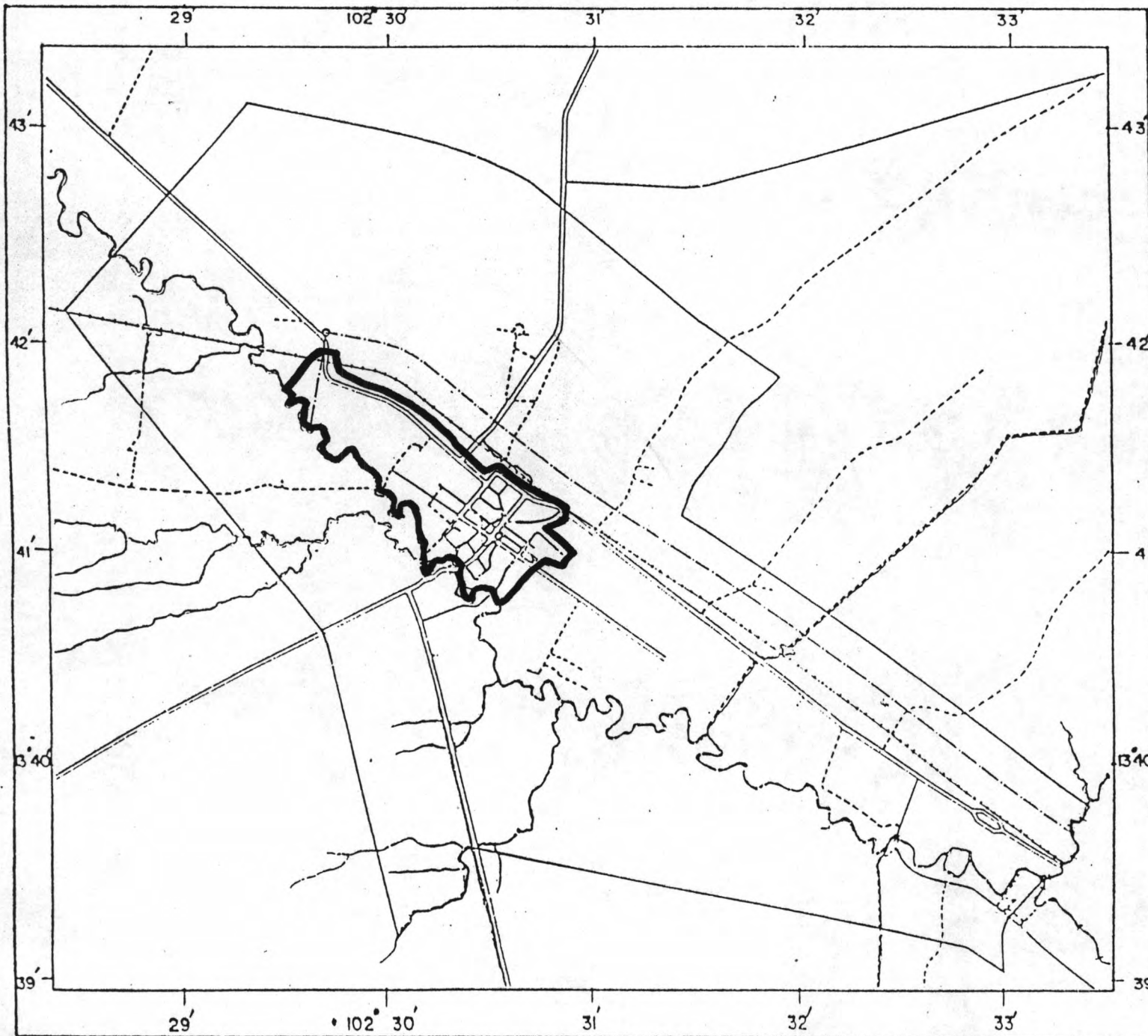
การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนา
 ทต. อนุรักษ์ประเทศ จ. สระแก้ว:
 กรณีศึกษาผลกระทบของชุมชนการค้า
 ชายแดนไทย-กัมพูชา

แดง : ที่ตั้งหน่วยงานสาธารณูปโภค

แผนที่	
4-11	

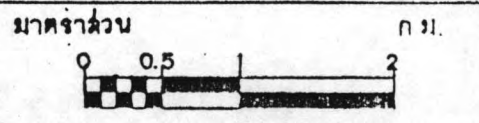
ที่มา

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนา
 ทต.อรัญญประเทศ จ.สระแก้ว:
 กรณีศึกษาผลกระทบของชุมชนการค้า
 ชายแดนไทย-กัมพูชา

แสดง พื้นที่ให้บริการประปาปัจจุบัน

 พื้นที่ให้บริการประปา

แผนที่
 4-12

4.4.2 การไฟฟ้า

สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอรัฐประเทษ ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ถนนจิตต์สุวรรณ อำเภอรัฐประเทษ รับกระแสไฟฟ้าจากสถานีจ่ายไฟย่อยวัฒนานคร ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านห้วยโศด อำเภอวัฒนานคร และมีโรงผลิตไฟฟ้าสำรอง 1 หลัง มีกำลังผลิต 1,500 กิโลวัตต์ ใช้ผลิตในกรณีฉุกเฉิน เมื่อกำลังผลิตของ กฟผ.ดับ การจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาล จำนวน 5,300 ครัวเรือน และนอกเขตเทศบาล จำนวน 9,909 ครัวเรือน มีโครงการขยายสถานีจ่ายไฟที่รัฐประเทษ แต่ปัจจุบันยังไม่ทราบกำลังการผลิตที่แน่นอน

4.4.3 การสื่อสาร

ก) การโทรศัพท์ ชุมสายโทรศัพท์อำเภอรัฐประเทษ ตั้งอยู่ถนนสุวรรณศร ปัจจุบันมีเขตบริการในอำเภอรัฐประเทษ วัฒนานครและอำเภอตาพระยา ในอำเภอรัฐประเทษ มีจำนวนเลขหมายในปัจจุบัน 2,048 เลขหมาย เปิดใช้แล้ว 2,048 เลขหมาย โทรศัพท์สาธารณะ (รวมทางไกล) 37 เลขหมาย

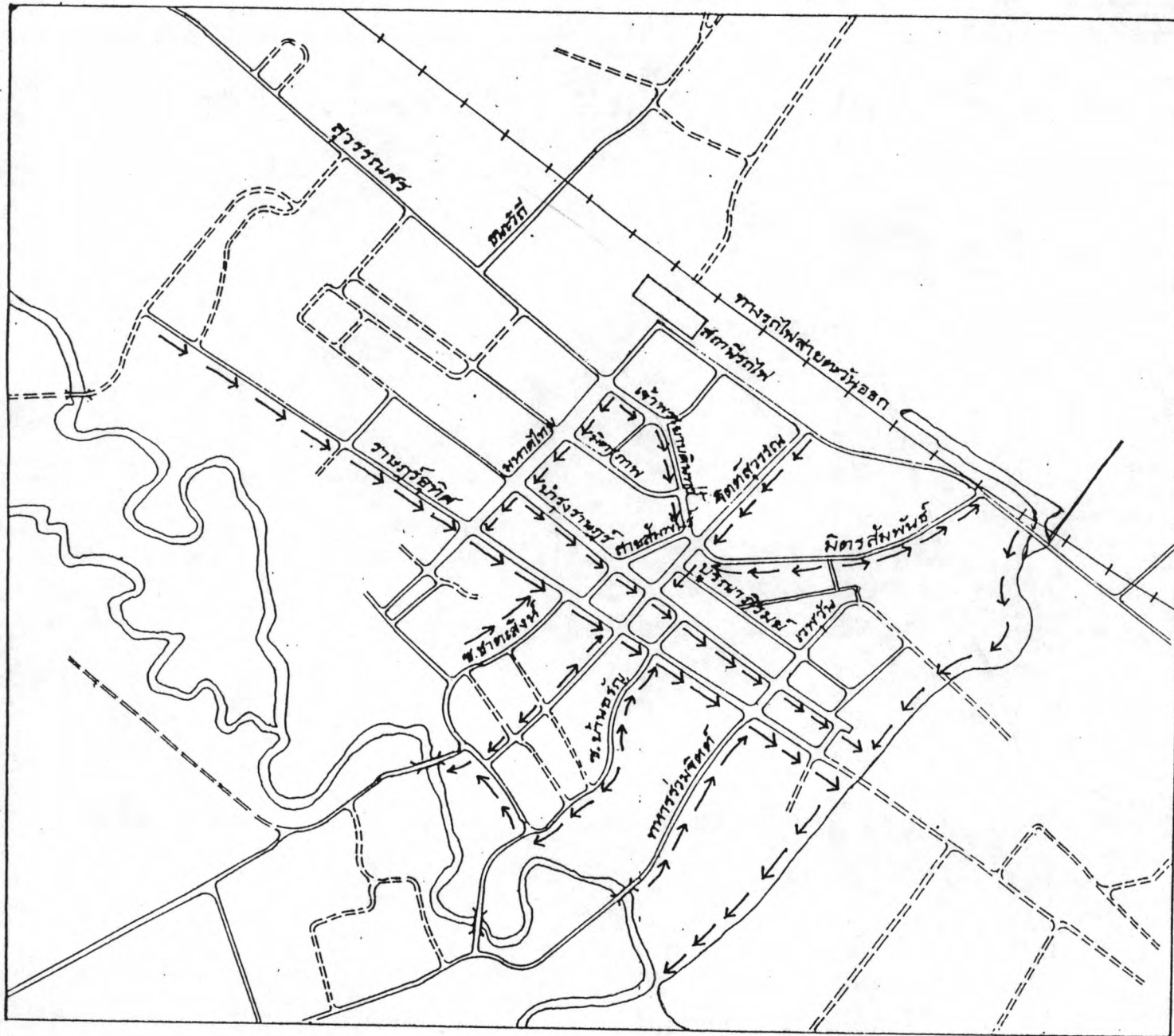
โครงการขยายเลขหมายได้รับจัดสรรตามโครงการ 1 ล้านเลขหมาย ซึ่งจังหวัดสระแก้วและจังหวัดปราจีนบุรี ได้รับการขยายตามโครงการประมาณ 12,000 เลขหมาย

ข) การไปรษณีย์ ที่ทำการไปรษณีย์อำเภอรัฐประเทษ ปัจจุบันตั้งอยู่บนถนนสุวรรณศร ใกล้หอานาฬิกาเดิม กำลังมีโครงการจะย้ายที่ตั้งที่ทำการไปอยู่บริเวณอื่น

ค) หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอำเภอรัฐประเทษออกทุก 15 วันของเดือน จำนวน 2 ฉบับ

4.4.4 การระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วม

เนื่องจากพื้นที่ของเขตเทศบาลตำบลรัฐประเทษ เป็นพื้นที่ต่ำลาดเอียงจากทางด้านอำเภอวัฒนานครลงมาทางตอนใต้ และตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อเกิดฝนตกหนักทางอำเภอวัฒนานคร หรืออำเภอตาพระยา น้ำฝนก็จะไหลลงคลองมะโหสถ (พรหมโหด) ทำให้ระดับน้ำของคลองเอ่อล้น ท่วมทั้งสองฝั่งของคลองและพื้นที่ต่ำของอำเภอรัฐประเทษ จุดที่ท่วมปัจจุบันอยู่ด้านใต้ชุมชน ซึ่งไหลลงคลองมะโหสถ (พรหมโหด)

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนา
 ทต.อรัญญประเทศ จ.สระแก้ว:
 กรณีศึกษาผลกระทบของชุมชนการค้า
 ชายแดนไทย-กัมพูชา

แสดง แนวท่อระบายน้ำ
 ← แนวท่อระบายน้ำ

มาตราส่วน กม.

แผนที่
 4-13

ที่มา

ปัจจุบันการระบายน้ำส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลอรัญญประเทศระบายน้ำ ด้วยท่อระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก ระบบท่อระบายน้ำยังมีอยู่น้อยมาก ในส่วนนี้เป็นการระบายน้ำแบบรวม คือ น้ำฝนและน้ำเสียจากบ้านเรือนไหลระบายในท่อเดียวกัน ลักษณะของท่อระบายน้ำเป็นท่อขนาด 0.20-0.80 เมตร

ปัญหาการระบายน้ำไม่ทันเนื่องจากการไหลระบายลงคลองมะโสด (พรหมโสด) ไม่ได้เพราะในฤดูฝนน้ำในคลองสูงทำให้เกิดน้ำท่วมถนน รถวิ่งไม่ได้ และยังทำให้ผิวถนนเสียหายในบางบริเวณ

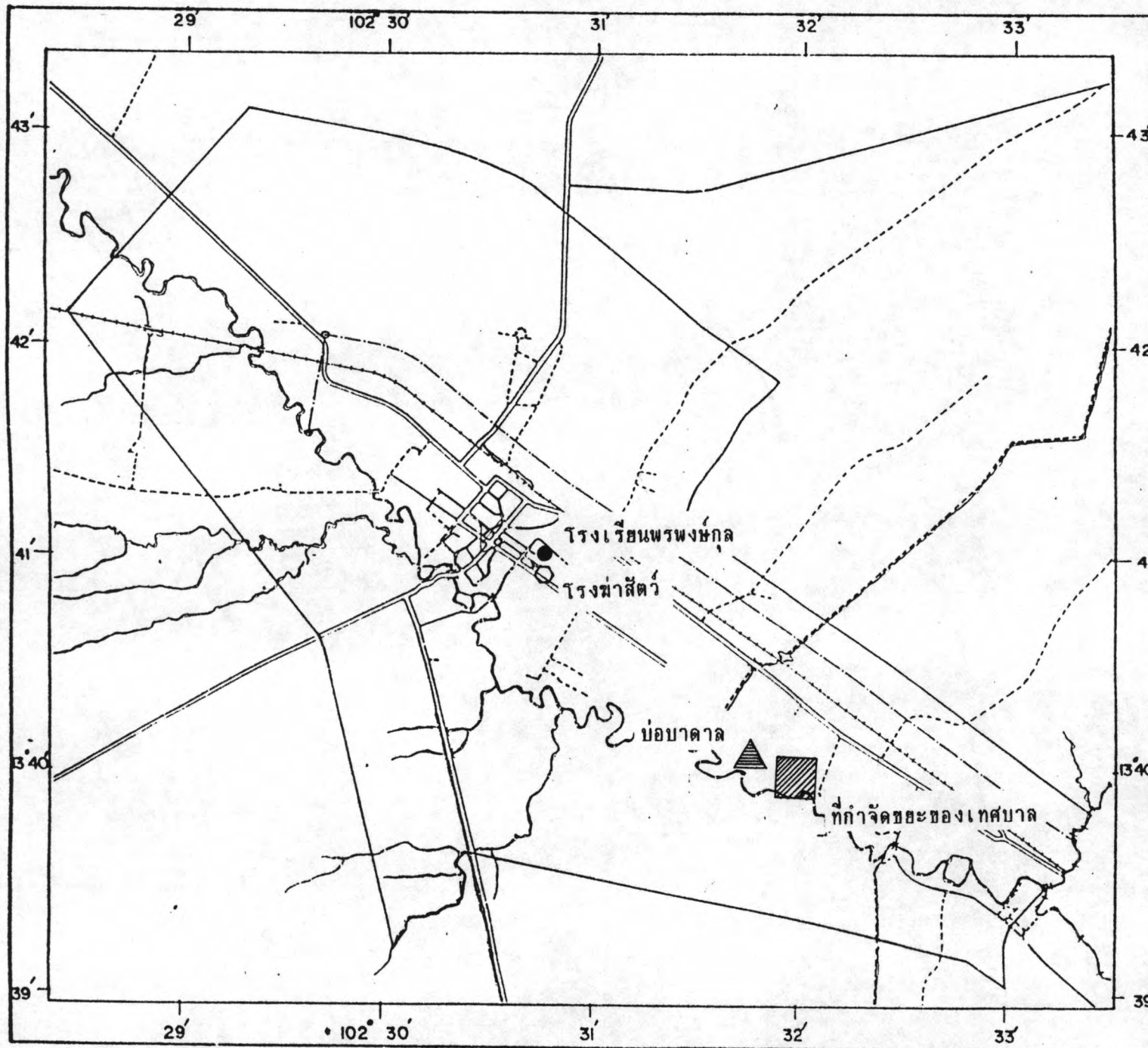
และนอกจากนี้ ยังพบว่าในพื้นที่ชุมชนเมืองอรัญญประเทศ มีระบบระบายน้ำอยู่เพียงเฉพาะภายในชุมชนศูนย์กลางเมือง ซึ่งมีการใช้ที่ดินอย่างหนาแน่นเท่านั้น บริเวณภายนอกที่ไกลจากศูนย์กลางเมือง เช่น ด้านตะวันออกเฉียงใต้ของชุมชนทางไปคลองลึก ซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนชนบทจะระบายน้ำโดยวิธีลาดทิ้งในบริเวณบ้าน ส่วนทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของชุมชนหรือบริเวณทางเข้าเมืองกำลังมีการก่อสร้างท่อระบายน้ำเพิ่มเติม เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนมาทางด้านนี้แล้ว อย่างไรก็ตามประสิทธิภาพของระบบระบายน้ำและการป้องกันน้ำท่วมโดยทั่วไปยังไม่เพียงพอ เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น ขนาดและระดับของท่อยังไม่เหมาะสม สภาพชำรุด ขาดการบำรุงรักษา ซึ่งรวมทั้งคูคลองระบายน้ำและคูระบายน้ำริมถนน ซึ่งไม่ได้รับการขุดลอกดูแลรักษาตามระยะเวลาอันควร

4.4.5 การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

งานรักษาความสะอาด และ กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เป็นงานในหน้าที่ของกองอนามัยและสิ่งแวดล้อมของเทศบาล มีพนักงานพนักงานรักษาความสะอาด 66 คน แยกเป็นคณงานกวาด 37 คน คนทำความสะอาดตลาด 11 คน และรถขยะพร้อมคณงานประจำ 18 คน

รถขนขยะมีจำนวน 4 คัน บรรจุคันละ 6 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณขยะมีจำนวน 27.6 ตัน ต่อวัน รถขนขนานำขยะไปทิ้งเวลาเช้า คันละ 1 เที่ยว ช่วงบ่ายและเย็นคันละ 2 เที่ยว เทศบาลตำบลอรัญญประเทศเคยได้รับรางวัลเทศบาลสะอาดมาแล้วหลายครั้ง เช่น ในปี 2533 และปี 2534 ซึ่งแสดงถึงความมีประสิทธิภาพของระบบการจัดการเก็บขยะด้วย

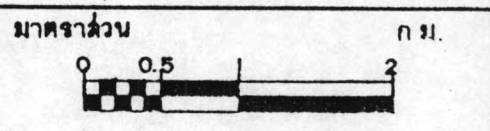
แต่ในปัจจุบันมีจำนวนประชากรอพยพเข้ามาในเขตเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ เป็นจำนวนมากทำให้มีปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้นด้วย ความสามารถในการจัดการเก็บขยะของเทศบาลจึงไม่เพียงพอที่จะเก็บได้ จึงเก็บขยะได้แต่เฉพาะในเขตชุมชนใจกลางเมืองเท่านั้น

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนา
 ทต.อรัญญประเทศ จ.สระแก้ว:
 กรณีศึกษาผลกระทบของชุมชนการค้า
 ชายแดนไทย-กัมพูชา

แสดง : สถานที่กำจัดขยะ
 และที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์

- สถานที่กำจัดขยะของเทศบาล
- ที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์
- ที่ตั้งโรงเรียน
- ที่ตั้งบ่อบาดาล

แผนที่ 4-14		
----------------	--	---

ที่มา

ปัจจุบันสถานที่ทิ้งขยะของเทศบาลเป็นที่สาธารณะ ตั้งอยู่ที่หลักกิโลเมตรที่ 5 ตามถนนสุวรรณศร ไปทางคลองลึก ด้านใต้ของถนนสุวรรณศร บริเวณที่ทิ้งขยะมีพื้นที่ 10 ไร่เศษ ซึ่งขยายจากเดิมที่มีเพียง 6 ไร่เศษ

สถานที่ทิ้งขยะปัจจุบันตั้งอยู่ในบริเวณที่ไม่เหมาะสม คือ อยู่ใกล้แหล่งน้ำธรรมชาติคือ ห้วยมะโหสถ (พรหมโหด) และอยู่ใกล้แหล่งน้ำบาดาล เพียง 2 เมตร ซึ่งน้ำเสียจากขยะสามารถซึมไปถึงได้และทำให้น้ำบาดาลมีรสกร่อย รวมทั้งจะก่อให้เกิดการเน่าเสียของแหล่งน้ำต่อไปในอนาคตได้

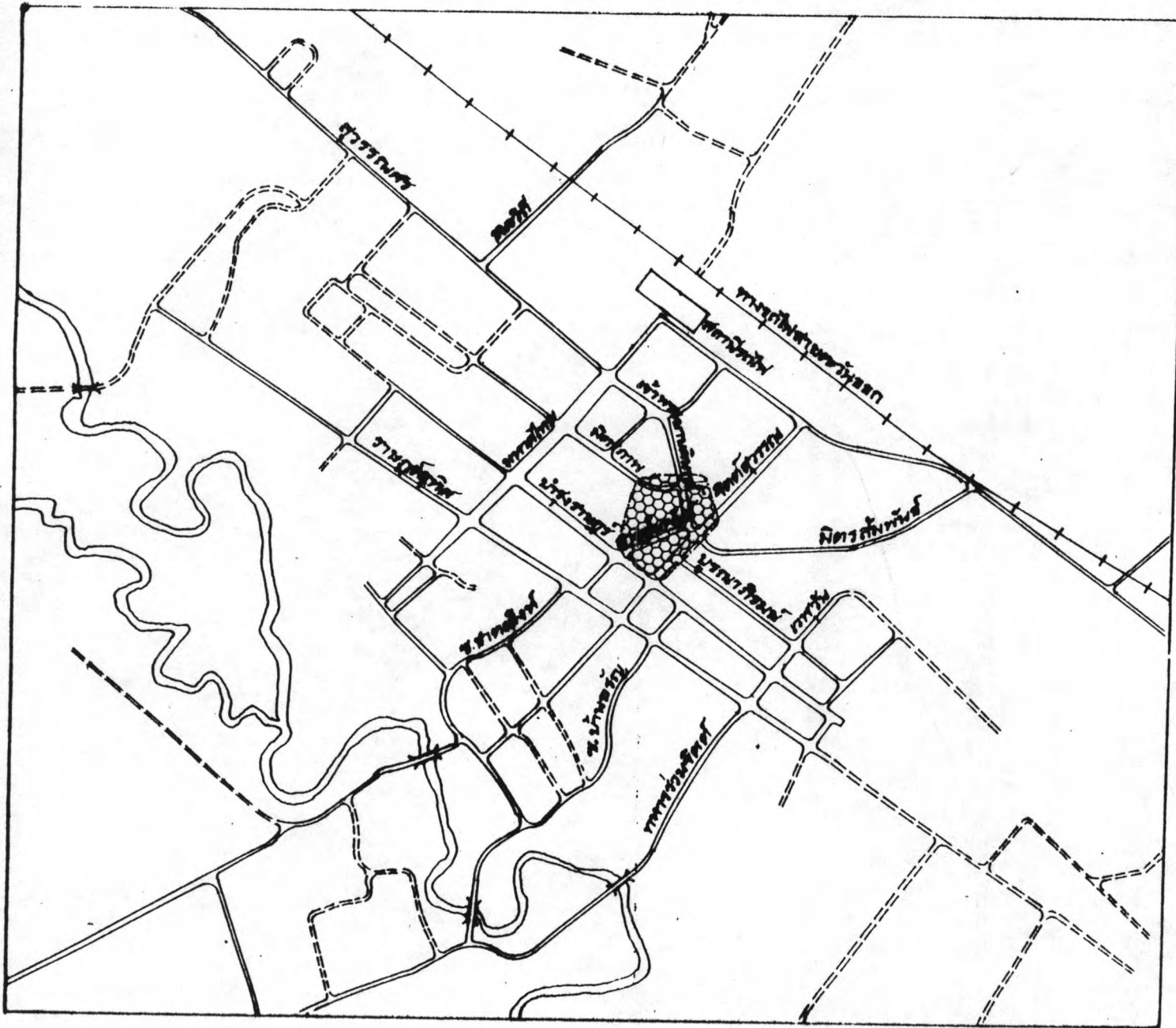
4.4.6 การดับเพลิง

สถานีดับเพลิง ขึ้นอยู่กับฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลฯ ตั้งอยู่บนถนนสันติภาพ จำนวนรถดับเพลิง 4 คัน รถยนต์บรรทุกน้ำ 3 คัน เครื่องทาบหาม 1 เครื่อง ปัจจุบันมีพนักงานทั้งหมด 30 คน แหล่งน้ำที่ใช้ดับเพลิง ใช้น้ำจากสระน้ำหลายแห่งได้แก่

- 1) สระน้ำอาสาพัฒนา
- 2) สระชาตะสิงห์
- 3) สระโรงเรียนศรีวิสุทธิอุทัย
- 4) สระไทยสามารรถ
- 5) สระวัดญวน
- 6) สระสถานีรถไฟ
- 7) สระน้ำศูนย์ลูกเสือ

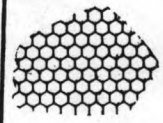
สถิติการเกิดเพลิงไหม้ ครั้งล่าสุดคือเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2536 ที่ผ่านมานับว่าทำความเสียหายให้แก่ประชาชนในเทศบาลตำบลอย่างมาก ย่านที่เกิดเพลิงไหม้เป็นย่านชุมชนดั้งเดิม ใจกลางเมืองอรัญประเทศ บริเวณถนนเจ้าพระยาบดินทร์ ถนนสันติภาพ ถนนสายสัมพันธ์และถนนจิตต์สุวรรณ ซึ่งมีชื่อเรียกกันว่า ตลาดนอก เป็นย่านธุรกิจการค้าซึ่งเช่าที่ดินของราชพัสดุ ปลูกสร้างเป็นเรือนแถวไม้เป็นส่วนใหญ่ซึ่งเป็นลักษณะอาคารที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองอรัญประเทศ อาคารที่ถูกเพลิงไหม้ทั้งหมดประมาณ 120 คูหา ในเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่

ปัญหาและอุปสรรคในการดับเพลิง เนื่องจากรถดับเพลิงที่มีอยู่ไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ ต้องขอความช่วยเหลือจากสถานีดับเพลิงอำเภอตาพระยา และวัฒนานคร ดังนั้นการป้องกันและดับเพลิง จึงควรมีการตรวจสอบสภาพของอุปกรณ์ดับเพลิงที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการฝึกอบรม ทบพวนอาสาสมัครป้องกันภัยให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนา
 ทต.อรัญญประเทศ จ.สระแก้ว:
 กรณีศึกษาผลกระทบของชุมชนการค้า
 ชายแดนไทย-กัมพูชา

มอดูล : เขตเพลิงไหม้ ปี 2536

พื้นที่เพลิงไหม้

แผนที่		
4-15		

ศึกษา

4.4.7 โรงฆ่าสัตว์

ตั้งอยู่บริเวณถนนเวฬุวัน ใกล้กับโรงเรียนพรพชกุล มีพื้นที่ 1 ไร่ 1 งาน 64 ตารางวา พนักงาน 1 คน บ้านพักคนงาน 1 หลัง ฆ่าสัตว์เฉลี่ยต่อวัน สุก 42 ตัว โคน 2 ตัว กระบือ 2 ตัว

การระบายน้ำเสียจากโรงฆ่าสัตว์ ใช้น้ำชำระล้างสัตว์ที่ฆ่าแล้ว ประมาณวันละ 5,000 ลูกบาศก์เมตร น้ำที่ใช้แล้วระบายลงบ่อเก็บ บ่อพัก บ่อซึม ซึ่งมี 3 บ่อ แล้วระบายลงสู่ท่อระบายน้ำสาธารณะอีกครึ่งหนึ่ง

ปัญหาของโรงฆ่าสัตว์ ได้แก่ ปัญหาสภาพแวดล้อมเนื่องจากน้ำเสีย เสียงรบกวน กลิ่น ตลอดจนปัญหาด้านอนามัย คือปัจจุบันสถานที่ตั้งของโรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ในย่านใจกลางเมืองใกล้สถานศึกษาและตลาดสดนับว่าเป็นที่ตั้งที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง สมควรสร้างโรงฆ่าสัตว์ในที่แห่งใหม่โดยเร็ว

4.5 บริการทางสังคม

เป็นการบริการที่รัฐจัดให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การให้บริการโครงสร้างพื้นฐานและการทำธุรกิจติดต่อต่าง ๆ ประกอบด้วย

4.5.1 การศึกษา

การศึกษาในเขตผังเมืองรวม ซึ่งเป็นเขตชุมชนที่สำคัญทางด้านชายแดนของจังหวัด มีสถานศึกษาเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 11 แห่ง เป็นของภาครัฐ 8 แห่ง และของภาคเอกชน 3 แห่ง คืออยู่ในสังกัดเทศบาล 2 แห่ง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 2 แห่ง สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ 3 แห่ง กรมสามัญ 1 แห่ง และสำนักงานการศึกษาเอกชน 3 แห่ง และโรงเรียนที่อยู่นอกเขตผังเมืองรวม 2 แห่ง เป็นโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนเฉพาะระดับอนุบาล ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลพวงคราม ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเขตผังทางเข้าเมือง และโรงเรียนอนุบาลอนุบรรพต ตั้งอยู่ด้านเหนือทางไปอำเภอตาพระยา

ชุมชนเมืองอรัญประเทศ มีนักเรียนทุกระดับ รวม 7,039 คน จำนวนครู 279 คน ห้องเรียน 222 ห้อง มีการใช้ที่ดินเพื่อเป็นสถานศึกษาทั้งสิ้น 240 ไร่ 3 งาน 10 ตารางวา นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 49.67 กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา รองลงมา กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 23.35 ระดับอนุบาล ร้อยละ 20.23 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 6.75 ตามลำดับ

ที่ตั้งของสถานศึกษา จะกระจุกตัวอยู่ทางด้านตะวันตกของเขตผังมากกว่าทางด้านตะวันออกหรือทิศชายแดน โรงเรียนที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาจะตั้งอยู่ริมถนนสุวรรณศรทั้งสามแห่ง ส่วนโรงเรียนเทศบาลจะกระจายตัวไปตามเขตชุมชนย่อยต่าง ๆ ภายในเขตเทศบาล ส่วนโรงเรียนอนุบาลที่สร้างขึ้นใหม่ตั้งอยู่บริเวณทางเข้าเมืองและทางไปอำเภอตาพระยา เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนที่เริ่มหนาแน่นขึ้นในบริเวณดังกล่าว

เมื่อพิจารณาสัดส่วนการให้บริการทางการศึกษาภายในชุมชนเมืองอรัญประเทศพบว่า

- ในระดับอนุบาล หรือระดับเด็กเล็ก หรือระดับก่อนประถมศึกษา มีโรงเรียนที่เปิดสอน 10 แห่ง ยกเว้นโรงเรียนอรัญประเทศซึ่งเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สัดส่วนของครู : นักเรียน และ ห้องเรียน : นักเรียน ในระดับอนุบาลนี้ ยังอยู่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

- ระดับประถมศึกษา มีสัดส่วนของครู : นักเรียน : ห้องเรียน สูงกว่ามาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา มีสัดส่วนของครู : นักเรียน ต่ำกว่ามาตรฐาน แต่สัดส่วนของห้องเรียน : นักเรียน อยู่สูงกว่ามาตรฐาน

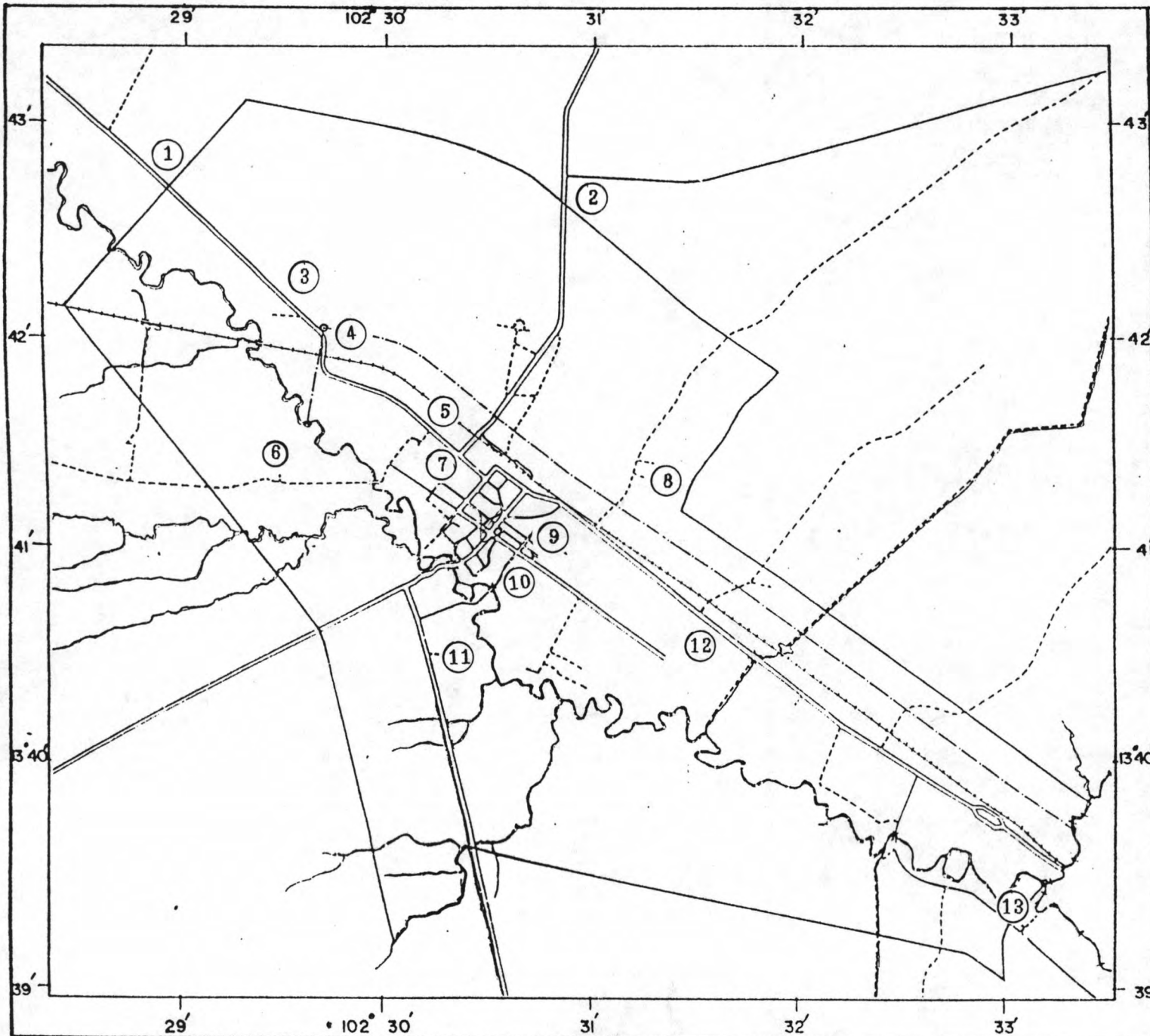
ตาราง 4-25 แสดงสัดส่วนการให้บริการทางการศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรฐานกระทรวงศึกษา

ระดับการศึกษา	สัดส่วน ครู : นักเรียน		สัดส่วน ห้องเรียน : นักเรียน	
	ปัจจุบัน	มาตรฐาน	ปัจจุบัน	มาตรฐาน
อนุบาล	1 : 27 ✓	1 : 23	1 : 32 ✓	1 : 30
ประถมศึกษา	1 : 22	1 : 25	1 : 31	1 : 40
มัธยมศึกษาตอนต้น	1 : 32 ✓	1 : 17	1 : 33	1 : 40
มัธยมศึกษาตอนปลาย	1 : 30 ✓	1 : 15	1 : 32	1 : 40

หมายเหตุ ✓ หมายถึง ต่ำกว่ามาตรฐาน

ตาราง 4-26 แสดงรายละเอียดสถานศึกษาในเขตชุมชนเมืองอรัญประเทศ

โรงเรียน	สังกัด	สิ่ง นอก			นักเรียน ครู ห้อง	ระดับการศึกษา		
		ไร่	งาน	วา				
1. เทศบาลกิโลสอง	ท.	19	2	72	404	16	13	อนุบาล-มัธยมต้น
2. เทศบาลชนะชัยศรี	ท.	17	3	32	465	21	21	อนุบาล-ประถม
3. ศรีอรัญวิทย	ส.ปอ.	54	1	--	753	41	27	อนุบาล-ประถม
4. พรพงษ์กุล	ส.ช.	2	-	44	663	17	16	อนุบาล-ประถม
5. สำเร็จวิทยา	ส.ช.	8	-	1	2468	78	69	อนุบาล-มัธยมต้น
6. อรัญประเทศ	ส.ศ.	103	1	15	1601	44	43	มัธยมต้น-มัธยมปลาย
7. อนุบาลพวงคราม	ส.ช.	2	3	59	93	12	5	อนุบาล
8. บ้านโคก	ส.ปช.	10	1	91	176	18	7	อนุบาล-ประถม
9. บ้านปากห้วย	ส.ปอ.	18	-	50	194	15	7	อนุบาล-ประถม
10. บ้านหนองเทา	ส.ปช.	8	1	65	58	7	7	อนุบาล-ประถม
11. บ้านท่าข้าม	ส.ปช.	49	2	80	164	10	7	อนุบาล-ประถม

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนา
 ทต.อรัญญประเทศ จ.สระแก้ว:
 กรณีศึกษาผลกระทบของชุมชนการค้า
 ชายแดนไทย-กัมพูชา

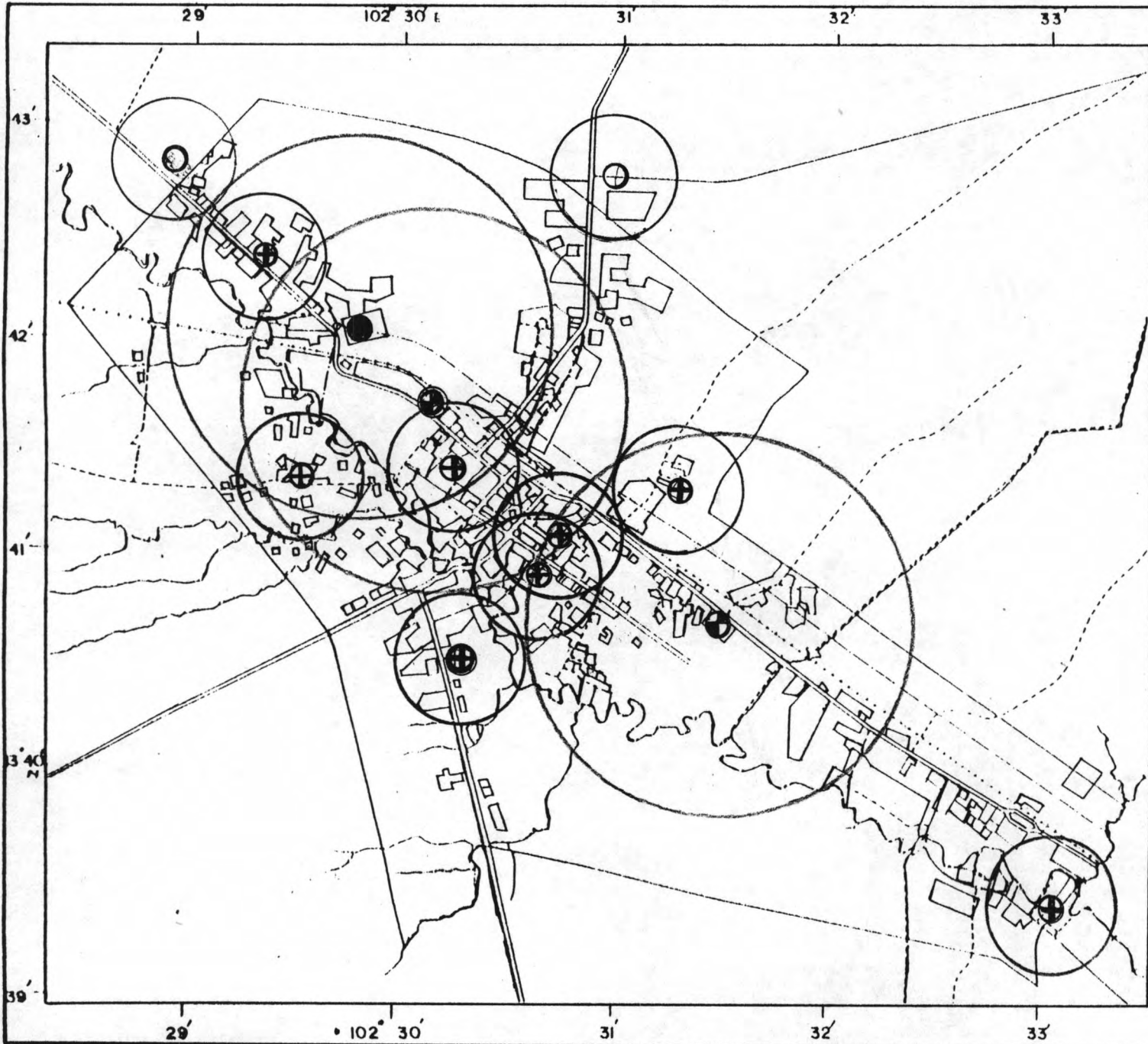
แสดง : ชื่อและที่ตั้งสถานศึกษา

- 1 อนุบาลพวงคราม
- 2 อนุบาลอนุบรรพต
- 3 บ้านใหม่หนองไทร
- 4 อรัญประเทศ
- 5 สำเร็จวิทยา
- 6 บ้านหนองเทา
- 7 ศรีอรัญญฤทัย
- 8 บ้านโคก
- 9 พรพงษ์กุล
- 10 เทศบาลชนะไชยศรี
- 11 บ้านปากห้วย
- 12 เทศบาลบ้านกิโลสอง
- 13 บ้านท่าข้าม (ราษฎร์บำรุง)

มาตราส่วน 0 0.5 2 กม.

แผนที่ 4-16

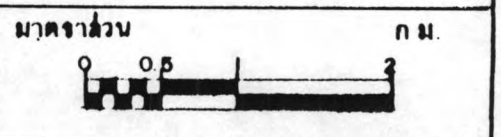
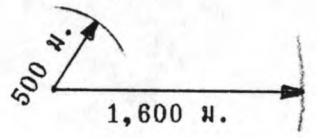
ที่มา

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนา
 ทต.อรัญญประเทศ จ.สระแก้ว:
 กรณีศึกษาผลกระทบของชุมชนการค้า
 ชายแดนไทย-กัมพูชา

แสดง : การกระจายตัวของ
 สถานศึกษาจำแนกตาม
 ระดับการศึกษา
 และวัดมีการบริการ

- อนุบาล
- ⊕ อนุบาล + ประถม
- ⊕• อนุบาล + ประถม + มัธยม
- มัธยมศึกษา

แผนที่ 4-17

ที่มา

4.5.2 การสาธารณสุข

ชุมชนเมืองอรัญประเทศ มีโรงพยาบาล 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลอรัญประเทศและโรงพยาบาลค่ายสุรสิงหนาท สำนักงานแพทย์ของเอกชน มี 9 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ตำบลอรัญประเทศ บริการรักษาทั่วไป 6 แห่ง และบริการรักษาฟัน 3 แห่ง มีแพทย์ 7 คน ทันตแพทย์ 5 คน พยาบาลและผู้ช่วย 7 คน

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานกองอนามัยและสิ่งแวดล้อม ของสำนักงานเทศบาล ซึ่งเปิดให้บริการทางสาธารณสุข โดยมีพยาบาลเป็นผู้ดูแลและให้คำปรึกษาแก่ประชาชน ส่วนนอกเขตเทศบาลมีสถานอนามัยบ้านใหม่หนองไทรให้บริการอยู่ สถานบริการสาธารณสุขของชุมชนจะกระจุกตัวอยู่ภายในเขตใจกลางเมืองและบริเวณทางเข้าเมืองด้านตะวันตกเฉียงเหนือ ส่วนบริเวณด้านตะวันออกเฉียงใต้ ทางไปคลองลึก ยังไม่มีสถานบริการสาธารณสุขตั้งอยู่ เนื่องจากอยู่ใกล้กับชายแดนมากและบริเวณดังกล่าวยังมีการตั้งถิ่นฐานของประชากรเบาบาง ประชากรที่อยู่ในบริเวณนี้และบริเวณโคศรอบจะต้องเข้ามาใช้บริการภายในชุมชนใจกลางเมืองอรัญประเทศ

4.5.3 สถาบันราชการ

ในเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศ มีหน่วยงานที่มาจากราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ ตั้งอยู่ เพื่อให้บริการแก่ชุมชนรวม 26 หน่วยงาน ประกอบด้วย

หน่วยงานในระดับอำเภอ ได้แก่ งานปกครอง เริงรัดพัฒนาชนบท สรรพากร สรรพสามิต ประชาสงเคราะห์ สัสดี ที่ดิน พัฒนาชุมชน ป่าไม้ เกษตร ประถมศึกษา ศึกษาธิการ การทาง สถานีรถไฟ สถานีตำรวจคลองลึก ดำเนินตรวจคนเข้าเมือง สถานีตรวจอากาศ ดำเนินศุลกากร สถานีอากาศที่ 6 ดำเนินกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ การประปา ภูมิภาค การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สถานีตำรวจภูธรอรัญประเทศ ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ชุมสายโทรศัพท์ รวมทั้งโรงพยาบาลอรัญประเทศและสถานอนามัยบ้านใหม่หนองไทร

นอกจากนี้ยังมีค่ายทหาร 2 แห่ง คือ ค่ายสุรสิงหนาทและค่ายวังชะโด ตั้งอยู่ทางเข้าเมืองและทางด้านติดกับชายแดนคลองลึก เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ

4.5.4 สวัสดิภาพความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของประชาชน

อำเภอรัฐประเทศมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนอยู่เป็นจำนวนมาก แยกได้ดังนี้

หน่วยงานชั้นตรง ได้แก่

- 1) สภ.อ.อรัฐประเทศ
- 2) สภ.ต.คลองน้ำใส
- 3) สภ.ต.คลองลึก
- 4) กองร้อย อส.อำเภอรัฐประเทศ

หน่วยงานประสานข้างเคียง ได้แก่

- 1) กองกำลังบูรพา
- 2) จก.พชค.อรัฐประเทศ
- 3) กก.ตชค.ที่ 12
- 4) กก.ภ.จว.ปจ.เขต 3
- 5) พัน 3 ร.12 รอ.

และจากการที่อำเภอรัฐประเทศมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชา เป็นระยะทางยาวกว่า 80 กิโลเมตร หลายหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศได้ส่งเจ้าหน้าที่ของตนเข้ามาปฏิบัติการด้านข่าวกรองอยู่เสมอ

4.5.5 ตลาดสด

ภายในชุมชนอรัฐประเทศมีตลาดสด 2 แห่ง คือ ตลาดสดเทศบาล 1 ตั้งอยู่บริเวณถนนราชบุรีอุทิศ และตลาดสดเทศบาล 2 ตั้งอยู่บริเวณใกล้คลองลึก ตลาดสดเทศบาล 1 มีเนื้อที่ 3 ไร่ 2 งาน สภาพอาคารเป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ มีผู้ขายทั้งภายในอาคารและนอกอาคาร มีสถานที่จอดรถยนต์และรถจักรยานยนต์

ตลาดสดเทศบาล 2 อยู่ใกล้บริเวณชายแดน สภาพอาคารเป็นอาคารคอนกรีต มีการค้าขายน้อยกว่าในตลาดเทศบาล 1 สินค้าที่ขายมีทั้งเป็นแบบตลาดสดและสินค้าที่ซื้อจากกัมพูชาวางขายอยู่ทั่วไป

4.5.6 สถานบริการ

สถานบริการทางการเงิน การโรงแรมและโรงภาพยนตร์ ภายในเขตผังเมืองรวมเมืองอรัญประเทศประกอบด้วย

- 1) ธนาคาร มีธนาคารสาขาจำนวน 5 แห่ง
- 2) โรงแรมและบังกาโล มีจำนวน 9 แห่ง เป็นโรงแรมชั้นหนึ่งจำนวน สองแห่ง ได้แก่ โรงแรมอินปอนด์และโรงแรมอินเตอร์ นอกจากนี้ยังมีโรงแรมขนาดเล็ก ได้แก่ โรงแรมอรัญชัย โรงแรมอรัญการ์เด็น 1 และ 2 บูรพาลอร์ด บังกาโลจาสสุข พรสกูลรีสอร์ท เกรทอีลท์ รวมห้องพักทั้งสิ้น 353 ห้อง รวมเนื้อที่ทั้งสิ้น 37 ไร่ 3 งาน 60 ตารางวา
- 3) โรงภาพยนตร์ มีเพียงแห่งเดียวชื่ออรัญรามมา ตั้งอยู่มุมถนนมหาดไทยตัดกับถนนราชบุรีอุทิศ

4.5.7 ศาสนสถานและสิ่งศักดิ์สิทธิ์

มีวัดทางพุทธศาสนาในเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศ และบริเวณชุมชนโดยรอบ 7 แห่ง ได้แก่ วัดหลวงอรัญ วัดศรีอุทัย วัดประคูนอรัญเขต วัดญวน วัดเขาน้อยอนุบรรทด วัดชนะไชยศรี วัดใหม่ไทรทอง และยังมีสำนักสงฆ์ ศาลเจ้า และคริสตจักรอีก ได้แก่ สำนักสงฆ์กิโดสอง สำนักสงฆ์บ้านโคก สำนักสงฆ์วังปลาตอง (เทศนิมิตร) ศาลเขาน้อย นอกจากนี้ยังมีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศอีกหลายแห่ง คือ พระสยามเทวาธิราชจำลององค์ใหญ่ที่สุดในประเทศ ที่ศาลหลักเมือง ซึ่งตั้งขึ้นพร้อมกับการตั้งเมืองอรัญ และศาลเจ้ามูลนิธิสว่างเต็ยงธรรม ที่เป็นที่สักการะนับถือของชาวอรัญประเทศ

4.5.8 สถานพักผ่อนหย่อนใจและนันทนาการ

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจภายในเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศ จัดเป็นสถานที่เล็ก ๆ ใน 3 บริเวณ ซึ่งนับว่ายังมีไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน ดังนี้

- 1) สถานที่สาธารณะ บริเวณสะพานกลางเมือง โดยรอบสะพานจะจัดเป็นส่วนสุขภาพซึ่งมีพื้นที่คับแคบมาก
- 2) ส่วนสาธารณะเทศบาลและสนามบาสเก็ตบอลล์ของเทศบาล ซึ่งจัดเป็นส่วนสุขภาพภายในบริเวณส่วนสาธารณะด้วย
- 3) ส่วนสุขภาพบริเวณหน้าค่ายสุรสิงหนาท

4.5.9 สถานที่ท่องเที่ยว

จากหลักฐานทางโบราณคดีที่เชื่อว่าในสมัยโบราณ ปราจีนบุรีเป็นเมืองใกล้ทะเล เคยเป็นเมืองท่า ศูนย์กลางการค้า การคมนาคม ที่พ่อค้าจากต่างถิ่นเดินทางค้าขายผ่านไปมา เป็นจำนวนมาก หลากหลายเผ่าพันธุ์ การขุดค้นทางโบราณคดีจึงค้นพบโบราณวัตถุจากหลายความเชื่อ หลายศาสนาในพื้นที่เดียวกัน อาจแบ่งพื้นที่ความเจริญของเมืองปราจีนบุรีออกได้ตามแหล่งโบราณสถานที่ขุดค้นพบโบราณวัตถุได้เป็นสองส่วนด้วยกัน

ส่วนแรก คือ เมืองศรีวิสุทธิปุระ หรือเมืองมโหสถ หรือเมืองพระรถ อันหมายถึงเมืองเก่าบริเวณอำเภอโคกปี่ตอกกับอำเภอศรีมหาโพธิ์

ส่วนที่สอง คือ กลุ่มปราสาทศิลปะขอม ในเขตอำเภอตาพระยา และอรัญประเทศ สถานที่ท่องเที่ยวของเมืองอรัญประเทศมีทั้งภายในเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศ และบริเวณใกล้เคียง ดังนี้

ก. ปราสาทเขาน้อย

ตั้งอยู่ในเขตตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 12 กิโลเมตร แหล่งโบราณสถานที่ตั้งอยู่ในบริเวณวัดเขาน้อยสี่หมุ่ ตัวปราสาทจะตั้งอยู่บนยอดเขาเตี้ย ๆ สูงราว 80 เมตร มีบันไดทางขึ้น 254 ขั้น บริเวณตัวปราสาทก่ออิฐ ซึ่งจะประกอบด้วยปราสาทศิลา ๕ องค์ ปราสาทองค์กลาง และวิหารทิศใต้ ขณะขุดแต่งพบทับหลัง 5 ชิ้น เป็นศิลปะเขมร ซึ่งสันนิษฐานอายุได้ถึงพุทธศตวรรษที่ 12-13 และเป็นศาสนสถานในศาสนาฮินดู

ข. ปราสาทศักดิ์กอกทม

ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของบ้านหนองเสม็ด ตำบลโคกสูง อำเภอตาพระยา ห่างจากตัวอำเภออรัญประเทศประมาณ 20 กิโลเมตร ก่อนถึงอำเภอตาพระยา ปราสาทศักดิ์กอกทมเป็นปราสาทที่สร้างด้วยหินทรายและหันหน้าไปทางชายแดนกัมพูชา ตามชื่อเป็นภาษาเขมร แปลว่า "แหล่งของดินกอก" มีอาณาบริเวณค่อนข้างกว้าง ด้วยมีกำแพง 2 ชั้น และคูน้ำล้อมรอบ ชั้นในเป็นโคปุระหรือขุมประติ ด้านทิศตะวันออกและตก มีวิหารคด บรรณาลัย 2 หลังและปราสาทประธาน สันนิษฐานว่าน่าจะสร้างขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 16-18

ค. พระสยามเทวาธิราชจำลอง

พระสยามเทวาธิราชจำลององค์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย สร้างโดยพระอุภัยธรรม-
ชาติ พ.ศ. 2518 เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองอรัญประเทศ

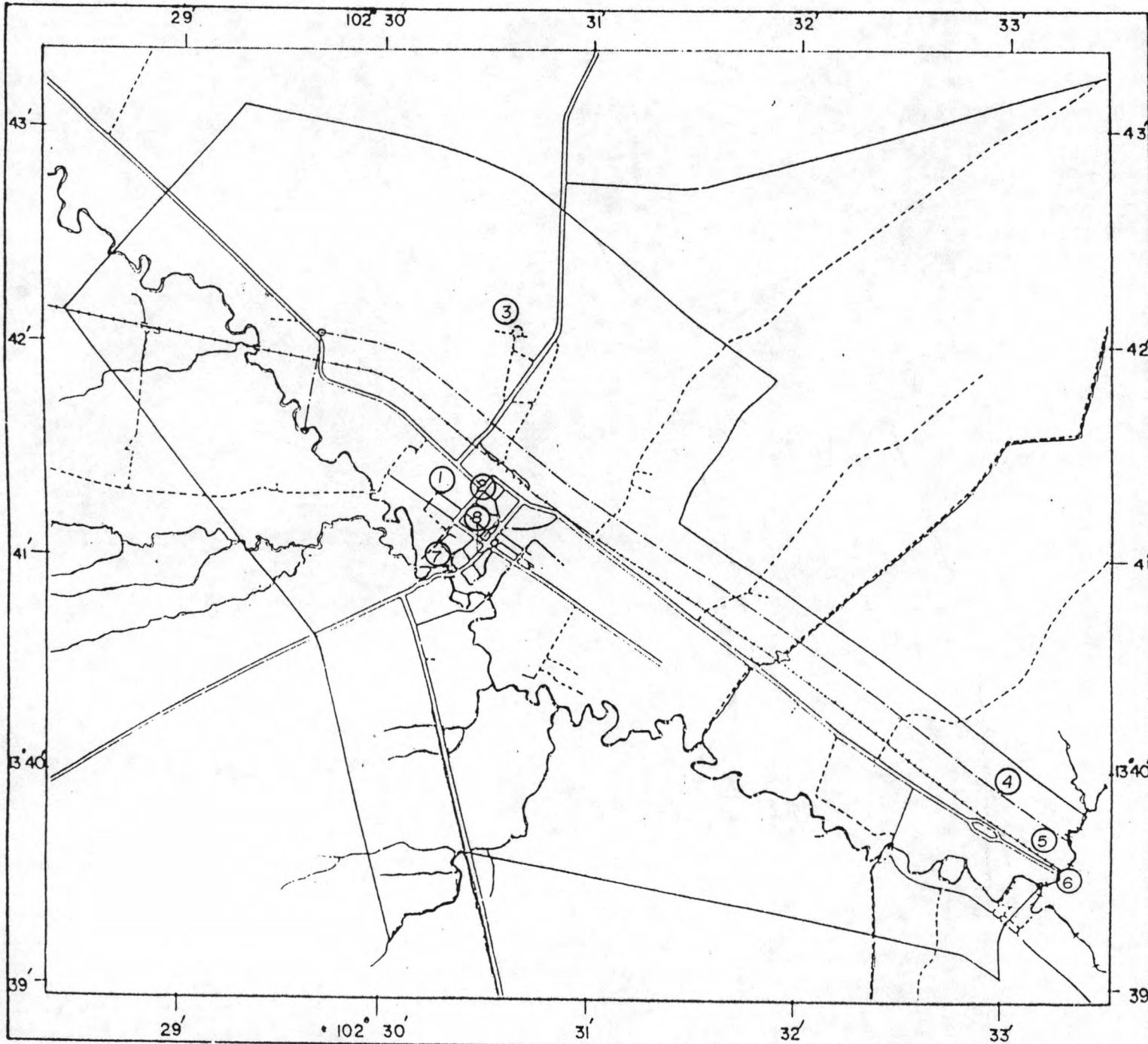
ง. เมืองที่ได้รับรางวัลเมืองสะอาดของเทศบาล

เทศบาลตำบลอรัญประเทศเป็นเมืองที่สงบและสะอาด เคยได้รับรางวัลหลายปี
ติดต่อกัน ได้แก่รางวัลในการประกวดเทศบาลดีเด่น การประกวดการรักษาความสะอาดและความ
เป็นระเบียบเรียบร้อย การประกวดด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย นับเป็นความ
ภาคภูมิใจของชาวเมืองอรัญประเทศเป็นอย่างยิ่ง

จ. ตลาดค้าขายชายแดน

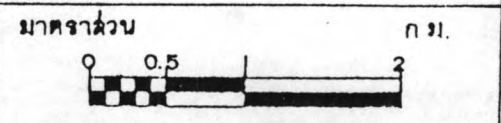
1) ตลาดคลองลึก เป็นตลาดค้าขายชายแดนฝั่งประเทศไทย อยู่ห่างจากตัวเมือง
อรัญประเทศประมาณ 6 กิโลเมตร ขายสินค้าที่มาจากฝั่งกัมพูชาเป็นส่วนใหญ่ ประเภทเครื่อง
ทองเหลือง เครื่องกระเบื้อง ถ้วยชาม ผ้าเนื้อหยาบราคาถูก เครื่องใช้ไฟฟ้าจากรัสเซีย เครื่อง
จักสาน ปลากรอบ เป็นต้น จากตลาดคลองลึกไปตามถนนลูกรังอีกราว 500 เมตร จะถึงด้าน
คลองลึกที่เป็นจุดผ่านแดนไปสู่ตลาดปอยเปต ประเทศกัมพูชา

2) ตลาดปอยเปต เป็นตลาดค้าขายชายแดนฝั่งประเทศกัมพูชาอยู่ห่างจากเขตแดน
ประมาณ 500 เมตร ลักษณะตลาดเป็นตลาดที่ปลูกเพิงมุงจากอย่างชั่วคราว เรียงรายเป็น
แนวยาว ผู้คนชาวกัมพูชาจำนวนมากนำสินค้ามาตั้งวางขายตลอดพื้นดินสองข้างทางและเพิง
ร้านค้า สินค้าที่ขายได้แก่ เครื่องจักสาน เครื่องหวาย เครื่องทองเหลือง หัตถกรรมกระเบื้อง
ผ้าเนื้อหยาบ ถ้วยชาม เครื่องกระเบื้อง เสื้อผ้าชุดทหาร อุปกรณ์ชิ้นส่วน และเศษซากแห่งสงคราม
ของป่าและซากสัตว์ป่าจำนวนมาก สินค้าในตลาดปอยเปต มีขายอยู่มากมาย เนื่องจากเขมร
ปิดประเทศมานาน ผู้คนจึงอดอยากากเหลือ เมื่อเปิดพรมแดนและมีช่องทางค้าขายกับฝั่ง
ประเทศไทย สินค้าจากทั่วสารทิศและผู้คนต่างหลังไหลเข้ามารวมกันยังตลาดปอยเปตแห่งนี้

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนา
 ทต.อรัญญประเทศ จ.สระแก้ว:
 กรณีศึกษาผลกระทบของชุมชนการค้า
 ชายแดนไทย-กัมพูชา

- แหล่ง สถานที่ท่องเที่ยว
- ① พระตำหนักท้าวธิดาช้างจำลอง
 - ② หอกระจายข่าวเดิม
 - ③ วัดเขาน้อย อนุสรณ์
 - ④ ตลาดชายแดน
 - ⑤ ประตูดงคลอง^{ลึก}-เขตแดน
 - ⑥ สะพานมิตรภาพไทย - กัมพูชา
 - ⑦ ศาลหลักเมือง
 - ⑧ มุขนิธิดว่างเทียบธรรมสถาน

แผนที่ 4-18	
----------------	--

ที่มา

นอกจากสินค้าของกัมพูชาแล้วยังมีสินค้าจากเวียดนาม จีนแดง รัสเซีย ฮังกงและสิงคโปร์ เข้ามาวางขายในตลาดปอยเปตด้วย และจากการที่กิจการค้าในบริเวณตลาดปอยเปตได้ขยายตัวอย่างมาก ทางรัฐบาลกัมพูชาจึงได้สร้างตลาดปอยเปต 2 ชั้น อยู่ถัดจากตลาดเดิมเข้าไปประมาณ 500 เมตร มีแผงค้าจำนวน 2,000 แผง

จ. เอกลักษณ์ของเมืองอรัญประเทศ

เมืองอรัญประเทศมีเอกลักษณ์ของความเป็นเมืองชายแดนหลายสิ่ง ได้แก่

- แผ่นป้ายประเทศไทยที่บริเวณเขตแดนไทย-กัมพูชา ที่ประตูชัยคลองลึก
- ประตูชัยคลองลึก อนุสรณ์สถานของสงครามอินโดจีน
- บริเวณเขตแดนไทย-กัมพูชาที่คลองลึกมีทางรถไฟสายเก่าที่ติดต่อกันได้
- ป้ายแสดงเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศ สมัยเมื่อ 30 ปีที่แล้ว ตั้งอยู่ในบริเวณเขตแดนไทย-กัมพูชา ปัจจุบันยังคงสภาพเดิมอยู่บ้าง
- สะพานมิตรภาพไทย-กัมพูชาที่รัฐบาลอังกฤษให้เงินสนับสนุนในการสร้าง
- นอกจากนี้ยังมีแดนศาลูซิ่งเป็นผลไม้ของอำเภออรัญประเทศ ที่ได้ชื่อว่ามึรสอร่อยกว่าที่อื่น ๆ

4.6 สรุปสภาพการพัฒนา ปัญหาและอุปสรรคของชุมชน

โดยสรุปภาพรวมของชุมชนเมืองอรัญประเทศ ชุมชนเมืองอรัญประเทศมีความได้เปรียบในด้านที่ตั้งที่อยู่ติดกับชายแดน เมื่อการสู้รบในประเทศกัมพูชาเริ่มสงบลง สามารถทำการค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้านได้ เป็นประตูสู่อินโดจีนที่สามารถผ่านไปยังประเทศกัมพูชา เวียดนามและลาวได้ สามารถพัฒนาให้เป็นจุดเริ่มต้นของการท่องเที่ยว ที่จะเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกโลกคือ ปราสาทนครวัด และนครธม ได้สะดวก ตลาดการค้าชายแดนก็เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่งเห็นได้จากการวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของตลาดที่ครอบคลุมทั่วทุกภาคของประเทศไทย โดยที่สินค้าที่ขายในตลาดเป็นสินค้าที่มาจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ เป็นสินค้าที่มีผู้ต้องการซื้อ มาก นอกจากนี้ตลาดชายแดนยังทำให้ประชากรในท้องถิ่นมีอาชีพเพิ่มขึ้นทั้งชาวไทย ชาวกัมพูชา และชาวเวียดนาม ซึ่งทำให้ภาวะเศรษฐกิจของชุมชนชายแดนเจริญขึ้นตามไปด้วย

อย่างไรก็ดี ถึงแม้การสู้รบในประเทศกัมพูชาจะยังไม่สงบลงอย่างสิ้นเชิง การขยายตัวของชุมชนอรัญประเทศก็ยังคงจะเป็นไปอย่างช้า ๆ โดยเฉพาะด้านที่อยู่อาศัยจะขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากเป็นความต้องการของราษฎรในท้องถิ่นเอง แต่กิจกรรมทางด้านการลงทุนในกิจการค้าและอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ คงจะมีการขยายตัวช้ากว่า เนื่องจากต้องรอคู่สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศกัมพูชาประกอบกันไป